

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Anabilim Dalı / Genel Sosyoloji ve Metodoloji Bilim Dalı

**AİLE İÇİNDE ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET:
MUĞLA/MİLAS UĞURLU ÖZBİLİM
DERSHANESİ OKS ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ**

Yeliz YILMAZ ÖZKAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Faruk KOCACIK

Sivas

Aralık–2008

**AİLE İÇİNDE ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET:
MUĞLA/MİLAS UĞURLU ÖZBİLİM
DERSHANESİ OKS ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ**

Yeliz YILMAZ ÖZKAN

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Sosyoloji Ana Bilim Dalı Genel
Sosyoloji ve Metodoloji Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

Sivas
Aralık-2008

KABUL VE ONAY

Yeliz YILMAZ ÖZKAN'ın hazırlamış olduğu “Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet: Muğla/Milas Uğurlu Özbilim Dershanesi OKS Öğrencileri Örneği” başlıklı bu çalışma, 16.12.2008 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, “Sosyoloji Anabilim Dalı, Genel Sosyoloji ve Metodoloji Bilim Dalı”nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Vahap SAĞ (Başkan)

Prof. Dr. Faruk KOCACIK (Danışman)

Prof. Dr. Ali ERKUL (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. ../..../

Prof. Dr. Zafer CİRHİNLİOĞLU
Enstitü Müdürü

ÖZET

Şiddet olgusu, günümüz toplumlarının en önemli sorunlarından birini oluşturmaktadır. Dolayısıyla da pek çok kişinin şiddet konusu ilgisini çekmektedir. Şiddetin tarihine bakıldığında, insanlık tarihi kadar eski bir sorun olduğu bilinen bir gerçektir. İnsan ilişkilerinde veya doğada var olan ve birbirinden çok farklı nedenlerle ortaya çıkabilen şiddet türleri bulunmaktadır. Bu şekilde değerlendirildiğinde, şiddet geçmişte vardı, günümüzde vardır ve gelecekte de var olacaktır.

Birçok farklı nedenle ve neredeyse çoğu zaman şiddetin yıkıcılığını ve tahribatını en çok yaşayan en önemli faktör olarak insanlar, şiddetten duydukları zararı sürekli dile getirmelerine rağmen aynı zamanda şiddetin faili olmaktan vazgeçememişlerdir. Bu aynı zamanda çok büyük bir açmazdır.

Özet olarak, son dönemlerde adından sıklıkla bahsettiren aile içerisinde çocuğa yönelik şiddet olgusu oldukça önemli bir hal almıştır. Bilinen bir sözle, bugünün küçükleri yarının büyükleridir. Dolayısıyla da onlar şiddet içerisinde büyüyüp yetişirlerse, ileride de şiddetin uygulayıcısı olarak karşımıza çıkacaklardır. Yani zaman içerisinde şiddet görmeyi ve şiddet uygulamayı normal bir şey olarak görecekle ve bu davranış biçimlerini benimseyeceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, çocuk, aile içi şiddet.

ABSTRACT

The fact of violence creates one of the most important problems of today's societies. Consequently, the matter of violence attracts lots of people's attention. While looking at the history of violence, it is a known fact that it is a problem as old as history of humanity. There are some kinds of violence that exist human relationship or in nature and appear with some different reasons. When it is considered in this wise, there was violence in the past, there is today and there will be in future, too.

Although men, the most important element that experience the most of destructiveness and devastation of violence with some different reasons, always utter the damage of violence, they don't give up being guilty of violence at the same time. It is also a very big dilemma.

To sum up, the fact of violence devoted to child in the family has recently become very important. As a known saying, the young of today are the elder of tomorrow. So if they grow up in the violence, they appear the operator of violence in future. Namely they will see exposing or performing of violence as a natural thing in the passing time and assimilate this form of behaviour.

Key Words: Violence, Child, The Violence in the family.

İÇİNDEKİLER

ÖZET		I
SUMMARY		II
İÇİNDEKİLER		III
TABLolar LİSTESİ		
ÖNSÖZ		XIII
GİRİŞ		1

I. BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1. ŞİDDET OLGUSU		2
1. 1.Saldırganlık		3
1. 2. Sapma		6
1. 3. Suç		9
2. ŞİDDETİN TANIMI		11
3. ŞİDDET SINIFLAMALARI		14
4. ŞİDDETİN BELİRLEYİCİLERİ		17
4.1. Biyolojik/Kimyasal Belirleyiciler		18
4.2. Psikolojik Belirleyiciler		19
4.3. Toplumsal Belirleyiciler		21
4.4. Çevresel Belirleyiciler		21
4.5. Durumsal Belirleyiciler		22
5. AİLE		22
5.1. Ailenin Fonksiyonları		24
6. AİLE İÇİ ŞİDDET VE TÜRLERİ		26
7. ÇOCUK KAVRAMI		31
7.1. Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet		32
7.2. Aile İçinde Çocuğa Yönelik İstismar Türleri		35
7.2.1. Fiziksel İstismar		37

7.2.2. Cinsel İstismar (Ensest).....	39
7.2.3. Duygusal İstismar ve İhmal	40
8. AİLE İÇİNDE KADINA YÖNELİK ŞİDDET	42

II. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

1. KAPSAM	45
2. YAKLAŞIM	46
3. KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER.....	46
4. TEMEL VE ALT VARSAYIMLAR.....	52
5. DEĞİŞKENLER	53
6. SINIRLILIKLAR	53
7. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEME YÖNTEMİ.....	53
8. ÖLÇEKLERİN GÜVENİLİRLİKLERİ.....	54
9. ARAŞTIRMA BULGULARININ DEĞERLENDİRMESİ.....	54

III. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

1. GENEL BİLGİLER	61
1.1. CİNSİYET BİLGİLERİ.....	61
1.2. AİLENİN YERLEŞİM YERİ İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	62
1.3. AİLENİN BİRLİKTELİK DURUMU İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	62
1.4. AİLEDE YAŞAYAN KİŞİ SAYISI İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	63
1.5. ÖĞRENCİLERİN SAHİP OLDUĞU KARDEŞ SAYISI İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	63
1.6. ANNENİN EĞİTİM DURUMU İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	64
1.7. ANNENİN MESLEK DURUMU İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	65
1.8. BABANIN EĞİTİM DURUMU İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	66
1.9. BABANIN MESLEK DURUMU İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	67
1.10. AİLENİN GELİR DURUMU İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	68

2. ARAŞTIRMANIN FREKANS DAĞILIMLARI.....	69
2.1. Genel İstatistik Analizler.....	70
2.2. Alt Faktörlerin İstatistik Analizleri.....	83
2.2.1 Baba Kaynaklı Fiziksel Ve Sözel Şiddet Faktörü Analizleri.....	83
<i>2.2.1.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler.....</i>	<i>84</i>
2.2.1.2 İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler	85
2.2.1.3 Anne Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler.....	87
2.2.1.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler.....	88
2.2.1.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	88
2.2.1.6. Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	89
2.2.1.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler.....	89
2.2.1.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler.....	90
2.2.1.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler.....	91
2.2.1.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler.....	91
2.2.2. ANNE KAYNAKLI SÖZEL VE PSİKOLOJİK ŞİDDET FAKTÖRÜ ANALİZLERİ	
..... 92	
2.2.2.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler.....	92
2.2.2.2 İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler.....	92
2.2.2.3. Anne Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler	93
2.2.2.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler.....	94
2.2.2.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	95
2.2.2.6 Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	95
2.2.2.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler.....	96
2.2.2.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler	96
2.2.2.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler	96
2.2.2.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler.....	97
2.2.3. ANNE VE BABA KAYNAKLI EKONOMİK ŞİDDET FAKTÖRÜ ANALİZLERİ	
2.2.3.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler.....	98
2.2.3.2 İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler.....	99
2.2.3.3. Anne Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler	99
2.2.3.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler.....	100

2.2.3.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	100
2.2.3.6 Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	101
2.2.3.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler.....	101
2.2.3.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler	101
2.2.3.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler	102
2.2.3.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler.....	102
2.2.4. BABA KAYNAKLI SÖZEL VE PSİKOLOJİK ŞİDDET FAKTÖRÜ	
ANALİZLERİ.....	103
2.2.4.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler.....	103
2.2.4.2 İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler.....	104
2.2.4.3. Anne Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler	106
2.2.4.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler.....	109
2.2.4.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	109
2.2.4.6 Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	111
2.2.4.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler.....	113
2.2.4.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler	114
2.2.4.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler	114
2.2.4.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler.....	115
2.2.5. ANNE VE BABA KAYNAKLI BİREYSEL HAKLARI KISITLAYICI	
PSİKOLOJİK ŞİDDET FAKTÖRÜ.....	115
2.2.5.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler.....	115
2.2.5.2 İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler.....	116
2.2.5.3. Anne Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler	117
2.2.5.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler.....	118
2.2.5.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	119
2.2.5.6 Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler.....	119
2.2.5.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler.....	120
2.2.5.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler	120
2.2.5.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler	121
2.2.5.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler.....	122

IV. BÖLÜM:

GENEL DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	123
EK-1: ANKET ÖRNEĞİ.....	133
ANKET SORULARI.....	134
KAYNAKÇA.....	138

TABLolar

Tablo 1 : KMO Değeri Tablosu.....	49
Tablo 2 : Cronbach's Alpha Ölçek Güvenilirliği Tablosu.....	54
Tablo 3 : Cinsiyet Dağılımı.....	55
Tablo 4 : KMO Tablosu.....	55
Tablo 5 : Faktör Analizi Tablosu.....	56
Tablo 6 : Faktörlerin Varyansı Açıklama Güçleri Tablosu.....	57
Tablo 7 : Baba Kaynaklı Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu.....	58
Tablo 8 : Anne Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu	58
Tablo 9 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu	59
Tablo 10 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu	59
Tablo 11 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu.....	59
Tablo 12 : Levene Tabloları	60
Tablo 13 : Örneklemin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	61
Tablo 14 : Örneklemin Yerleşim Yerine Göre Dağılımı.....	62
Tablo 15 : Örnekleme Katılanların Ailelerinin Birliktelik Durumları.....	62
Tablo 16 : Örnekleme Katılanların Ailelerinde Yaşayan Kişi Sayısına Göre Dağılımı	63
Tablo 17 : Örnekleme Katılanların Sahip Oldukları Kardeş Sayısına Göre Dağılımı	63

Tablo 18 : Örneklem Katılanların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	64
Tablo 19 : : Örneklem Katılanların Annelerinin Meslek Durumlarına Göre Dağılımı	65
Tablo 20 : Örneklem Katılanların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	66
Tablo 21 : Örneklem Katılanların Babalarının Meslek Durumuna Göre Dağılımı	67
Tablo 22 : Örneklem Katılanlarının Ailelerinin Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımları	68
Tablo 23 : Ailede Çocuğa Yönelik Şiddet Faktörlerinin Frekans Ve Yüzdeleri Tablosu	69
Tablo 24 : Aile İçi Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Tablosu	70
Tablo 25 : Aile İçi Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Ortalama Tablosu	71
Tablo 26 : Aile içerisinde Çocuğa Yönelik Şiddet İle Ailede yaşayan kişi sayısı Spearsman Rank Order Tablosu	71
Tablo 27 : Aile içerisinde Çocuğa Yönelik Şiddet İle Ailenin Gelir Düzeyi Spearsman Rank Order Sonuçları	72
Tablo 28 : Aile içerisinde Çocuğa Yönelik Şiddet İle Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı Spearsman Rank Order Sonuçları	72
Tablo 29 : Çocuğun Cinsiyeti ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu..	73
Tablo 30 : Çocuğun Cinsiyeti ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu t-testi Tablosu	74
Tablo 31 : Ailenin Yerleşim Yeri ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu Levene Tablosu.....	74
Tablo 32 : Ailenin Yerleşim Yeri ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu ANOVA Tablosu	75

Tablo 33 : Ailenin Yerleşim Yeri ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu Tukey Tablosu	75
Tablo 34 : Ailenin Yerleşim Yeri ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu Levene Tablosu	76
Tablo 35 : Anne-babanın Birliktelik Durumu ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu ANOVA Tablosu.....	76
Tablo 36 : Ailede Yaşayan Kişi Sayısı ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Spearsman's Rank Order Tablosu	78
Tablo 37 : Sahip olunan kardeş sayısı ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Spearsman's Rank Order Tablosu	79
Tablo 38 : Annenin Eğitim Durumu ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu Levene Tablosu	80
Tablo 39 : Annenin Eğitim Durumu ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu ANOVA Tablosu	80
Tablo 40 : Annenin Meslek Durumu ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu Levene Tablosu	81
Tablo 41 : Babanın Eğitim Durumu ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu Levene Tablosu	81
Tablo 42 : Babanın Meslek Durumu ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu Levene Tablosu	82
Tablo 43 : Ailenin Gelir Durumu ve Aile İçinde Şiddete Uğrama Durumu Spearsman's Rank Order Tablosu	82
Tablo 44 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T- Testi Tablosu.....	84
Tablo 45 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T- Testi Ortalama Tablosu.....	85
Tablo 46 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve İkamet Durumu Levene Testi	85
Tablo 47 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve İkamet Durumu ANOVA Tablosu	86
Tablo 48 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve İkamet Durumu Tukey Testi.....	87
Tablo 49 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Anne Eğitim Durumu Levene Testi	87
Tablo 50 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Baba Eğitim Durumu	88

Levene Testi	
Tablo 51 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Anne Meslek Durumu Levene Testi	88
Tablo 52 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Baba Meslek Durumu Levene Testi	89
Tablo 53 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Birliktelik Durumu Levene Testi.....	89
Tablo 54 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ile Ailenin Birliktelik Durumu.....	90
Tablo 55 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ile Ailenin Gelir Durumu Arasındaki İlişki.....	90
Tablo 56 : Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ile Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı Arasındaki İlişki	91
Tablo 57 : Şiddet Faktörü ve Meslek Grupları Varyansların Homojenliği Testi.....	91
Tablo 58 : Anne Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları	92
Tablo 59 : Anne Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet İle İkamet Yeri Levene Tablosu	92
Tablo 60 : Anne Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve İkamet Yeri ANOVA Tablosu.....	93
Tablo 61 : Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Anne Eğitim Durumu Levene Tablosu	94
Tablo 62 : Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Baba Eğitim Durumu Levene Tablosu	94
Tablo 63 : Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Anne Meslek Durumu Levene Tablosu	95
Tablo 64 : Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Baba Meslek Durumu Levene Tablosu	95
Tablo 65 : Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Ailenin Birliktelik Durumu Levene Tablosu	96
Tablo 66 : Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Ailenin Gelir Durumu Spearmen's Rank Order Tablosu	96
Tablo 67 : Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı Spearmen's Rank Order Tablosu.....	97

Tablo 68 : Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Ailede Yaşayan Kişi Sayısı Spearsman's Rank Order Tablosu.....	97
Tablo 69 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Tablosu	98
Tablo 70 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Ortalama Tablosu.....	99
Tablo 71 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet İkamet Yeri Levene Tablosu.....	99
Tablo 72 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet ve Anne Eğitim Durumu.....	99
Tablo 73 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet ve Baba Eğitim Durumu.....	100
Tablo 74 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet Anne Meslek Durumu.....	100
Tablo 75 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet ve Baba Meslek Durumu.....	101
Tablo 76 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet ve Ailenin Birliktelik Durumu.....	101
Tablo 77 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet ve Ailenin Gelir Durumu	102
Tablo 78 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet ve Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı.....	102
Tablo 79 : Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet ve Ailede Yaşayan Kişi Sayısı	103
Tablo 80 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Tablosu.....	104
Tablo 81 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Ortalama Tablosu	104
Tablo 82 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve İkamet Yeri Levene Tablosu	105
Tablo 83 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve İkamet Yeri ANOVA Tablosu.....	105
Tablo 84 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve İkamet Yeri Tukey Tablosu	106
Tablo 85 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Anne Eğitim Durumu Levene Tablosu.....	107

Tablo 86 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Anne Eğitim Durumu ANOVA Tablosu	107
Tablo 87 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Anne Eğitim Durumu Tukey Tablosu	108
Tablo 88 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Baba Eğitim Durumu.....	109
Tablo 89 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Anne Meslek Durumu Levene Tablosu	110
Tablo 90 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Anne Meslek Durumu ANOVA Tablosu.....	110
Tablo 91 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Anne Meslek Durumu Tukey Tablosu.....	111
Tablo 92 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Baba Meslek Durumu Levene Tablosu	112
Tablo 93 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Baba Meslek Durumu Tukey Tablosu.....	113
Tablo 94 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Ailenin Birliktelik Durumu Tablosu.....	114
Tablo 95 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Ailenin Gelir Durumu Tablosu.....	114
Tablo 96 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı Tablosu.....	115
Tablo 97 : Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve Ailede Yaşayan Kişi Sayısı.....	115
Tablo 98 : Anne ve Baba Kaynaklı Eğitime Yönelik Şiddet ile Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Tablosu.....	116
Tablo 99 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ile İkamet Yeri Levene Tablosu.....	117
Tablo 100 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ile İkamet Yeri ANOVA Tablosu.....	117
Tablo 101 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ile Anne Eğitim Durumu Levene Tablosu.....	118
Tablo 102 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ve Anne Eğitim Durumu ANOVA Tablosu.....	118
Tablo 103 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik	119

Şiddet ve Baba Eğitim Durumu.....	
Tablo 104 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ve Anne Meslek Durumu.....	119
Tablo 105 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ve Baba Meslek Durumu Levene Tablosu.....	120
Tablo 106 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ve Baba Meslek Durumu ANOVA Tablosu.....	120
Tablo 107 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ve Ailenin Birliktelik Durumu	121
Tablo 108 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ve Ailenin Gelir Durumu.....	121
Tablo 109 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ve Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı.....	122
Tablo 110 : Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ve Ailede Yaşayan Kişi Sayısı.....	122

ÖNSÖZ

Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet: Muğla Milas Uğurlu Özbilim Dershanesi OKS Öğrencileri Örneği adlı tezimizin temel amacı söz konusu öğrencilerin şiddete maruz kalma durumunu ortaya koymaktır.

Araştırmanın temel amacı, ilköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin aileleriyle olan ilişkilerinde şiddet görüp görmediklerinin, eğer görüyorlarsa hangi tür şiddet gördüklerini ortaya çıkartmaktır.

Bu temel amaç çerçevesinde ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yaşadıkları fiziksel, sözel, psikolojik ve cinsel şiddet olayları ile ailenin demografik özellikleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi de bir amaç olarak benimsenmiştir.

Son yılların en güncel konularından biri olan, genelde şiddet, özelde de aile içinde çocuğa yönelik şiddet konusunda çalışmam noktasında beni yönlendiren, bana “sosyolojiyi” sevdiren, bilgisini ve zamanını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Faruk KOCACIK’a minnettarım. Yüksek lisans yapma konusunda bana yol gösteren bölüm hocalarımın hepsine ayrı ayrı teşekkür ederim. Ayrıca, bu tezin ortaya çıkmasında yardımlarını hiç esirgemeyen, çalışmama kendi doktora çalışmasına gösterdiği özen ve titizliği gösteren, değerli hocam Volkan AKYÖN’e; bana yardımcı olabilmek için her şeyi yapan, başaracağıma dair beni yüreklendiren biricik eşim Emrah ÖZKAN’a; yüksek lisans yapmam bana maddi manevi destek veren babama, anneme, ablama, enişteme ve Alara’ya; çalışmamın anket uygulaması kısmında emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkürlerimle...

GİRİŞ

Aile aralarında akrabalığa dayalı bir ilişki olan, sosyo-ekonomik, psikolojik, kültürel bir takım ihtiyaçların karşılandığı en önemli yerdir. Bu anlamda aile bireyleri arasında her zaman sıcak ilişkiler kurulması beklenir. Ancak şiddet, ‘kutsal bir kurum’, ‘sıcak yuva’, ‘toplumun yapı taşı’ söylemlerine rağmen kendisini aile içinde de gösterir. Aile içerisinde yaşanan şiddet genel olarak kadına ve çocuğa yönelik şiddet olarak nitelendirilmektedir. Ancak son dönemlerde aile içerisinde yaşlılara yönelik şiddet de önemli hale gelmiştir.

Çocuğa yönelik şiddet günümüzde çok sık rastlanan ve en meşru sayılan şiddet türüdür. Meşru sayılmasının nedenleri arasında toplum tarafından kabul görmesi, bunun bir disiplin aracı olarak düşünülmesi ön plana çıkmaktadır. Anne babalar çocuklarını istediği gibi yetiştirme haklarının olduğunu düşünerek onları kendi terbiye mekanizmalarına maruz bırakmaktadırlar. Terbiye mekanizması olarak da çoğu zaman şiddeti bir araç olarak kullanmaktadırlar.

Aslında şiddet tüm çeşitleri de göz önüne alındığında çoğu zaman çocukların karşısına çıkmakta ve çocuklar bunun bazen tanığı, bazen mağduru olarak karşımıza çıkabilmektedirler. Tabi şunu da unutmamak gerekir ki, şiddet gören, şiddeti yaşayan bir çocuk aynı zamanda bir şiddet uygulayıcısı da olabilmektedir. Evde babasının annesi üzerinde otorite kurup, her dediğini yaptırtmak için annesinin dövdüğünü gördüğünde bunun kötü bir şey olmadığını aksine gücünü göstermek için gerek kardeşi gerekse arkadaşlarına şiddet uygulayabilmektedir. Bu anlamda da çocuk karşımıza bizzat şiddetin taşıyıcısı ve uygulayıcısı olarak çıkmaktadır.

Çocuğa yönelik şiddet çok hassas bir konudur. Çünkü ortaya çıkartılması oldukça güçtür. Bunun en önemli nedeni, şiddetin bir terbiye ve disiplin aracı olarak görülmesidir. Ancak bu konudaki araştırmalar oldukça artmıştır. Dolayısıyla da gerekli önlemler alındığında aile içinde çocuğa yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet en aza indirilecektir.

I. BÖLÜM:

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1. ŞİDDET OLGUSU

Şiddet insanlık tarihinin her aşamasında var olmuş ve etkili bir biçimde kendisini göstermiş bir kavram olarak farklı birçok boyutu nedeniyle karmaşık bir yapıya sahiptir. Onun karmaşık bir yapıya sahip olması yapılan tanımlarda da kendisini göstermektedir. Şiddetin farklı alanlarda ortaya çıkan türleri onun tanımının yapılmasını güçleştiren faktörlerden biridir. Şiddet, insanların yaşamına öylesine girmiş ki, konuşurken, tartışırken, haklılığı göstermeye çalışırken de şiddete başvurulabilmektedir. Yani şiddet insanların iletişim kurarken kullandıkları bir araç haline gelmiştir. Çünkü başta bireyin sosyalizasyon sürecini gerçekleştiren en önemli birim olan aile olmak üzere, okul, iş yeri, kamuya açık kurum ve kuruluşlarda sıkça karşılaşılmaktadır.

Tarihi insanlık kadar eski olan şiddetin insan düşüncesi ile beslendiğini söylemek gerekir. Her alanda olduğu gibi, zamana ve yere bağlı olarak sürekli bir değişim, şiddetin içeriğinde de bir takım değişikliklere neden olmaktadır (AYAN;2007:7).

Sürekli var olduğu için araştırmacılar tarafından sıkça inceleme konusu yapılan şiddet sosyologlar tarafında bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Şiddet eylemleri ile saldırganlık içeren eylemler iç içe olmakla beraber bu eylemler, daha çok birbirini tanıyan kişiler arasında gerçekleşmektedir. (KOCACIK <http://www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/88.pdf>)

Şiddet kavramının anlaşılıp açıklanmasında toplumun olaya bakış açısı oldukça önemlidir. Bu nedenle toplumun sahip olduğu kültürel değerler, gelenekler vs. şiddet kavramını açıklamada önemli bir rol oynamaktadır.

1.1. Saldırganlık:

Saldırganlık kavramı, içerisinde şiddeti barından bir kavramdır. Hâkim olmak (hakimiyet kurmak), yenmek, yönetmek için şiddet içeren hareketlerin tümüyle, bir işi bozma, engelleme ya da boşa çıkarmaya karşı düşmanca, incitici, hırpalayıcı, tahrip edici (yıkıcı, yok edici) amaç taşıyan bütün davranışları içermektedir. Bu anlamda tanım içerisinde de geçen şiddet ve ayrıca da terör saldırganlığın çeşit ve derecelerini oluşturur (ERTEN-ARDALI, 1996:143).

Saldırganlık şiddetin temelini oluşturur; şiddet ise saldırganlığın uygulamaya dökülmüş kısmını ifade etmek için kullanılır. Saldırganlık ve şiddet konuları ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde şiddetin davranışın kendisini ifade etmek; saldırganlığın ise bir ruh halini anlatmak için kullanıldığı görülmektedir. Yani, şiddet davranışı, sergilenen tavrı anlatırken, saldırganlık daha çok bir duyguyu, ruh halini anlatır. Saldırgan davranış sergileyen biri zarar verme niyeti taşır (VATANDAŞ, 2003:4)

Marshall'a göre ise (1999:631) saldırganlık, düşmanca, incitici, şiddete yatkın olan ve kendisini zorla dayatan eylemlerdir. Saldırganlık konusunda da çok farklı tanımlar yapılmaktadır. Tanımların farklı olmasında bunların birbirinden farklı kuramlardan yola çıkarak açıklanmaya çalışılması etkili olmuştur. Örneğin, psikoanalitik kuram saldırganlığı kısaca psişik enerjinin kaçınılmaz olarak dışa vurulması olarak tanımlarken; etolojik görüş saldırganlığı koruyucu, hayat kurtarıcı işlevi bakımından açıklar. Günümüzde de geçerliliğini koruyan sosyal öğrenme kuramcılarının yapmış olduğu tanımda ise saldırganlığın diğer tüm davranışlar gibi öğrenilmiş bir davranış olduğu üzerinde durulmaktadır(<http://www.psikologum.com/editor.asp?aid=121>).

Görüldüğü gibi saldırganlık kavramında dikkat çeken noktalardan biri eylemin kötü bir niyet taşıyarak başka bir ifadeyle kötü niyetli yapıldığıdır. Yine başka bir tanımda saldırgan davranışta hakim olmak birinin üzerinde hegemonya oluşturmak, kendini kabul ettirmek, yönetmek, yenmek, engellemek gibi saldırganlığın olumsuz özellikleri üzerinde durulmuştur. Dikkat çekici diğer bir özellik, eylemin incitici, hırpalayıcı, tahrip edici sonuçlar doğurduğudur. Sonuç olarak saldırganlık oldukça olumsuz bir kavramdır ve yöneltilen kişiyi kırmaya, onu yok etmeye, hırpalamaya, zarar vermeye yöneliktir.

Yapılan tanımlardan saldırganlığın zarar verici ve toplum tarafından hoş karşılanmayan bir davranış biçimi olduğu sonucuna varılmaktadır. Saldırganlık, günümüz toplumlarının sosyal yaşantısını, giderek artan bir biçimde tehdit etmektedir. Teknolojinin gelişmesi ile yazılı ve görsel iletişim araçları bireylerin yaşamlarını daha fazla etkilemesinin sonucu olarak saldırgan modellerin fazlalığı saldırganlığı artıran etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Saldırganlıkla ilgili teorilere bakıldığında bunların birbiriyle oldukça çelişen görüşler içerdiği görülmektedir. Çalışmada saldırganlıkla ilgili olarak 3 kuram mevcuttur.

1. İçgüdü kuramları
2. Dürtü kuramları
3. Sosyal Öğrenme Kuramları

Freud, McDougall, Lorenz ve diğerleri daha doğuştan insanlarda saldırganlık, dürtü ya da içgüdülerin bulunduğunu ileri sürmüşlerdir. İnsanlar kendilerini aç, susuz ya da cinsel olarak uyarılmış hissedebildikleri gibi, saldırgan da hissetmektedirler. Başka dürtülerle olduğu kadar saldırganlık duyguları ile de bağlantısı kurulabilecek ve bilinen hiçbir fizyolojik mekanizmanın bulunmamasına karşın, saldırganlık temel dürtülerden biri olarak düşünülür. (HATUNOĞLU, 1994:13)

S. Freud ve K. Lorenz'in temsilciliğini yaptığı içgüdü kuramı, saldırganlığın içgüdüsel olduğunu belirterek bunu katılımsal temelde açıklamaya çalışmıştır. Bu kuram, organizmadaki biyolojik mekanizmanın bireyleri, ister istemez saldırgan ve şiddet içeren davranışlara yönelttiğini savunmaktadır.

Saldırganlığın bir engellenme sonucu olduğunu savunana dürtü kuramına göre, engellenmenin olduğu her yerde saldırganlık vardır. Çünkü saldırganlık dürtüsü herhangi bir dürtünün doyurulmasının engellenmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Engellenen kişinin her zaman saldırgan olmayacağı, değişik engellemelerin birikmesi sonucu, bir başka yerde patlak vereceği öne sürülmüştür.

Saldırganlığın nedenleri ve ortaya çıkışı ile ilgili olarak dışsal koşulların etkilerine odaklanan Sosyal Öğrenme Kuramı'nın en önemli temsilcilerinden Bandura'ya göre, bir çocuk ne zaman, nasıl ve kime karşı saldırgan bir şekilde davranacağını ana-babalarından, arkadaş gruplarından ve kitle iletişim araçlarından öğrenir (AKTAŞ, 2001:9).

Bandura ve Walters, Bandura ve Johnson , saldırganlığın öğrenilmesindeki iki temel süreç üzerinde durmaktadır. Bu süreçler, araçsal (instrumental) öğrenmeler ve gözlemsel öğrenmelerdir.

Sears ve diğerleri (1988)'ne göre, çocuklar her modeli aynı oranda taklit etmemekte ya da model almamaktadır. Modelin, güçlü, başarılı ve toplum tarafından sevilen kişiler olmaları ölçüsünde, çocuk tarafından taklit edilmekte ya da model alınmaktadır. Birey yaşamının ilk yıllarında, temel modeller olarak ebeveynlerini almaktadır. Bu nedenle çocuğun saldırgan davranışlar geliştirip geliştirmemesinde ana baba tutumları, saldırganlığa prim verip vermemesi, çocuklarına uyguladıkları disiplin oldukça önemli olabilmektedir. Daha sonra yaşamının ilerleyen yıllarında bu modeller arasına öğretmen, akrabalar gibi diğer yetişkinler ile çocuğun yaşlıları katılmaktadır(GÜMÜŞ, 2000: 26-27).

Diğer bir kuram olan sosyal öğrenme kuramına göre ise, saldırgan davranışın taklit edilerek öğrenildiği üzerinde durulur. Özellikle sosyal öğrenme kuramını savunanlar çocukların başkalarını taklit etmeye meyilli olduklarından yola çıkarak düşüncelerini açıklamaya çalışmışlardır. Ancak çocuklar çevrelerindeki sevilen kişileri taklit etmektedirler. Onların yapıp ettiklerini kendilerine örnek almakta ve ona uygun davranış geliştirmektedirler.

Aile içinde ortaya çıkan şiddet olayları ve saldırganlık eğilimleri tüm aile bireyleri üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmakta, özellikle de çocuklar ve kadınlar bu olumsuzluktan daha çok etkilenmektedirler.

a. Sapma:

Her toplumda birlikte yaşamın zorunlu bir kuralı olarak bireylerin uymak zorunda olduğu bazı kurallar vardır. Bunlara norm adı da verilmektedir. Bireyler toplum içerisinde birlikte yaşayabilmek için bu normlara uygun davranışlar gösterir.

Sapma (KIZILÇELİK-ERJEM, 1996:461-462), bir sosyal gruba ait olan n normların bireylerin yaptıkları hareketler sonucu ihlal edilmesidir. Birçok insan kurallara uygun davranır. İnsanların nasıl davranmaları gerektiği konusunda belirleyici unsur normlardır. Ancak bazen insanlar bu normlara uymazlar. Normlara uyulmadığında ise, ırza tecavüz, ahlaksızlık, sahtekarlık, rüşvet yeme ve suç gibi hepimizi etkileyen bir takım sosyal sorunlar ortaya çıkar. Bu açıdan bakıldığında yasadışı, ahlak dışı ve alışılanın dışında her şey sapma olarak adlandırılır.

Normlar, insanların bir arada bir düzen içerisinde yaşamasının kolaylaştırır. Diğer bir ifadeyle, normlar, bütünleşmeyi sağlar. İnsanları karmaşa, kaos gibi olumsuz ortamlardan uzak tutar. Bireyler toplumda her zaman bu kurallara uygun yaşadıkları takdirde düzensizlik ortadan kalkar. Ancak bireyler her zaman bu normlara uygun bir hayat sürmemekte dolayısıyla da birçok sosyal sorunun ortaya

ıkmasına neden olmaktadırlar. Bu bağlamda kuralı bozan nitelikte bir davranışta bulunma sapma halini ifade eder.

Toplumsal bütünleşme, toplumsal uyum bireylerin normlara uygun hareket etmesiyle sağlanmaktadır. Toplumsallaşma süreci de insanların onlardan beklenen şekilde hareket etmesini sağlayan bir süreçtir. Toplumsal normlar herkes tarafından kabul edilmesine karşın bazen bazı normlara uyulmamaktadır. Toplumsal normlara uymama her toplumda görülmektedir. İşte her toplumda görülen bu duruma, yani toplumsal kurallara uymama durumu sapma olarak adlandırılır (TOLAN, 1996:246). Örneğin, herkes trafikte kırmızı ışık yandığında durulması gerektiğini bilir ancak bazen buna uymaz. İşte bu durum sapma olarak değerlendirilir.

Belki kurallara uymanın getirdiği zorluk ya da insanların o an içinde bulunduğu durum onların toplumsal normlara uymalarını engellemektedir. Ancak

Her toplumda birlikte yaşamının zorunlu bir kuralı olarak bireylerin uymak zorunda olduğu bazı kurallar vardır. Bunlara norm adı da verilmektedir. Bireyler toplum içerisinde birlikte yaşayabilmek için bu normlara uygun davranışlar gösterir.

Sapma (KIZILÇELİK-ERJEM, 1996:461-462), bir sosyal gruba ait olan n normların bireylerin yaptıkları hareketler sonucu ihlal edilmesidir. Birçok insan kurallara uygun davranır. İnsanların nasıl davranmaları gerektiği konusunda belirleyici unsur normlardır. Ancak bazen insanlar bu normlara uymazlar. Normlara uyulmadığında ise, ırza tecavüz, ahlaksızlık, sahtekarlık, rüşvet yeme ve suç gibi hepimizi etkileyen bir takım sosyal sorunlar ortaya çıkar. Bu açıdan bakıldığında yasadışı, ahlak dışı ve alışılanın dışında her şey sapma olarak adlandırılır.

Normlar, insanların bir arada bir düzen içerisinde yaşamalarının kolaylaştırır. Diğer bir ifadeyle, normlar, bütünleşmeyi sağlar. İnsanları karmaşa, kaos gibi olumsuz ortamlardan uzak tutar. Bireyler toplumda her zaman bu kurallara uygun yaşadıkları takdirde düzensizlik ortadan kalkar. Ancak bireyler her zaman bu normlara uygun bir hayat sürmemekte dolayısıyla da birçok sosyal sorunun ortaya

ıkmasına neden olmaktadırlar. Bu bağlamda kuralı bozan nitelikte bir davranışta bulunma sapma halini ifade eder.

Toplumsal bütünleşme, toplumsal uyum bireylerin normlara uygun hareket etmesiyle sağlanmaktadır. Toplumsallaşma süreci de insanların onlardan beklenen şekilde hareket etmesini sağlayan bir süreçtir. Toplumsal normlar herkes tarafından kabul edilmesine karşın bazen bazı normlara uyulmamaktadır. Toplumsal normlara uymama her toplumda görülmektedir. İşte her toplumda görülen bu duruma, yani toplumsal kurallara uymama durumu sapma olarak adlandırılır (TOLAN, 1996:246). Örneğin, herkes trafikte kırmızı ışık yandığında durulması gerektiğini bilir ancak bazen buna uymaz. İşte bu durum sapma olarak değerlendirilir.

Belki kurallara uymanın getirdiği zorluk ya da insanların o an içinde bulunduğu durum onların toplumsal normlara uymalarını engellemektedir. Ancak zaten (İÇLİ, 2002:107-108) hiçbir toplumsal sistem insanların bu normların tamamına uymaları gerektiği konusunda bir zorlama yapmaz. Yani bazı konularda her toplumsal sistemin gösterdiği esneklikler vardır. Bazı normlara uyulmaması durumunda hoşgörölü davranılabilmektedir. Hoşgörü düzeyi bireyin grup içerisinde yeni ya da eski olması, grup içerisindeki konumu ya da statüsüne bağlı olarak değişebilmektedir.

Sapmanın ve sapıcı davranışın belirlenmesinde iki yöntemden faydalanılır (KOCACIK, 2000:105).

- A) Sapıcı davranış dışsal gözlemle belirlenir
- B) Toplumdaki insanların tepkilerinden anlaşılabilir.

Tolan ve Dönmezer'e göre (İÇLİ, 2002:108), normlardan sapmanın çeşitli nedenleri vardır:

1. Bireyin herhangi bir nedenle grubun dışında kalmasını ifade eden marjinallik duygusu

2. Kişinin isteklerinin birbiriyle çelişmesi ya da yapılmasının zor olması
3. Yaptırımların uygulanmasında gösterilen zaafılar ya da yaptırımların zayıf kalması
4. Başarısız toplumsallaşma
5. Normların anlam ve içeriklerinin belirsizliği
6. Bireylerin içinde bulundukları alt kültürlerin sapmayı meşru saymaları
7. Bireyin sapıcı nitelikte davranışlar gösteren gruba içten bağlı olması
8. Sapmanın gizli bir şekilde yapılabilmesinin kolay olması
9. Toplumun temel değerleriyle, bireyin bu değerleri gerçekleştirmek için sahip olduğu araçlar arasındaki uyumsuzluk ya da çatışmalar

Kuralları bozan nitelikte bir davranışta bulunma haline sapma, bu davranışın adına da sapıcı (sapkın) davranış denir. Sapkın davranış da şöyle ifade etmek uygundur. Genel olarak herkes tarafından benimsenen, normları çiğneyen eylemleri ifade eder. Bu tür davranışlar dönemden döneme ya da yerden yere değişebilmektedir. Diğer bir deyişle, bir kültürde olağan (sıradan) kabul edilen bir davranış, başka bir kültürde sapkınlık olarak değerlendirilebilir(GIDDENS, 2000:220).

Toplum bir takım değerler ve normlar ile varlığını, devamını sürdürür. Toplumsal değerlerin dışına çıkılması, kurallara ters düşen eylemlerde bulunma halinde toplumsal kontrol mekanizmalarıyla bu davranışlar kural dışı olarak değerlendirilir. Normal olan davranışlar toplum tarafından hoş karşılanır, yadırganmaz. Ancak normların dışındaki eylemler toplum tarafından hoş karşılanmaz; bu tür davranışlarda bulunan insanlar toplum tarafından dışlanır.

1.3. Suç:

Suçun tanımlaması konusunda farklı alanlarda yapılan farklı tanımlar bulunmaktadır. Suç kelimesi üzerine düşünüldüğünde kavramın daha çok hukuksal

boyutu akla gelmektedir. Ancak Marshall'ın (1999:702)da belirttiği gibi, suçun sadece hukuksal açıdan ele alınıp açıklanması her zaman yeterli olmayabilir. Toplumun suç diye nitelendirdiği davranışlar toplumsal kurgulara bağlıdır ve oldukça da görecelidir.

Suç konusunda daha genel bir bakış açısıyla şöyle bir tanım yapmak mümkündür; kişisel alanı alıp kamusal alana giren ve yasak olan kural (yapıldığında hoş karşılanmayan) ya da yasaları çiğneyen, buna bağlı olarak meşru cezaların ya da yaptırımların uygulandığı ve kamusal bir otoritenin (devlet ya da yerel bir kuruluş) müdahalesini gerektiren tüm eylemler suç diye nitelendirilmektedir. Ancak sadece hukuksal olarak ele alındığında ise suç olarak nitelendirilen bir hareketi yapmaktan dolayı suçlu olmak, yasada bazı istisnalara yer olmakla birlikte, genel olarak kötü niyetli ya da kasıtlı olarak yapılan bütün davranışlardır(MARSHALL, 1999:702). Kısaca hukuksal açıdan suç, yasalara uyulmaması, var olan yasaların çiğnenmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla da yasaların çiğnenmesi durumu cezayı gerektirir. Bu bağlamda suç, yapıldığında cezalandırılan davranışlardır.

Giddens(2000:186) suç konusundaki fikirlerini sapma-suç arasındaki ilişki bağlamında açıklamaya çalışır. Sosyolojik düşüncenin suç konusundaki en önemli vurgularından birisi, değişik toplumsal bağlamlardaki uyum göstermeyle sapkınlık arasındaki bağlantılar üzerinde yapılmaktadır. Yani suç davranışında bulunan bir kişi aynı zamanda sapkın bir davranışta da bulunmuş olmaktadır. Ancak suç, yasalar tarafından ceza yaptırımı ile belirlenmiş olduğu için diğer sapma davranışlarından ayrılır (KIZILÇELİK-ERJEM; 1996:527-528).

Suç geçmişten beri var olan ve gelecekte de varlığını sürdürecektir olan bir olgudur. Çünkü insanlar bir toplum içerisinde yaşayan sosyal birer varlıktır. Dolayısıyla sosyal bir varlık olan insan zaman zaman içinde yaşayacağı toplumla çatışma yaşar. Yani sosyal bir varlık olan insan hem kültür ve uygarlığın gelişmesine yardımcı olur, hem kendisini yapmaması gereken davranışlar konusunda kısıtlar

ancak aynı zamanda da yapıldığı zaman toplum tarafından kabul görmeyecek olan davranışların ortaya çıkmasına yol açar.

2. ŞİDDETİN TANIMI

Şiddet, bir kişinin başka bir kişiye, hayvana, eşyaya karşı farklı sosyal ortamlarda, fiziksel, cinsel ve zorbalık, tehdit veya özgürlüğü kısıtlama gibi psikolojik anlamda zarar vermesi olarak tanımlanabilir. Şiddet çok farklı ortamlarda çok farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Bireyin kendisini en güvende hissettiği yer olan ailede görülebileceği gibi, arkadaşlık döneminde de görülebilir. Bunun yanında çocuk yaşta evlendirme psikolojik ve sözlü taciz, tecavüz bazı ülkelerde kızların sünnet edilmesi, zorla fuhuş yaptırma gibi birçok farklı şekilde de kendini göstermektedir. Evlilikte yaşanan problemler şiddeti pekiştirir. Erkeğin görece daha güçlü kabul edilmesi, ataerkil aile geleneği, erkeklik tanımının kabalık, şerefi koruma ve egemenlik ile özdeşleştirilmesi, kadın ve çocuklara fiziki cezaların uygulanmasına gösterilen hoşgörü, tartışmalarda şiddet kullanmaktan kaçınmamak, kadınların erkeklerin mülkü olarak kabul edilmesi gibi değerler şiddetin devam etmesinde etkilidir. Yine toplumda boşanmanın hoş karşılanmaması, “bu evden beyaz gelinlikle çıktın, beyaz kefenle dönersin” anlayışı şiddetin sürdürülmesinde oldukça önemli bir etkidir.

Şiddet, sosyal bilimcilerin en sık tartıştığı konuların başının çekmektedir. Çünkü hemen hemen her alanda şiddet olgusuna rastlanmaktadır. Farklı alanlarda ortaya çıkması farklı tanımlamaları da gündeme getirmektedir. Bunun sonucunda da şiddetin genel bir tanımının yapılmasında güçlük ve belirsizlik yaşanmaktadır. Ayrıca, şiddet algısı da daha doğrusu şiddet kavramına herkesin farklı anlamlar yüklemesi kavramı biraz daha karmaşık hale getirmektedir.

Ayan'ın (2007:8) da belirttiği gibi, dün olduğu gibi bugünde şiddetin varlığına rağmen, değişen sadece onu ifade biçimine getirilen kısıtlamalar olmaktadır. Çünkü şiddet, toplumsal yapının temel birimi olan insanın özündedir.

Ancak insan uygarlaştıkça, uygarlaşan dünyaya yakışır bir gizlilik içinde, ama öncekinden daha ağır bedeller ödenerek varlığını sürdürmektedir.

Şiddet kavramı, 19. yüzyıla kadar tek başına ele alınıp incelenmemiştir. Sosyal bilimler tarafından ele alınıp incelenmesi de oldukça yeni bir olaydır. "Sosyolog H.L. Nieburg şiddeti, 'kişileri yaralamaya veya malları yok etmeye yönelik doğrudan veya dolaylı eylem' olarak tanımlamaktadır. H.D. Graham ve T.R. Gurr ise, 'dar anlamda şiddet, insanı yaralamaya, mala zarar vermeye yönelik bir davranış' olarak tanımlamaktadır (POLAT, 2001:6).

Şiddet, çok değişik biçimlerde kendisini gösterebilmektedir. Şiddetin farklı türleri, bağırarak, tükürmek, hakaret etmek, dövmek, hor görmek, bıçaklamak, yakmak, silah kullanmak, tehdit etmek, korkutmak, tokat atmak, tekmelemek, küfür etmek, zorla istemediği bir şeyi yaptırtmak, taciz-tecavüz etmek, aşağılamak vs. olarak ortaya çıkmaktadır.

Şiddet, insanların bedensel, ahlaki ve manevi bütünlüğüne, mallarına, simgesel ve kültürel değerlerine zarar verecek şekilde gerçekleşen davranışları ifade etmektedir(KAYA, 2004:5). Şiddet sözcüğü genel anlamda, aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve sert davranışı, beden gücünün kötüye kullanılmasını, bireye ve topluma zarar veren etkinlikleri içermektedir(KÖKNEL, 2006:20).

Bir başka ifadeyle, şiddet yaşamın her alanında fiziksel, cinsel, ekonomik, duygusal, sözel, siyasal ve daha birçok çeşidiyle toplumda yer almaktadır.

Bir toplumda hangi davranışların şiddet olarak kabul edildiği, o toplumun toplumsal yapı özelliklerine göre diğer bir ifadeyle kültürel yapı ile geçerli olan değer yargılarıyla yakından ilgilidir (YILDIRIM, 1998:26).

Şiddet, bireyin bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesine, yaralanmasına ve sakat kalmasına neden olan bireysel ve toplu hareketlerin tamamıdır(AKTAŞ, 2006:13).

Sonuç olarak insanların fiziksel ve psikolojik olarak acı çekmesine neden olabilecek her davranış biçimi şiddet olarak kabul edilmektedir (TUTAR, 2004:146).

Her ne şekilde ortaya çıkarsa çıksın şiddet, insanlar üzerinde olumsuz etkileri olan ve tüm toplumlarda görülen sosyal bir olgudur. Kişilerin bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesine neden olmaktadır.

Steinmez de bireyin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenmesine ve ya duygusal baskı altına alınmasına yol açan fiziki veya herhangi bir şekilde davranış ve muamele biçimini şiddet olarak tanımlar. Yıkıcı, yok edici, saldırganlığın bir biçimi olan şiddet; Arıkan'ın ifade biçimiyle, kişilere ya da nesnelere çeşitli boyutlarda zarar vermeyi içeren, güçlü kontrolsüz, aşırı, birdenbire, amaçsız olabilen toplu ya da bireysel görülebilen bir olgu olarak tanımlanmaktadır. (YILDIRIM, 1998: 25-26).

Buradan da anlaşılacağı üzere, şiddet uygulayan kişi, bunu yaparken iradesine hakim olamamaktadır. Başka bir ifade ile, bilinç dışı davranmaktadır. "Şiddet kelimesinin (violence) genel anlamda aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve sert davranışı nitelendirdiği ileri sürülmektedir... İstismar (abuse), bir nesnenin yada kişinin zayıflığının kötüye kullanılması ve bu davranışın bilerek yada bilmeyerek sürdürülmesi olarak tanımlanmaktadır" (YILDIRIM, 1998:20-21).

Şiddete bireysel ve toplumsal bir olgu olarak bakıldığında psikolojik, sosyo-ekonomik ve kültürel bir takım bileşenleri bulunan bir olgudur. Şiddetin farklı birçok

bileşeni olması onun tek bir tanımının yapılmasını güçleştirmektedir. Ancak bununla birlikte tek bir tanımın yapılamamasının en önemli nedenleri arasında “şiddet algısı”nın önemi büyüktür. Yani şiddet kişiden kişiye, toplumdan topluma, kültürden kültüre değişiklik göstermektedir. Hatta bazen aynı toplum içerisinde farklı zaman dilimlerinde bile farklılıklar olduğu dikkat çekmektedir. Örneğin; bazıları bir tokadı şiddetten saymazken, bazıları küfürü şiddet olarak değerlendirmez. Bu nedenle de konuyla ilgili otoritelerin şiddet davranışı olarak saydığı birçok eylem şiddetten sayılmamakta bu yolla da şiddet olağanlaştırıp meşruluk kazandırılmaktadır.

Çok eski zamanlardan beri var olan şiddet davranışlarıyla başa çıkmak için birçok önlem alınmasına rağmen, bir sorun çözme yöntemi olarak görüldüğü için varlığını sürdürmekte ve kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır.

2. ŞİDDETİN SINIFLAMALARI

Şiddet farklı şekillerde sınıflanabilmektedir. Bunun nedenini de, şiddet olgusunun birçok farklı alanda kendini göstermesinde aramak gerekir. Şiddetin farklı alanlarda ortaya çıkması onun tek bir nedenle açıklanamayacağının da göstergesidir.

Şiddetin sınıflamalarına bakıldığında siyasal bilimciler tarafından yapılan bir sınıflama dikkat çekmektedir. Bazı siyasal bilimciler şiddeti 6 farklı açıdan ele almaktadırlar(KOCACIK,2004:13).

Birincisi, ülkenin kültüründen kaynaklanan bir takım şiddet eylemleridir. Bu da ırksal, etnik, dinsel, bölgesel çeşitlilik içinde çıkar çatışmalarının yüzyıllarca süregeldiği bir ortamda içe dönüklük, yabancı düşmanlığı sevgi ve nefret duygularının bileşimi ortaya çıkan gerginlikleri ve çeşitli şiddet eylemlerini simgeler.

İkincisi, devrimci ve karşı devrimci şiddet eylemleri olarak kendini gösterir.

Üçüncüsü, askeri darbelerin neden olduğu şiddet eylemleridir.

Dördüncüsü, öğrencilerin şiddet eylemleridir.

Beşincisi ayrılıkçı şiddet eylemleri ve altıncısı da seçim dönemlerinde baş gösteren eylemleri kapsar.

Şiddetin farklı alanlarda kendini göstermesi ve bu konudaki farklı tanımlar kavramın sınıflanmasında da farklı yorumlara neden olmuştur. Ayan'da şiddet sınıf sınıflamasının ilk olarak E. Fromm tarafından yapıldığını belirtmiştir(2007:34-36). İnsan eğilimlerinin en kötü ve tehlikeli yanını oluşturan üç olguyu ölüm sevgisi, hastalıklı narsizm ve birlikte yaşayan insanlar arasındaki kandaşla cinsel ilişki saplantısı olduğunu belirten Fromm ortaya çıktığı alanlar bakımından altı farklı şiddetten bahseder:

1. Oyunda ortaya çıkan şiddet: Şiddetin en zararsız biçimi olarak görülmektedir. Çünkü şiddetin bu türü yıkım amacı taşımayan, kin ve nefretten doğmayan hüner gösterilerinde ortaya çıkar. Oyunlu şiddetle amaç yıkmak, yok etmek değil, hüner göstermektir ve bu tür şiddet ilkel kabilelerin savaş oyunlarında kendini gösterir.

2. Tepkisel şiddet: Bu tür şiddetin en sık rastlanan şiddet türü olduğu belirtilmekle birlikte bir insanın kendisinin ya da başkasının yaşamını, özgürlüğünü, onurunu ve malını korumak için kullandığı şiddet anlaşılmaktadır. Tepkisel şiddet ölümün değil, yaşamın hizmetinde olup amacı yıkım değil korumadır.

3. Engellemelerden doğan gerginlikle ortaya çıkan şiddet: Bu şiddet türü de tepkisel şiddetin bir türü olarak ortaya çıkmaktadır. Bir takım istek, beklenti ya da ihtiyaçları engellenen hayvanlar, çocuklar ve erginler saldırgan davranışlarda bulunabilir. Engellemeden doğan şiddetin amacı yok etmek değil yaşamaktır.

4. Gıpta ve kıskançlıktan doğan düşmanlık: Engelleme sonucu ortaya çıkan şiddetin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Gıpta (imrenme) ve kıskançlık da bir nevi gerginliğe yol açar.

5. Öç alıcı şiddet: Bu bireysel olarak düşünülebileceği gibi toplumsal olarak da düşünülebilir. Öç almayı kafasına koyan kişi ya da topluluk gücünü ve yaratıcılığını yitirir.

6. Öç alıcı şiddet: bu bireysel olarak düşünülebileceği gibi toplumsal olarak da düşünülebilir. Öç almayı kafasına koyan kişi ya da topluluk gücünü ve yaratıcılığını yitirir.

Başka bir ölçüt şiddetin bir kişi mi yoksa toplu olarak mı gerçekleştiği konusuna odaklanmaktadır. Bu konudaki farklı bir sınıflama da şiddet eylemini harekete geçiren güdülemede kendini göstermektedir. Örneğin kan davaları ve namus cinayetlerinde olduğu gibi(KOCACIK,2004:13).

Şiddetin dar ve geniş anlamdaki kullanımları da bu konudaki ölçütlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dar anlamıyla şiddet tanımında daha çok fiziksel şiddet ön plana çıkmaktadır. Kişinin malına, canına kast edecek her türlü davranışı içermekle birlikte ölüm, yaralama, tecavüz, yağma, yol kesme, rehin alma, adam kaçırma dar anlamda şiddet kavramını açıklamaktadır(ÜNSAL, 1996:31).

Şiddetin sadece fiziksel boyuta indirgenerek açıklandığında yapılan tanımlar yetersiz kalmaktadır. Bu da daha geniş kapsamlı bir şiddet kavramını gündeme getirir.

Geniş anlamda şiddete bakıldığında fiziksel ve psikolojik etkileri açıkça ölçülemeyen dolaylı ve somut olarak hissedilebilen çeşitli baskılara gönderme yaptığı görülür. Bu da kendini ekonomik şiddet, medya terörü, yüksek oranda seyreden enflasyon ve işsizlik düzeyi, trafik kazaları, çevre kirliliği ve saygısızlığı, tarihi korumadaki yetersizlikler, yanlış kentleşme ve sanayileşme ve savaşlar gibi konularda gösterir (ÜNSAL, 1996:33-34).

Şiddetin sınıflandırmalarına bakıldığında görülen özellik, onun olumsuzluğunda ortaya çıkmaktadır. Farklı türlerde kendini gösteren her şiddet türü bir yıkıcılık, tahrip edicilik göstermektedir. Bu anlamda şiddet olgusu mutlaka tartışma konusu edilmeli, susup sineye çekmek, onunla yaşamayı öğrenmek yerine ona karşı koymayı bilmeyi gerektirir.

4. ŞİDDETİN BELİRLEYİCİLERİ

Şiddetin belirleyicileri konusunda Erich Fromm'un 'The Anatomy of Human Destructiveness' adlı kitabı önemli bir yere sahiptir. Fromm şiddetin belirleyicileri konusundaki görüşlerini saldırganlığı 'iyi saldırganlık' ve 'kötü saldırganlık' olmak üzere ikiye ayırarak açıklamaktadır.

İyi saldırganlık, kişinin kendi çıkarları tehlikeye girince, saldırı ve kaçma davranışı ortaya çıkar. İyi saldırganlık, insan ve hayvanlarda ortaktır ve sadece savunmaya yöneliktir (VATANDAŞ, 2003:11).

Fromm iyi saldırganlıkta insanların kendi çıkarlarının tehlikeye düştüğünde onları savunmak için yapılan bir davranış olduğunu vurgulamaktadır. Yani tehlikeye düştüğünde onları savunmak için yapılan bir davranış olduğunu vurgulamaktadır. Yani tehlike ortadan kalktığında saldırganlık da ortadan kalkmaktadır (VATANDAŞ, 2003:11).

Diğer bir deyişle, bu saldırganlık türünde insanın kendi bireysel çıkarı tehlikeye düştüğünde insan kendini savunmak için saldırgan davranışlarda bulunurken, tehlikeye geçtiğinde saldırganlık ortadan kalmaktadır.

İkinci tür saldırganlıkta kötü saldırganlıktır. Kötü saldırganlık 'zalimlik ve yıkıcılık' içermektedir. Kötü saldırganlık içgüdüsel değildir, tamamen sonradan

öğrenilmiştir. Kötü saldırganlıkta amaç yoktur, doyurulması için şiddet gereklidir (VATANDAŞ, 2003:11).

Kötü saldırganlık; sonradan kişinin toplumsal ve çevresel bir takım faktörler aracılığıyla öğrendiği eylemleri içerir. Kişi amaçsızca karşısındakine saldırır. Böylece kendini tatmin eder.

Şiddetin arkasındaki nedenler konusunda birçok farklı bakış açısı bulunmaktadır. Şiddetin ortaya çıkmasında etkili olan tek bir neden yoktur. Tezcan'ın da bildirdiği gibi, "şiddetin tek bir neden indirgenerek algılanması, bilimsel gerçeklerle bağdaşmaz" (TEZCAN, 1996, 107).

Saldırganlığı açığa çıkaran ve destekleyip geliştiren belirleyiciler 5 grupta incelenmektedir:

4.1. Biyolojik/Kimyasal Belirleyiciler: Saldırganlığa ilişkin araştırmaların bazıları, biyoloji, kimya ve hayvan davranışlarını inceleyen bilim dallarında yapılmıştır. Genetik araştırmalarda ileri sürülen görüşler kadın ve erkeklerin sahip oldukları kromozomlarla ilgilidir. Normal şartlarda kadınlar iki tane X (XX) taşıırken, erkekler bir X bir Y (XY) kromozomu taşırlar. Ama bazen erkeklerde bir X iki Y (XYY) kromozomu görülmektedir. İşte bu durum, saldırganlığa zemin hazırlamaktadır. Bazı erkeklerin en belirgin özelliğinin ise saldırganlık olduğu ileri sürülmüştür (VATANDAŞ, 2003:11-12).

Genetik olarak yapılmış bu araştırmalara göre, insanların sahip oldukları kromozomlar onların saldırgan olup olmadığını belirlemektedir. Süper erkeklik diye de anılan XYY kromozomuna sahip olan erkeklerin suç işlemeye daha yatkın oldukları ileri sürülmektedir.

Özetle, şiddetin biyolojik nedenleri arasında, erkekliğin doğası (erkeklik hormonlarının etkisi-saldırgan kişilik) ilk sırada yer almaktadır. Saldırgan yani şiddeti uygulayan aile bireylerinin büyük oranda erkek oluşu erkeklik hormonlarının şiddet davranışlarında etkili olduğunu düşündürmektedir. Artan yaşla birlikte erkeklerde saldırganlığın azaldığı saptaması bunu desteklemekle birlikte, bu görüşün kesin doğruluğunu kanıtlayan veriler bulunmamaktadır

Biyolojik nedenler arasında 'patoloji' olarak nitelendirilen nedenler de vardır. Hezeyanlar, halüsinasyonlar (gerçekte var olmayan şeyleri görme, duyma veya kokusunu alma), gerçekten uzaklaşma, duygusal cevapların kaybı, sosyal ilişkilerin bozulması gibi belirtilerle ortaya çıkan şizofreni, yine bunun başka çeşidi olarak görülen şüphe, kıskançlık, kendini beğenme gibi duyguların öne çıktığı 'paranoid şizofreni' diye adlandırılan akıl hastalıkları da biyolojik nedenlerdendir.

4.2. Psikolojik Belirleyiciler: Psikolojik belirleyiciler de şiddetin belirleyicileri arasında önemli bir yere sahiptir. Psikolojik belirleyicilerin açıklanmasında John Dollard'ın büyük bir katkısı bulunmaktadır.

Dollard, 1939'da yayınladığı eserinde 'engellenmenin' her zaman bir biçimde saldırganlığa neden olacağını ve saldırganlığın engellenme temelinde oluşup geliştiğini ileri sürer. Eğilim, ihtiyaç, dürtü, kişinin kendi organizmasından ya da toplumsal çevresinden gelen nedenlerle doyumsuz kalıp amacına ulaşamayınca ortaya çıkar. Kişi doyumsuz kalan ihtiyacını gidermek için hareket eder. Ancak onun bu girişimine müdahale edilmesi engellenmeyi ortaya çıkarır (VATANDAŞ, 2003:14). Bu bağlamda engellenmenin olması saldırganlığın da ortaya çıkmasına neden olur.

Dollard, saldırganlığın biçiminin belirlenmesinde engellenmenin tek başına belirleyici olmadığına dikkat çeker. İlerleyen yıllar içerisinde Dollard'ın her engellenme saldırganlıkla sonuçlanır şeklindeki görüşünde değişiklikler olmuştur. Bu

konuda görüş bildirenlerden biri de Erich Fromm'dur. Ona göre de her engellenme bir saldırgan davranışla sonuçlanmaz. Engellenmenin ortaya çıkışında ve yoğunluğunda en önemli unsur insanın kişiliğidir (VATANDAŞ, 2003:15). Yani insanın kişiliği onun herhangi bir engellenme karşısında saldırgan davranışlarda bulunup bulunmayacağını kanıtlar. İnsanın kişilik özellikleri engellenme durumunda saldırgan davranış göstermeye uygunsa saldırganlık ortaya çıkar. İnsanın kişilik özellikleri engellenme durumunda saldırgan davranış göstermeye uygun değilse saldırganlık ortaya çıkmaz.

Saldırganlığı açıklayan diğer bir psikolojik etken de 'fiziksel kötüye kullanım' ve 'alay'dır. Bir kişinin karşısındakine alaycı bakışlarla, iğneleyici veya aşağılayıcı sözlerle yaklaşması onu saldırgan yapabilmektedir (VATANDAŞ, 2003:15). Fiziksel kötüye kullanım ve alay insanı saldırgan yapabilen diğer faktörlerdir.

Tüm bunların yanında başka bir etken daha bulunmaktadır ki buna saldırganlıkla ilgili örneklerle tanıklık denmektedir. Bu da özellikle son dönemlerde yapılan araştırmalarda sık sık adından bahsettirir olmuştur.

Özellikle sinema ve televizyonda izlenen şiddet sahneleri, çocuklar için oldukça etkili bir madde dönüşmekte ve Türkiye ve diğer ülkelerde yapılan birçok araştırmanın bulguları da bu görüşü desteklemektedir (VATANDAŞ, 2003:15).

Televizyon dizilerinde veya haberlerde gösterilen şiddet sahnelerinin çok fazla olması çocukların şiddeti sıradanlaştırmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla çocuklar oyunlarını seçerken bile şiddet içeren oyunları tercih etmeye başlamışlardır. Kısacası saldırganlık örneklerine tanık olma çocukları saldırgan tutum ve davranışlar içerisine sokabilmektedir.

4.3. Toplumsal Belirleyiciler: Toplumsal belirleyicilerin açığa çıkarılabilmesi için bazı hayvanlar üzerinde çeşitli deneyler yapılmıştır. Maymunlar üzerinde yapılan bir araştırmaya göre yetersiz ‘toplumsal deneyimi’ olmayan ve ‘sevgi ilişkisi’ yaşamayan maymunların saldırgan davranışlar sergiledikleri tespit edilmiştir (VATANDAŞ, 2003:16).

Saldırganlığı açıklarken toplumsal belirleyiciler olarak nitelendirilen ve bu konuda yapılan bir başka araştırma da sonucu açısından ilgi çekicidir. Şiddete yakın olmayan kişiler daha şiddete yönelik bir toplumsal kesimde şiddet davranışları sergileyebilmektedir.

4.4. Çevresel Belirleyiciler: Hoşlanılmayan aşırı sıcaklar, gürültü ve kalabalık ortamlar da saldırganlığın açığa çıkabildiği çevresel faktörleri teşkil etmektedir (VATANDAŞ, 2003:17). Modern dünyada insanları saldırgan davranışlara itebilecek çok fazla dış uyarıcı bulunmaktadır. Mutlaka insan hayatını kolaylaştırma da birçoğu önemli işlevlere sahip ancak belirli bir zaman sonra insanda saldırganlık davranışlarını ortaya çıkarabilmektedir. Örneğin arabalar. İnsanlar ulaşım için varsa hususi araçlarını yoksa toplu taşıma araçlarını kullanmaktadır. Her zamandan tasarruf sağlamak hem de fiziksel olarak çok fazla yorgunluk yaratmamaktadır. Ancak özellikle büyük kentlerde trafiğin neden olduğu stres düşünüldüğünde insanların saldırgan davranışlarını çevresel faktörlerle bağlantılı olarak açıklamak mümkün hale gelebilir.

a. **Durumsal Belirleyiciler:**

Yapılan araştırmalar hareket olanakları, yiyecek ve içecekten yoksun bir takım kısıtlamalarla karşı karşıya olan çocukların saldırganlık eğiliminde olduklarını göstermiştir. Aşırı yoğun etkilerle ağır tahrikler, yarışma etkinlikleri, aşırı uyarılma, provokatif filmler seyretme de saldırganlığın ortaya çıkmasını sağlayan durumsal faktörler arasında sayılmaktadır (VATANDAŞ, 2003:17).

Durumsal belirleyiciler de saldırganlığın ortaya çıkmasında önemli bir yere sahiptir. Yine ağrılar, alkol, alınan ilaçlar da saldırganlığı tetikleyen durumsal belirleyiciler arasında sayılabilir.

5. AİLE

Aile, toplumun en küçük birimidir. Pek çok değişik sosyo-kültürel, ekonomik ve politik sistemler içerisinde birbirinden, farklı aile tanımları yapılmaktadır. "... aile evrensel, evrensel olduğu kadar da toplumsal bir kurum. Tarihi insanlık kadar eski. Öyle ki insanlık tarihi kadar eski ve geniş bir konu olan aile, iktisadi, siyasi, ahlaki birçok faktörle birlikte farklı zaman ve mekânlarda farklı aile biçimlerinin ve ilişkilerinin doğmasına, yaşanmasına ve şekil değiştirmesine yol açmıştır" (ESEN, 2001:55). Bu bağlamda toplumda tek bir aile olmadığı gibi var olan aile tiplerinin de zamana göre farklılaştığı görülmektedir.

Kuşkusuz bu farklılaşmada uzmanların değişik amaçları temel almaları rol oynamaktadır. Literatürde geçen tanımlardan bazıları şu şekildedir: Hilmi Ziya Ülken aileyi, "aralarında gerçek bir akrabalık bulunan, yani bütün sosyal ilişkileri soy etrafında toplanan zümreler" olarak tanımlar (ÜLKEN, 1991:27).

Mahmut Tezcan'a göre ise aile, "ana, baba, çocuklar ve tarafların kan akrabalarından meydana gelmiş ekonomik ve toplumsal bir birlik"tir (TEZCAN, 1990:34).

Özgüven (2001:216), aileyi karşıt cinsten iki kişinin iletişimi, eş seçme ve evlenmeleri süreci ile gerçekleşir ve aynı çatı altında yaşayan, gelirlerini paylaşan, evlilik ve kan bağlarıyla birbirine bağlı, çeşitli rollerle birbirini etkileyen bireylerin oluşturduğu, yasal, toplumsal, ekonomik bir kurumdur olarak tanımlamaktadır.

Fransız Sosyologu Le Play'in "mikro-sosyal çevre olarak adlandırdığı aile en genel anlamıyla toplumun en temel birimidir. Çeşitli roller çerçevesinde birbirine etki eden insanlardan meydana gelmiş ve üyelerinin yaşamdan duydukları tatmini arttırmada en önemli kurumdur (2001 yılı aile raporu, s.217).

En geniş anlamda Özer Ozankaya, (1979:233) aileyi şöyle tanımlamaktadır: "Aile, içinde insan türünün belli bir ölçüde üretildiği, topluma hazırlama sürecinin belli bir ölçüde ilk ve en etkili biçimde cereyan ettiği, cinsel ilişkilerin belli biçimde düzenlendiği, eşler ve ana-babalarla çocuklar (ailenin biçimine göre başka yakınlar) arasında belli bir ölçüde içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu, yine içinde bulunulan toplumsal düzene göre ekonomik etkinliklerin az veya çok bir ölçüde yer aldığı bir toplumsal kurumdur".

Aile, bireyin ve toplumun en temel unsurudur. Kişilerin yaşamlarında oldukça önemli bir yere sahip olan aile, onların beslenme, barınma, sevgi, duygusal gelişim, zihinsel gelişim, kültürel değerleri kazanma gibi ihtiyaçlarını karşıladığı ilk ortamdır. Aile bireye ilk bilgi ve becerileri verirken onun kendine ve diğerlerine güven ve sevgi duymasını, kimlik kazanmasını, kişiliğini geliştirmesini ve topluma uyum sağlamasını kolaylaştıran bir görevi de üstlenmektedir.

Aile ile ilgili tanımlara bakıldığında bazı ortak noktaların varlığı dikkat çekmektedir. Tanımlarda birleşilen ortak nokta ailenin işlevleri konusunda kendini göstermektedir. Bütün işlevleri göz önüne alındığında aileyi; bireylerin doğumlarından itibaren beslenme, bakım, sevgi gibi temel ihtiyaçları başta olmak üzere, duygusal-psikolojik gelişim, eğitim, kültürel değerleri kazanma, sağlıklı zeka gelişimini sürdürme gibi birçok ihtiyacının karşılandığı en birincil ortamdır.

5.1. Ailenin Fonksiyonları

Aile hemen hemen tüm toplumlarda temel olan sosyal kurumlardan biridir. Ailenin birbirinden farklı pek çok tanımı olmasına karşın, yapılan tanımlardaki ortak noktalar ailenin fonksiyonlarında birleşmektedir.

Ailenin en önemli işlevi, insan neslinin devamını sağlamasıdır. Aile, içinde insan neslinin üretildiği, tek yer olarak töre ve geleneklerin de kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlamaktadır. "Sosyal bütünleşme, bir millete mensup olma duygusu, en yüksek ölçüde ailede örneğini bulur. Aile kişinin hem huzur bulduğu bir ortam, hem neslinin devamı için meşru bir zemin ve hem de insanı dış alemin yıpratıcılığından koruyan bir kurumdur (Örf ve Adetlerimiz, 1997:3).

Kişi doğduğu andan itibaren bir aile ortamı içerisinde yetişmektedir. İlk olarak ailesinin bir üyesi olduğunu kavrar. Sosyalleşme süreci içerisinde aile kişiye aidiyet duygusu kazandırır, kişiyi her konuda bilinçlendirir. Bu işlevi dolayısıyla bireyin sosyo-psikolojik açıdan tatminini sağlar.

Toplumların en küçük yapı taşı olan aile, biyolojik işlevi bakımından neslin devamını, çocukların bakımını ve yetiştirilmesini, yeni nesillere kültürel kimliğin aktarılması gibi işlevleri yerine getirirken kültürel olarak da dini ve ahlaki değerlerin kazandırılması, tarihsel ve toplumsal bilincin aktarılması, sevgi, saygı ve hoşgörü esasına dayanan değerleri de yerleştirmektedir.

Aile, insan yaşamının başladığı ilk yer olması bakımından oldukça önemlidir. Ailenin en önemli fonksiyonu neslin devamını sağlamak olmakla birlikte kişinin gelişimi bakımından en önemli role sahip olan ortamdır. Bu anlamda kişinin her türlü ihtiyacını karşılamakla birlikte ona kültürel bir kimlik kazandırma, kişiliğini

oluşturma, diğler insanları sevmeye ve sayma ve topluma adapte olma gibi daha birçok işleve sahiptir.

Ailenin en önemli işlevleri arasında, hiç şüphesiz, çocuğın toplumsallaşmasını (sosyalleşme) sağılaması yer almaktadır. Aile, bireylerini toplumsallaştırması, onların toplumla uyum sürecini sağılaması bakımından insan yaşamının en önemli birimidir. Toplumsallaşma ile hem birey topluma uyum sağılar hem de toplum bireyi içine alır. Yani iki taraf da karşılıklı olarak birbirini etkiler. Birey o toplumun bir yesi olarak toplumda ki rollerini üstlenmekte ve topluma egemen olan kuralları benimsemektedir. Birincil toplumsallaşma etmeni olan aile, tüm değışmelere karşın bu özelliğini korumaktadır. Çünkü birey toplum içinde aile ortamında doğıar ve büyür. Bireyin ilk deneyimlerinin kazandığı ilk tutum ve davranışlarının belirlendiğı ortam ailedir.

Toplumsallaşma ile birey yesi olduğı toplum içerisinde ne tür eylemlerde bulunması gerektiğini öğrenir. Bu süreçte, bireyin sahip olduğı ya da toplum tarafından verilen rollerin ve sahip olunan statülerin gerektirdiğı davranış biçimlerini, toplumun kendilerinden beklentilerini öğrenir. Toplumsallaşma sürecinde birey kendi toplumunun bir yesi olmayı, topluma uyum sağılamayı, toplumu tarafından kabul gören davranış biçimlerini, insanın davranışlarına yön veren, bunları belirleyip şekillendiren temel toplumsal ve kültürel değıerleri öğrenir. Ayrıca tüm bunları öğrendikten sonra da uygulamaya başlar. Yani, birey toplumu ile bütünleşir ve toplumunun bir parçası haline gelir.

Bu süreç bireylerin etkilediğı kadar toplumları da etkiler. Toplumun sağılıklı bir şekilde büyümesi ve varlığını sürdürebilmesi için toplumsallaşma sisteminin uygun bir şekilde devam etmesi gerekir. Toplumsallaşma ile yeni kuşaklara sahip olunan toplumsal, kültürel tüm değıerler aktarılır.

Ozankaya (1976:141), toplumsallaşma süreci içinde belli bir toplum ya da küme için istenmeye değıer görülen davranışların, değıerlerin benimsetilmesi gibi,

istenmeyen, beğenilmeyen kimi dürtülerin baskı altına alınmasının da gerçekleştiğini belirtmektedir.

Özetle, aile, tüm işlevleri ve niteliği göz önüne alındığında yerine başka bir şeyin konulamayacağı tek temel toplumsal kurumdur. "Aile üstlendiği cinsellik ve neslin devamı, çocuklara kültürel kimliğin dini ve ahlaki değerlerin kazandırılması, tarih ve toplum bilincinin aktarılması, sevgi hoşgörü esasına dayanan tutum ve değerlerin yerleştirilmesi gibi temel işlevleriyle her toplumda ve her çağda en temel ve en tabii bir sosyal birim olarak var olagelmıştır. Başka bir anlatımla aile, bu niteliği ile toplumlarda kültürel kimliğin çeşitliliğinin, dini ve ahlaki değerlerin, tarihi sürekliliğin kaynağı, koruyucusu ve aktarıcı olan evrensel boyutlu sosyal bir kurumdur" (SAYGIN,2001:51).

Aile, insan yaşamının başladığı ilk yer olması bakımından oldukça önemlidir. Ailenin en önemli fonksiyonu neslin devamını sağlamak ve toplumun tüm birikimini yeni nesle aktarmak olmakla birlikte kişinin gelişimi bakımından en önemli role sahip olan ortamdır. Bu anlamda kişinin her türlü ihtiyacını karşılamakla birlikte ona kültürel bir kimlik kazandırma, kişiliğini oluşturma, diğer insanları sevmeye/sayma ve topluma uyum sağlama gibi daha birçok işleve sahip çok önemli bir birimdir.

6. AİLE İÇİ ŞİDDET VE TÜRLERİ

Kişilerin beslenme, bakım, güven gibi temel ihtiyaçlarını karşılayan, beden ve akıl sağlığını koruyan, gelişimine yardımcı olması gereken aile, aynı zamanda her türlü şiddetin geliştiği ve uygulandığı tek yerdir. Aile dışındaki şiddet için çoğunlukla şiddeti uygulayan kişi ya da toplum sorumlu tutulmaktadır. Aile içinde yaşanan şiddetin diğer şiddet türlerinden ayrılan en önemli özelliği, şiddetin aile içinde süreklilik göstermesidir.

Aile içi şiddet, aile bireylerinden birinin ailenin diğer birey(ler)inin saldırısına uğraması olarak tanımlanabilir. Aile içi şiddet; dövme, yaralama, sakat bırakma, taciz-tecavüz, öldürme, sindirme, korkutma vs. olarak birçok farklı şekilde ortaya çıkabilmektedir. Aile içi şiddet incelenirken bir takım zorluklar yaşanmaktadır. Bunlardan biri, fiziksel anlamda yapılan bir saldırının izleri somut olduğundan tespitini yapmak kolay olmasına karşın duygusal, cinsel, psikolojik şiddetin saptanmasının çok zor olmasıdır. Zaten aile içi özel hayat olarak kabul edildiği için yaşanan şiddet olayları da olağan kabul edilip sıradanlaştırılmaktadır. Şiddet çoğu zaman bir sorun çözme yöntemi olarak değerlendirildiğinden aile içinde yaşanan şiddet yaygınlaşmakta ve devamı da sağlanmış olmaktadır.

Aile içinde şiddet yaşanmasının nedenlerinden biri de toplumdaki yanlış düşünce ve davranış kalıplarıdır. Örneğin “kızını dövmeyen dizini döver”, “kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etme”, “kızı gönlünce bırakırsan ya davulcuya varır ya zurnacıya”, “dayak cennetten çıkmadır”, “hocanın vurduğu yerde gül biter” gibi atasözleri ve deyimler de şiddetin sürdürülmesine katkıda bulunmaktadır.

Aile içi şiddetin birçok özelliği olmasına rağmen özellikle 3 faktör ön plana çıkmaktadır:

1. Aile içi şiddetin failleri ve mağdurları, evlilik veya evlilik yoluyla oluşan bir akrabalık ilişkisine sahiptirler. Bu açıdan şu tespit çok önemlidir: “ evlilik cüzdanı aynı zamanda aile içi şiddete izin veren lisans belgesi görevi görmektedir” (Kornblum ve Julian 1992:204)

2. Aile içi şiddetin fail ve mağdurları ailenin, evin geleneksel örgülerle desteklenen mahremiyetini paylaşırlar. Bu nedenle sorunlar ve özellikle de şiddet

dışarıya duyurulmaz, bu konuda gizliliğe büyük önem verilir. Aile içi şiddeti açığa çıkarmak veya incelemek son derece zordur.

3. Aile içi şiddetin uygulayıcısı ve mağdurları genellikle aynı evi paylaşırlar. Ancak, ayrı yaşayan kardeşler, ayrı yaşayan sevgililer, eski eşler arasında veya evlerini terk etmiş babaların uyguladığı şiddet de bir zamanlar aynı evi paylaşıyor olmanın verdiği anlayış üzerinde gerçekleşir

“Aile içi şiddet, bugüne kadar birçok kadar farklı isim altında tanımlanmış olmasına rağmen, hepsinin de üstünde durduğu temel görüş değişmemektedir. Toplumun en küçük birimini oluşturan bir ikili ilişki içinde, eşlerden birinin diğerine zarar verecek davranışlarda bulunmasıdır. Aile içi şiddet, sadece fiziksel hırpalama ile sınırlı tutulamaz. Eşlerden birinin diğerini kontrol etmek ve boyunduruğu altına almak amaçlı aşağılayıcı her türlü sözlü ve fiziksel saldırı, kadına/çocuğa/erkeğe daha iyi bir kişi olmayı öğretmek için yapıldığı öne sürülür” (POLAT, 2001:20).

Toplumun erkek egemen yapısı kuşaktan kuşağa öğrenme yoluyla geçmektedir. Aile içerisinde genel olarak şiddet, erkek tarafından kadına ve çocuğa yönelik uygulanmaktadır. Aile içerisindeki şiddet, eşlerden birinden diğerine, anne-babadan çocuğa, çocuktan diğer çocuğa veya diğer bireylere olabilmektedir. Genel olarak fiziksel ve ekonomik olarak güçlü olandan güçsüze doğru olmaktadır. Bu da şiddeti meşru kılmaktadır. Erkeğe yönelik şiddet aile dışından olurken kadınlara aile içinden gelmektedir.

Aile içi şiddet genellikle beş alt grupta incelenmektedir (KOCACIK, 2004:33).

1- Fiziksel şiddet: Dövme, tokatlama, tekmeleme, yakma gibi eylemlerin yer aldığı şiddet türüdür.

3- Cinsel şiddet: Seksüel motivasyona bağlı olarak yapılan şiddet türüdür.

4- Duygusal sömürü: Sevgi göstermeme, aşağılama, devamlı eleştirme, kıskançlık, reddetme gibi eylemlerin yer aldığı şiddet türüdür.

5- İhmal: Kişinin sosyal ihtiyaçlarını gidermeme biçiminde olup daha çok yaşlıların ve çocukların maruz kaldığı bir şiddet türüdür.

5- Ekonomik sömürü: Kişinin parasını yönetme, başka kişiye ait paradan çıkar sağlamaya yönelmek.

Aile içersindeki şiddetin yönü genellikle kadına ve çocuğa yöneliktir. Fakat son zamanlarda yaşlılara yönelik şiddette de artış olduğu görülmektedir.

Aile içi şiddet, uygulanışı ve uygulandığı kişiler dikkate alındığında farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. (<http://dosyalar.hurriyet.com.tr//aileici/aileicisiddet/asp>).

Kadına Yönelik Şiddet	Çocuğa Yönelik Şiddet	Yaşlılara Yönelik Şiddet
1. Fiziksel Şiddet	1. İhmal	1.İhmal
2. Cinsel Şiddet	2. Fiziksel Şiddet	2. Fiziksel Şiddet
3. Duygusal Şiddet	3. Duygusal Şiddet	3. Duygusal Şiddet
4. Ekonomik Şiddet	4. Ekonomik Şiddet	4.Ekonomik Şiddet

5. Sözel Şiddet

5. Cinsel Şiddet

5. Cinsel Şiddet

Aile içi şiddet; bir kişinin eşine, çocuklarına, yakın arkadaşlarına karşı kaba kuvvet kullanmak, ruh sağlığını bozacak şekilde sözlü veya bedensel kuvvet uygulamak sosyo-ekonomik haklarını kısıtlamak veya engelleyici türden engellemelerde bulunmak, aile üyelerini ihmal etmek, ilgilenmemek, ihtiyaçlarını gidermemek şeklinde kavramsallaştırılabilir.

Aile içinde şiddet; psikolojik, ekonomik, cinsel veya sözel bir şekilde karşımıza çıkabildiği gibi, en yaygın olarak görüleni ve genel olarak herkes tarafından kabul edileni fiziksel şiddettir. Tekme, tokat, yumruk atma, hırpalama, cimcikleme, saçını çekme, sarsma, dövme, herhangi bir alet kullanarak vurma, kesici aletlerle yaralama, ateşli silah kullanmak, tehdit etme, zorla evlendirme, küçük yaşta evlendirme, rızası olmadan cinsel ilişkiye zorlama, taciz etme, davranışlarını kontrol etme, sosyal hayatı kısıtlama, başkalarıyla görüştürmeme, baskı uygulama, eve hapsetme, bağırma, azarlama, ekonomik imkânları kısıtlama, çalışmaya izin vermemek, parasını zorla elinden alma, istemediği halde çalıştırma, küfür etme vs. aile içinde yaşanan şiddet türleridir.

Aile içi şiddet kavramıyla söylenmek istenen, "kendini aile olarak tanımlamış bir grup içerisinde zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, güç göstermek, öfke, gerginlik, boşaltmak amacıyla bir bireyden diğerine yönelen şiddet davranışıdır ve aile içinde erkekten kadına, kadından erkeğe, anne-babadan çocuğa, çocuktan anne-babaya, bir çocuktan diğer çocuğa yönelik olarak ortaya çıkabilmektedir. Yapılan araştırmalar şiddet uygulayanların %95' inden fazlasının erkek, şiddete maruz kalanlarından %90'ından fazlasının kadın ve çocuk olduğunu ortaya koymaktadır' (GÜNERİ, 1996:8).

Aile içi şiddetle ilgili en önemli nokta; baskı yapma, hükmetme tutkusu ve acımasızlığın değer verilme ve kabul edilme ihtiyacından kaynaklandığıdır. Şiddet aile içinde çocuğa ve kadına yönelik olarak şu davranışlarla ortaya çıkmaktadır:

sinirli, sabırsız, kuralcı, katı davranan, çeşitli bahanelerle başından savan, azarlayan, küçük düşüren, iğneleyen her türlü davranıştır. Bu türden davranışlar sergileyen anne babaların çocukları kendilerinden emin olmayan, özgüveni zayıf ve yetersizlik duygusuyla dolu olmaktadır.

Bireylerin beslenme, barınma ve korunma gibi en temel ihtiyaçlarını karşılayan, ona güven duygusu veren, beden ve akıl sağlığını koruyan ve geliştiren bir işleve sahip olması gereken aile, çoğu zaman her türlü şiddetin olduğu ve uygulandığı bir yer olmaktadır. Şiddet ailenin dışında farklı bir ortamda ortaya çıktığında şiddeti gerçekleştiren kişi veya toplum sorumlu tutulurken aile içinde yaşanan şiddet gizli kalmakta, özel hayat olarak düşünülmekte, çoğu kez de sıradanlaştırılıp normal görülmektedir. Bu konuda toplumun bakışı oldukça değişkendir. Bazıları kötü bir sözü veya tavrı şiddet olarak tanımlarken bazıları da kendisine edilen küfürü veya tokatı şiddet saymamaktadır. Bu da şiddetin devamını sağlamada önemli bir etkidir.

7. ÇOCUK KAVRAMI

Çocuk, ailenin en küçük ferdidir. Ancak bu anlamda literatüre bakıldığında tanımlarda yaş sınırlamasına önem verildiği görülmektedir.

Çocuk hakları sözleşmesine göre “ Ulusal yasalarca daha daha genç bir yaşta reşit sayılma hariç, 18 yaşın altındaki her insan çocuk sayılır” (NAİM, 1998).

Toplumun temel taşı içerisinde yetişen çocuk yine aile içinde bilinçlenir ve topluma hazırlanır. Aile, çocuğun sosyalizasyonunda en önemli rolü oynar. "Çocuğun ilk ve en erken deneyimleri annesi, babası, kardeşi ve yakın çevresindeki kişilerle kurduğu iletişim ortamında geçirilir. Çocuğun sağlıklı gelişiminde ve büyümesinde aileye ait özellikler belirleyicidir" (TUĞRUL, 2001:238).

Çocuk doğduğu andan itibaren sürekli bir büyüme süreci içerisine girer ve bu süreçte öncelikle ailesinden bir takım şeyler öğrenerek kendi kişiliğinin temellerini oluşturmaya başlar. Bu süreçte, çocuk ailesinin bir takım davranışlarını gözler ve onları kendine örnek alır. Yani çocuk sevgi dolu, huzurlu, fikirlerine değer verilen bir ortamda yetişirse gelecekte bu özelliklere sahip bir birey olacak oysa fikirleri önemsenmeyen, ailesi tarafından ihmal edilen, huzursuz bir ortamda yetişirse de buna paralel özelliklere sahip biri olacaktır. Çocuğun büyüme sürecinde ailesinin ona göstermiş olduğu tutum ve davranışlar onun gelecek için iyi bir yetişkin olarak hazırlanmasını sağlar.

7.1. Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet

Çocuğa yönelik şiddetin çeşitli türleri vardır. Bunlar; ihmal, istismar, fiziksel, duygusal, ekonomik, cinsel şiddet olarak kendini göstermektedir.

Aile içinde yaşanan şiddet çocukları doğrudan etkilemektedir. Doğrudan şiddet görmeseler bile aile bireyleri arasında yaşanan şiddet çocukları olumsuz etkilemektedir. Şiddet ortamına maruz kalan çocuk, içinde bulunduğu bu olumsuz durumu içselleştirmektedir. Çocuklar özellikle babalarını olumlu anlamda güçlü biri olarak görmektedir. Bu bakış, babayla özdeşleşmelerini sağlamaktadır. Ailede şiddet uygulayan bir baba, çocuğun dünyasında güven ve sevgi kaynağı değil; korku ve öfke kaynağı haline gelmekte, tutarsız, güvenilmez biri olmaktadır. Baba, anneye karşı bir şiddet uyguladığında destek olan değil, onu aşağılayan, hor gören biri durumuna gelmektedir. Çocuk, şiddet uygulayan baba imgesi ile ailenin bakımını üstlenen, çocuğa sevgi duyan baba imgesi arasındaki gidiş gelişlere, değişimlere uyum sağlama güçlüğü çekmektedir. Bu durum, çocukların şiddete yatkın yetişmelerine neden olmaktadır. Çocukluğunda şiddet görerek büyüyen bireylerin öfkelerini, hatta istek ve gereksinimlerini uygun şekilde dile getiremedikleri, çoğu

kez haklarını savunamadıkları da görülmektedir. Evde saldırgan bir tutum sergiledikleri halde, dışarıda yineleyici biçimde, kendi yaşamını istediği gibi yönetemeyen edilgin kurbanlar durumuna düşmektedir(VAHİP, 2002:319).

Aile içinde çocuğa yönelik şiddet, "çocuğun ebeveyn tarafından kazaya bağlı olmaksızın yani kasıtlı olarak fiziksel bozukluklar yaratabilecek tokat, tekme, yumruk, ısırma, bıçak veya tabanca gibi çeşitli aletlerle vurulmak gibi değişik düzeylerde saldırılara maruz kalması" olarak kavramsallaştırılmaktadır (YILDIRIM, 1998: 27).

Çocuğa yönelik şiddet denildiğinde daha çok akıllara fiziksel saldırılar gelmektedir. Ancak bu konudaki kaynaklara bakıldığında kavramın sadece fiziksel saldırılarla sınırlı olmadığı göze çarpmaktadır. Bu bağlamda çocuğa yönelik şiddet ile ilgili farklı terimlere de yer verilmektedir. Çocuğa yönelik şiddet tartışılırken genellikle çocuk istismarı kavramı kullanılmaktadır. Çocuk istismarı, çocuğa karşı sorumlu olan tüm kişiler tarafından çocuğa uygulanan fiziksel veya psikolojik nitelikli kötü davranışların tümünü kapsar. Çocuğu dövme, tekmeleme, ısırma, aç bırakma, odaya kilitleme, tükürme, yakma, cinsel saldırı, duygusal yönden aşağılama çocuk istismarı kapsamına girmektedir.

Çocuğa yönelik şiddetle ilgili diğer kavramda çocuk ihmalidir. Çocuk ihmali istismara göre daha gizli kalmaktadır. Çocuğun sağlığına, beslenmesine, giyimine, eğitimine ve sosyalleşmesine gereken özenin gösterilmediği anne-baba davranışlarıdır. Çocuğa yöneltile şiddet, bir terbiye etme gerekçesi olarak onaylandığı için her zaman gizli kalmakta açıkça yapılsa bile yadırganmamaktadır.

Çocuk istismarı oldukça geniş kapsamlı bir kavramdır. Çocuğa yönelik şiddetten bahsedilirken genellikle 'çocuk istismarı' kavramı kullanılmaktadır, "çocuğun büyüme ve gelişimini olumsuz yönde engelleyen her türlü davranış çocuk

istismarıdır (POLAT:2001:39). Çocukların fiziksel, duygusal, zihinsel ve cinsel anlamda zarara maruz bırakılması istismar kapsamına girmektedir. Çocuklar gelişim seviyelerine bağlı olarak anne babalarından ve çevredeki yetişkinlerden aldıkları tehdidi şiddet olarak yaşabilmektedirler. Yani çocuk üzerinde yıkıcı etkiye yol açabilecek her türlü tehdit de şiddet olarak anlaşılmaktadır. Şiddet de istismar da çocuğun kişiliğini ve bütünselliğini bozucu niteliktedir.

Çocuk istismarı toplumdan topluma, kültürden kültüre değişiklik gösteren bir kavram olduğundan bazen bir ülke için doğru olan bir davranış, başka bir ülke için yanlış olarak kabul edilebilmektedir.

Babasının saldırganlığıyla özdeşleşen bir çocuk, okulda yıkıcı davranışlarda bulunabilmektedir. Bu durumdaki çocuklar çevrelerinde olumsuzluklar yaşamaktadır. İşlemedikleri suçlar onların üzerine kalmakta, daha büyük çocuklardan dayak yeme gibi sonuçlarla karşılaşmaktadır. Çocuklar okullarda da şiddet görmektedir. Özellikle ilkokullarda şiddet oranı oldukça yüksektir. Pek çok çocuk okulda arkadaşlarından, büyük sınıflardaki öğrencilerden ve öğretmenlerinden şiddet görmektedir(KAPCI, 2004:13).

Sonuç olarak, aile içerisinde çocuğa yönelik şiddet, "çocuğun ebeveynleri tarafından kazaya bağlı olmaksızın yani kasıtlı olarak, fiziksel bozukluklar yaratabilecek tokat, tekme, yumruk, ısırma, bıçak veya tabanca gibi çeşitli aletlerle vurma gibi değişik düzeylerde saldırılara maruz kalması"dır. (ARIKAN, 1988:27).

Çocuğa yönelik şiddet olayları, bilimsel olarak çok incelenmiş değildir. Mahkemelere yansıyan şiddet olayları da çok azdır. Ancak özellikle 4 yaşından itibaren çocukların fazla miktarda dayak yedikleri ve bunun sonucunda hem bedensel hem de ruhsal sorunlar yaşadıkları belirtilmektedir (KOCACIK, 2004:39). Çocuğa yönelik şiddet olaylarının çok fazla incelenememesinin nedenleri, toplumun kapalı yapısı ve çocuğun bunu anlatıp, hakkını arayabilecek konumda olmamasıdır. Sürekli

dayak yiyerek büyüyen bir çocuk için şiddet mutlaka yaşamda olması gereken bir durum gibi görülmeye başlayabilir. Çünkü henüz kendisi dışında nasıl bir hayat olduğunu bilmemektedir. Bu süreç böyle işlediğinde dayak yiyerek büyüyen biri için çocuğunu döverek büyütmek neredeyse kaçınılmaz bir hal alır ki, bu kısır döngü böylece devam eder. Bu anlamda başta ailelerin eğitilmesi çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi için alınması gereken tedbirlerden sadece biridir. Ayrıca mutlaka bir takım yasal yaptırımlar uygulamak kaçınılmazdır.

Çocuğun toplumsallaşması için en önemli yer ailedir. Çocuk sürekli bir büyüme süreci içindedir. Bu süreç içinde ona ne kadar şey verilirse tıpkı bir kayıt cihazı gibi bunları kaydeder ve uygular. Çocukları iyi yetiştirmek için onlara iyi bir aile ortamı sağlamak gerekir. Bu durumda toplumla, ailesiyle, kendisiyle barışık, başarılı bir birey olur.

Karmaşık nedenleri ve son derece kötü sonuçları olan çocuk istismarı, çocuğun büyümesi gelişmesine olumsuz yönde etkileyen her türlü davranıştır ve hemen hemen tüm toplumlarda görülmektedir. Ancak mağdur, çocuk olduğu için onun uğradığı şiddetin anlaşılıp ortaya çıkartılması oldukça zor bir süreçtir. Yanlış bir takım bilgiler, sahip olunan kültür, aile içinde yaşananın aile içinde kalması gerektiği görüşü, kanıt eksikliği istismarın ortaya çıkartılmasını engelleyici rol oynamaktadır. Bu nedenle de aile içinde çocuğun istismarı dışı vurulmamaktadır.

7.2. Aile İçinde Çocuğa Yönelik İstismar Türleri

Son dönemlerde adından sıkça bahsettiren bir konu olan çocuğa yönelik şiddet olgusu, giderek daha fazla dikkat çekmektedir. Toplumların geleceği olması bakımından çocuğa yönelik şiddet, önemli bir sosyal sorun haline gelmiştir. Bu konunun açığa çıkarılmaması, gizli kalması, inkâr edilmesi, fark etmekteki güçlükler, bu sosyal sorunun önemini bir kat daha arttırmaktadır. Bu anlamda çocuk istismarı, çocuklarının gelişimini zedeleyici bir biçimde fiziksel, duygusal, zihinsel

ve cinsel zarara maruz bırakılmaları akla gelirken, şiddet dendiğinde fiziksel şiddet anlaşılmaktadır. Ancak aile içinde çocuğa yönelik şiddet davranışı o eylemi gerçekleştirenin niyetine göre değil, çocuk üzerinde yarattığı etkiye göre istismar teşkil eder.

Günümüzde hemen hemen tüm toplumlarda şiddet içeren eylemler, çocuklara karşı kötü muamele, ailelerin ilgisiz tutumu çocukların belli oranlarda şiddet ile büyümesine neden olmaktadır. Çünkü çocuklar ilk sosyalleştikleri yer olan aile içinden başlayarak, okulda, sokakta, bakım kurumlarında ya da içinde bulundukları sosyal çevrede şiddetle karşılaşmaktadırlar. Çocuklara şiddet içeren davranışları kötü birer eylem, toplumsal bir sorun olarak göstermek yerine, problem çözmede kullanılan bir araç olarak göstermek çocuğun, şiddetin başkalarına zarar verecek yanlarından çok kendisine sağlayacağı faydayı gözetmesine ve ileride şiddet uygulayıcısı bir anne-baba olmasına neden olacaktır.

Bugün dünyanın her yerinde çocuklar; okulda, evde, sokakta, bakım kurumlarında ya da toplumun farklı kesimlerinde şiddetin çeşitli şekilleri ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu da çocukları, bazen şiddetin mağduru, bazen de şiddetin tanığı ya da bizzat şiddeti uygulayan kişiler olarak karşımıza çıkarmaktadır. Bu konuda yapılan birçok araştırma şiddet görerek yetişen bir çocuğun ileride şiddet uygulayıcısı bir kişi olduğunu ortaya koymuştur. Yani çocuk küçükken gördüğü şiddeti kendisine model almakta ve büyüyünce de kendisini etkileyen kişileri örnek almaktadır.

Çocuğa yönelik şiddet, günümüzde en yaygın olan ve meşru görülen şiddet biçimidir. Çocuğa karşı şiddetin yıkıcı etkileri yüzeysel yaralamalardan sürekli fiziksel, bilişsel ve duygusal bozukluğa ve hatta ölümlere yol açabilmektedir. Kinard'a göre çocuklar, olumsuz olayların sonuçlarının kendi kontrolleri dışında olduğu inancını taşırlar. Sosyal roller karmaşılaştıkça bu rollere daha zor adapte olurlar, daha az anlayış geliştirirler. Duygusal olarak ise, şiddete maruz kalan çocukların çevrelerine daha az güven duydukları ve özellikle başarısız sonuçlar söz

konusuysa daha gerçekçi oldukları görülmektedir(Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet,1998:113).

7.2.1. Fiziksel İstismar ve İhmal: 18 yaşından küçük olan çocukların anne-babası ya da bakımından sorumlu olan diğer kişiler tarafından sağlığına zarar verecek şekilde kaza dışı olarak fiziksel hasara uğraması, yaralanması ya da yaralanma riski taşıması fiziksel istismar olarak değerlendirilir (TANER-GÖKLER, 2004:82).

Anne-baba ya da diğer aile bireyleri kendilerine itaati sağlamak, cezalandırmak ya da öfke boşaltmak amacı ile iz bırakacak şekilde çocuğa zarar vermesidir. Bu eylem dayak, tekme, tokat, cimcikleme, ısırma vs. olabileceği gibi çocuğu yaralayan, vücudunda iz bırakan, kaza dışındaki her türlü eylem olarak da tanımlanabilir.

İhmal ve istismar kavramlarını birbirinden ayıran en önemli nokta, istismarın ‘aktif’, ihmalin ise pasif bir olgu olmasıdır (<http://sosyalhizmetuzmani.org/cocukistismariveonlenmesi.doc>).

Çocuğun ihmal edilmesinde çocuğa zarar verecek bir takım sonuçlar doğuracak olayları görmezden gelme, önemsememe, tedbir almama söz konusudur. Bu anlamda da pasif bir olgu olduğu söylenebilir. İstismarda ise şiddet olayını gerçekleştiren kişi, bizzat kendisi, kendisi karşısında güçsüz durumda olan çocuğa şiddet uygulayarak aktif bir duruma geçmiş olmaktadır.

Fiziksel ihmal, çocuğun yaralanma olasılığının bilinmesine rağmen buna karşı gerekli önlemlerin alınmaması olarak tanımlamak mümkündür (POLAT, 2001:86).

Fiziksel istismar ve ihmal, çocuğun bilinçli bir şekilde kaza-dışı olarak fiziksel anlamda zarar görmesini içermektedir. Fiziksel ihmal, 18 yaşından küçük çocuk ya da gencin yetersiz beslenmesi, giydirilmesi, temizlik ya da bakım verme sonucunda zarara uğramasıdır (TANER-GÖKLER, 2004:82).

Fiziksel istismar ve ihmal belirtilerinin herkes tarafından görülmesi dolayısıyla anlaşılması en kolay şiddet türüdür. Fiziksel istismar, en çok dayak, tekme, tokat, yumruk atma, cimcikleme, ısırma, kol-bacak bükme, terlik fırlatma, kızgın bir nesneyle vücudunu dağlama şeklinde görülür. Yani çocuğun canının acıtılması söz konusudur.

Fiziksel olarak istismara uğramış çocuklarda bazı bozukluklar görülebilmektedir. Bu çocuklarda sosyal işlevsellik alanında birçok eksiklik dikkat çekmektedir. Örneğin bu çocuklar, yakın ilişki kurmakta zorlanmaktadırlar. Duygu yoğunluğu oldukça az, yoğun öfke ve istismar davranışı içeren ilişkiler kurmaktadırlar. Yine bu çocuklarda akademik olarak pek başarılı olamamakla birlikte bilişsel yetilerde bozukluklara da sıkça rastlanabilmektedir (TANER-GÖKLER, 2004:82).

Bir istismar türü olan fiziksel istismarda çocuğun genel olarak fiziki anlamda zarar görmesinden bahsedilmekle birlikte, fiziksel istismara uğrayan çocukların birçok şekilde bu olaydan olumsuz etkileneceği görülmektedir.

Çocuğa uygulanan fiziksel şiddet çocuk için olumsuz bir takım sonuçlar doğurur. Fiziksel şiddet hem çocuğun vücudunda morluklar, yanıklar, çizikler vb tarzlarda yaralanmalara hatta ölümlere kadar gidebilen bir dizi fiziksel hasara yol açarken çevresindekilerle iletişim kuramamaya, herkesten korkmaya, içe kapanmaya veya aşırı saldırgan olmaya kadar gidebilen sosyo-psikolojik hasarlar yaratabilmektedir.

7.2.2. Cinsel İstismar (Ensest): Kavrama ilk bakıldığında akıllara hayret uyandıran bir kavram olarak gelmekle birlikte gerçeklik payının olması da oldukça üzücü bir gerçektir. Cinsel istismar kavramını, bir yetişkinin cinsel istek ve ihtiyaçlarını 18 yaşını doldurmamış olan bir çocuğu araç olarak kullanarak cinsel doyum sağlaması olarak tanımlamak mümkündür.

Çocukların cinsel istismarı, yetişkinler tarafından, rıza gösterecek yaşın altındaki çocuklarla cinsel ilişki ya da cinsel bazı etkinliklerde bulunma olarak tanımlanmaktadır. Ensest, çocuklarla yakın akrabalar arasındaki cinsel ilişkilere gönderme yapar (GIDDENS, 2000:169-170). Cinsel istismar sadece kız çocuklarına yönelik değildir. Günümüzde erkek çocuklarının da cinsel istismara uğramaları oldukça rastlanan bir durumdur.

Bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel doyum için kullanılması cinsel istismardır. Genital bölgelere dokunma, teşhircilik, röntgencilik, pornografi gibi durumlardan tecavüze kadar uzanan bütün davranışları içine alır. Gelişmiş ülkelerde fiziksel istismara oranla daha çok görülmektedir. Yetişkinlerin kız ya da erkek çocukla cinsel istek ve ihtiyaçlarını gidermek için cinsel ilişki kurması, para için fuhuş ve pornografiye yönetilmesi cinsel istismar olarak kabul edilmektedir (POLAT, 2001:91).

Cinsel istismara uğrayan çocuklarda görülen bazı ortak özelliklerle şöyle özetlenmektedir: Düşük öz saygı, hiçbir işe yaramama duygusu, seks konusunda tuhaf düşüncelerin oluşması, içe kapanıklık ve yetişkin insanlara fazla güvenmemek vb. (<http://sosyalhizmetuzmani.org/cocukistismariveonlenmesi.doc>).

Ensest kavramı cinsel istismarı betimlemek için kullanılmakla birlikte Latince olan bu kelimenin, sıfat olarak Türkçe karşılığı pis, kirlenmiş, temiz olmayan şeklinde ifade edilir. İsim olarak ise, kirlilik, iffetsizlik, uygunsuzluk anlamına gelmektedir. Günümüze baktığımızda toplumumuzda bu terimin evlenmeleri gerek ahlak ve hukuk kurallarınca yasaklanmış yakın akraba olan kadınla erkeğin cinsel ilişkide bulunmaları olarak adlandırılmaktadır (<http://sosyalhizmetuzmani.org/cocukistismariveonlenmesi.doc>).

Aile içerisinde çocuğa yönelik cinsel şiddet terimi oldukça kompleks bir kelimedir. Ancak günümüzde de gerek kitle iletişim araçları vesilesiyle gerekse yakın çevreden duyulan bazı olaylar sebebiyle bu kompleks kavram üzerinde insanları düşündürmekte ve aile içerisinde bile güvensizlik olaylarının yaşanmasına sebep olabilmektedir.

Aile içerisinde çocuğa yönelik cinsel şiddet çocuklar açısından oldukça kötü sonuçlar doğurabilir. Çocukların özellikle erken çocukluk denilen yaşlarda cinsellikle ilgili çok fazla bilgilerinin olmaması, bu konuların ayıp olarak aktarılması aile içinde böyle bir olayla karşılaştıklarında bunu kimseye söylememelerine neden olmaktadır. Bu da aile içinde çocuğa yönelik cinsel şiddetin gizli kapaklı kalmasına neden olmaktadır. Ancak bu durumda çocuğun psikolojisi oldukça fazla bozulmaktadır. Herkese karşı güvensizlik, aşırı hareketlilik ya da içe kapanıklık gibi daha birçok olumsuz sonuç yaratabilir.

7.2.3. Duygusal istismar ve ihmal: Çocukların duygusal anlamdaki istismar ve ihmali şiddetin en çok görülen tiplerindendir. Çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyen birtakım davranışlara maruz kalmaları ya da ihtiyaçları olan sevgi, ilgi ve bakımdan mahrum bırakılması yönündeki eylem ya da eylemsizlikler duygusal istismar ve ihmal kavramı içerisinde yer almaktadır.

Çocuk üzerinde duygusal ve psikolojik hasar bırakan bu davranışları çoğunlukla onun en yakınındaki kişiler gerçekleştirir.

Duygusal ve psikolojik istismar kendisini tehdit etme, bağırma, sevgiden yoksun bırakma gibi çocuğun duygusal ve psikolojik gelişimini oldukça kötü etkileyen her türlü davranıştır (http://aile_hekimligi.uludag.edu.tr/ders5.html).

Çocukla sürekli olarak alay etme, onu aşağılama, kapasitesinin üstünde aşırı beklenti içerisinde olma, aşırı koruma, bağımlı kılma, aşırı otorite kurma, ağır cezalar verme, yüze şiddet uygulama, beslenme, giyim, tıbbi gereksinimler, duygusal ihtiyaçlar veya optimal yaşam koşulları için gerekli ilgiyi göstermeme gibi eylemler çocuk ihmali olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca çocuğu terk etme ihtiyaçlarını karşılamama, yok sayma, onunla iletişim kurmama da duygusal çocuk ihmali ve istismarı olarak nitelendirilmektedir (<http://sosyalthizmetuzmani.org/cocukistismariveonlenmesi.doc>).

Çocuğa yapılan duygusal istismar ve ihmali; çocuğa bağırma, reddetme, onu aşağılama, yetersiz olduğunu söyleme, küfür etme, korkutma, tehdit etme, yalnız bırakma, odaya kilitleme, duygusal ihtiyaçlarını karşılamama, çocuklar arasında ayırım yapma, yaşının üzerinde sorumluluk yükleme, lakap takma, aşırı baskı ve otorite kurma, değer vermeme gibi kavramları kapsamaktadır.

Duygusal istismar ve ihmali çok karşılaşılan bir şiddet türü olmasına rağmen tanımlanması, anlaşılması ve ortaya çıkartılması oldukça güç bir durumdur. Duygusal istismar, sözel istismar, fiziksel olmayan ancak çok ağır olan ceza ve tehditleri kapsar. Duygusal ihmalde ise yeterli duygusal destek sağlamamak, ilgi ve sevgi göstermemek ve çocuğun şiddetle karşı karşıya kalmasına izin vermek şeklinde kendisini gösterir (TANER-GÖKLER, 2004:85).

Aile içinde çocuğa yönelik psikolojik şiddetin kişiliklerini oldukça fazla etkileyebilmektedir. Yani bu dönem çocuğun kişilik yapısının oluştuğu dönemdir. Dolayısıyla sürekli ihmal edilen, aşağılanan, yetersiz olduğu söylenen, küfredilen bir çocuk sağlıklı bir kişilik gelişimi gösteremez.

Özetle, çocuğun duygusal bakımdan bilinçli ya da bilinçsiz çevresindeki yetişkinlerce onun kişiliğini zedeleyici, duygusal gelişimini engelleyici eylem ve eylemsizlikler duygusal ihmal ve istismar olarak adlandırılır. Duygusal anlamdaki her türlü şiddetin fark edilme olasılığı diğer şiddet türlerinin fark edilmesinden daha zordur. Çünkü ihmal mağduru olan çocuğun bunu dile getirme olasılığı yoktur. Bu çocuklar, gelecekte kendine güvensiz, yetersizlik duygusu yaşayan, her türlü olumsuzlukta kendini suçlayan, aileden kopuk yaşayan ve çevresine veya kendisine zarar verebilecek bireyler olarak yetişmektedirler. Bütün şiddet türlerinde olduğu gibi duygusal istismar ve ihmaliinde çocuk üzerinde yıkıcı bir etkisi bulunmaktadır.

8. AİLE İÇİNDE KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Genelde şiddet, özelde de aile içi şiddet evrensel kavramlardır. Eğitim düzeyi düşük, yoksul ülkelerde görüldüğü gibi, eğitim seviyesi yüksek, zengin ülkelerde de görülebilmektedir. Başka bir deyişle, şiddet olgusunun zenginlikle, eğitimle çok fazla bir ilgisi yoktur.

Yine aile içi şiddet, alkol, işsizlik, parasızlık, yorgunluk, hayat karşısında başarısız olmak gibi bahanelerle olağanlaştırılmaya çalışılmaktadır. Aslında bu ve bunun gibi nedenler tek başlarına bir sebep sayılmamakta sadece var olan şiddet eğiliminin ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır.

Aile içerisinde şiddetin farklı toplumlarda ve toplumsal yapılarda benzer özellikler göstermesi bunun temelde toplumların erkek egemen yapısından kaynaklandığı şeklindeki görüşü desteklemektedir. Toplumun erkeği koruyan yapısı kadının erkekler karşısındaki konumunu düşürmektedir. Bu da bu tür eylemlerin varlığını sürdürmesine olanak sağlamaktadır. Çünkü birçok toplumda aile içi şiddet içselleştirilmekte ve olağanlaştırılmaktadır.

Kadınlar aile içerisinde uğradıkları hak ihlallerine karşı olmalarına rağmen ekonomik ve duygusal yönden erkeğe bağımlı olmalarından dolayı buna karşı koyamamaktadırlar. Genel olarak kırsal alanda yaşayan kadınların kentlerde yaşayan kadınlara göre daha fazla şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır.

Aile içi şiddetin devamlı olmasının nedeni, sosyal öğrenme teorisiyle açıklanmaktadır. Buna göre, çocukken şiddete maruz kalmış ya da annesinin, babasının, kardeşlerinin, yakınlarının şiddete uğradığına şahit olan çocuk bunu normal karşılamakta ve büyüyünce kendisi de bir şiddet uygulayıcısı olmaktadır.

Kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, kendini inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel alanda ona baskı uygulaması, onu istemediği şeylere zorlaması, keyfi olarak özgürlüklerini kısıtlamasına neden olan her türlü davranıştır. Kadına yönelik şiddet de sosyo-ekonomik düzey ya da etnik kökenden etkilenmeksizin hemen hemen tüm toplumlarda görülmektedir.

Kadının isteği ve oluru aranmaksızın bedenine ve cinselliğine yönelen her türlü davranış şiddettir. Pornografik dille, sözle, elle sarkıntılık, laf atmak, anlamlı sözlerle yapılan şakalar, çift anlamlı sözcüklerle kadın cinselliğinden ya da cinsel ilişkiden söz etmek, ısrarlı komplimanlar, bakışlar, dostça görünümün altında rahatsız eden konuşma ve dokunmalar, dokunma konusunda fırsatçı tutumlar,

sürtünme, ısrarlı teklifler, cinsel küfürler, tecavüz, vurmak, yaralamak, yakmak, korkutmak, zorlamak, malına zarar vermek vb. olarak örneklenmesi olanaklıdır (YILDIRIM, 1998: 27).

Aile içi şiddetin mağduru genellikle kadınlar olmaktadır. Bunda toplumun sahip olduğu kültür oldukça etkilidir. ‘Taş fırın erkeği’, ‘delikanlı adam’, ‘aile reisi erkek’ gibi söylemler erkeği kadın karşısında güçlü yaparken, ‘yuvayı dişi kuş yapar’ gibi söylemlerde kadının tepkisini kırmayı sağlamaktadır. Ancak hangi türden olursa olsun şiddeti önleme konusunda toplumun tümünden bilinçlenip bu konuda üzerine düşenleri yapması gerekmektedir.

Aile içerisinde kadına uygulanan şiddet, oldukça kötü sonuçlar doğurmaktadır. Bu anlamda şiddetin kişi üzerinde hem fiziksel hem de ruhsal sağlığını bozucu etki yaptığı gerçeği unutulmamalıdır. Geleceğe her bakımdan sağlıklı nesiller yetiştirmek için sosyal bir sorun olan aile içi şiddet olgusunu ortadan kaldırmak gerekmektedir. Dolayısıyla bunu sağlamak üzere bir takım önlemler alınması elzemdir. Toplumlar genel anlamda şiddeti önlemek için çaba göstermektedir.

Şiddeti önlemek için bir şeyler yaparken onu önüne geçilemeyecek kadar büyük bir sorun olarak görmek ve bu konuda hiçbir şey yapmamak, şiddetin boyutlarını daha da arttırabilir. Fakat istenirse onu önleyecek politikalar güdülebilir. Bunun için de öncelikle her alanda kadın-erkek eşitliğinin sağlanması gerekir. Ayrıca şiddeti hoş karşılamamak ve tepki göstermek, evlilik ve birlikte yaşamın ne olduğunu anlatan eğitim programları düzenlemek, “aile danışmanlığı” yapan kuruluşların sayısını arttırmak, kadınların eğitim düzeyini arttırmak alınabilecek önlemler arasında sayılabilir(KOCACIK, 2004:37-38).

II. BÖLÜM:

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

1. KAPSAM

Araştırmanın kapsamını Muğla'nın Milas ilçesi Uğurlu Özbilim Dershanesi oluşturmaktadır.

Bu araştırmada genel anlamda aile içi ilişkilerde görülen şiddet olaylarından yola çıkılarak, özelde çocuğa yönelik şiddet incelenmiştir. Aile içinde çocuğun gördüğü şiddet biçimlerinden hareketle çocuğun şiddet görmesinde etkili olan faktörler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Aile içinde çocuğa yönelik şiddetin nedenleri oluşturulan temel ve alt varsayımlarla test edilmiş ve bu doğrultuda elde edilen verilerden yararlanılarak çocukların hangi tür şiddete maruz kaldıkları açıklanmaya çalışılmıştır. Çocuğun aile içinde gördüğü şiddet ile çocuğun cinsiyeti, ailenin yerleşim yeri, anne-baba mesleği, anne-baba eğitim durumu, anne-baba birliktelik durumu, ailede yaşayan kişi sayısı, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı, ailenin gelir düzeyi gibi faktörlerle çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında nasıl bir ilişki olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

Varsayımlar, araştırmanın amacına paralel olarak hazırlanmıştır. Varsayımların oluşturulmasında aile içinde çocuğa yönelik şiddetin sosyolojik boyutu ortaya konulacak şekilde oluşturulmasına özen gösterilmiştir.

2. YAKLAŞIM

Şiddetin birbirinden farklı tanımları onun nedenlerini açıklamaya yönelik birçok farklı bakış açısının da varlığını ortaya koymaktadır. Bundan hareketle şiddetin tek bir faktöre bağlanarak açıklanabileceğinin söylenmesi sosyolojik bakış açısıyla uyumsuz. Bu araştırmada aile içi şiddetin nedenleri ailenin sahip olduğu bir takım özelliklere dayanılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Bu faktörler çocuğun cinsiyeti, ailenin yerleşim yeri, anne-babanın eğitim durumu, anne-babanın meslek durumu, anne-babanın birliktelik durumu, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı, ailedeki kişi sayısı gibi faktörler ele alınıp incelenmiştir.

Bu araştırmada çocukların gördükleri şiddet türleri 5 ana faktör adı altında toplanmıştır. Bunlar baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet, anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet, anne-baba kaynaklı ekonomik şiddet, baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet ve anne-baba kaynaklı bireysel hakları kısıtlayıcı psikolojik şiddet faktörüdür.

Özetle, aile içinde çocuğa yönelik şiddeti açıklamaya çalışan bu araştırma, sosyolojik ölçütlere uygun bir şekilde hazırlanmıştır.

3. KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

Aile içinde çocuğa yönelik şiddet araştırmasında bilimsel yöntemle uygun hareket edilmiştir.

Araştırma soruları daha önce yapılmış ve güvenilirliği test edilmiş olan ölçeklerden yararlanılarak oluşturulmuştur. Aile içerisinde çocuğa yönelik şiddet anketi; Volkan Akyön'ün "İş Yerinde Şiddete Karşı Çalışanların Bireysel Çatışma

Yönetimi Yaklaşımları; Sağlık Sektöründe Bir Araştırma” isimli doktora tezinde kullanılan anketinin Aile içinde Çocuğa Yönelik Şiddet Konusuna uygun bir şekilde uyarlanması ile oluşturulmuştur.

İlk olarak pilot anket uygulaması yapılarak soruların ilköğretim 8. sınıfta öğrencileri tarafından anlaşılır ve açık olup olmadığı, öğrencilere sormak için uygun olup olmadığı test edilmiştir. Pilot uygulama ilk önce 40 kişilik küçük bir grup ile test edilmiş ve çeşitli düzeltmeler yapılmıştır. Bu anket düzeltildikten sonra başka bir 40 kişilik grup ile tekrar test edilmiştir. Ankette yer alan sorulara ilişkin olarak frekans dağılımları verilmiştir.

Şiddetin frekanslarını ölçen ankette,

1. Hiçbir zaman
2. Nadiren
3. Ara sıra
4. Sık sık
5. Sürekli

şeklinde değerlendirme yapılmıştır.

Veri toplama aracı olarak yüz yüze anket tekniği kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde demografik bilgiler, ikinci bölümde aile içerisinde çocuğa yönelik şiddet soruları yer almıştır.

Anket sorularının değerlendirilmesinde SPSS 15.00 İstatistik Paket Programından yararlanılmıştır. Verilerin betimlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Ölçeklerin iç tutarlılığı Cronbach Alpha katsayısı ile değerlendirilmiştir.

Alpha Modeli (Cronbach Alpha Coefficient), ölçekte yer alan k sorununun homojen bir yapı gösteren bir bütünü ifade edip etmediğini araştırır. Araştırmada 0 ile 1 arasında bir değer alan katsayı (Cronbach) Alpha katsayı olarak adlandırılır. Bu katsayı, soruların benzerliğini ya da yakınlığını ortaya koyar. Sorular arasında negatif

korelasyon varsa Alpha yöntemi ile hesaplama Cronbach Alpha katsayısı negatiftir. Bu katsayının negatif olması güvenilirlik modelini bozar. Alpha (α) katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği şu şekilde yorumlanır (KALAYCI:2006:405):

- $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek güvenilirliği düşüktür.
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.
- $0,80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Anket soruları Faktör Analizine tabi tutularak varyansı temsil eden faktörler tespit edilmiştir.

Faktör analizinde aralarında yüksek korelasyon bulunan değişkenler setinin bir araya getirilmesi suretiyle faktör adı verilen genel değişkenlerin (Faktörler) oluşturulması söz konusudur. Bunun yapılmasındaki amaç, hem değişken sayısını azaltmak hem de değişkenleri sınıflandırmaktır (KALAYCI, 2006:321).

Yani faktör analiziyle aralarında ilişki bulunan değişkenler gruplandırılarak bir araya getirilir ve faktör olarak isimlendirilirler. Faktörler aynı türden birçok değişkeni içerdiğinden değişken sayısını azaltarak araştırma açısından kolaylık sağlamaktadır.

Faktör analizinde dört aşama vardır. İlk olarak veri setinin faktör analizi için uygunluğu değerlendirilir, ikinci aşamada faktörler elde edilir, üçüncü aşamada faktörlerin rotasyonuna bakılır. Sonuncusunda da faktörler isimlendirilir. Veri setinin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek için korelasyon matrisinin oluşturulması, Barlett Testi ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi yapılır (KALAYCI, 2006:321).

Bu araştırmada veri setinin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi yapılmıştır. Bu testin uygulanmasındaki amaç KMO testinin örneklem yeterliliğini ölçen bir test olmasıdır.

Yapılan test sonucunda KMO oranı ne kadar yüksek olursa veri seti, faktör analizi yapmak için o kadar iyidir. KMO değeri ve yorumları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (KALAYCI, 2006:322) (Tablo 1).

Tablo 1

KMO DEĞERİ	YORUM
0,90	Mükemmel
0,80	Çok iyi
0,70	İyi
0,60	Orta
0,50	Zayıf
0,50'nin altı	Kabul Edilemez

Elde edilen faktörler, Independent Samplas T-Test, One Way ANOVA ve Tukey testi ve Spearsman's Rank Order Korelasyon Analizi ile değeriendirilmiştir.

t-Testi: Bu test iki örneklem arasında ortalamalar açısından fark olup olmadığını araştırmak için kullanılır. t-testi, bir gruptaki ortalamanın diğer gruptaki ortalamadan önemli derecede farklı olup olmadığını belirler. T-testinde 2 sayısı çok önemlidir. Çünkü t-testi her zaman iki farklı ortalamayı ya da değeri karşılaştırır. Üç farklı t- testi alternatifi bulunmaktadır. Bunlar; Independent-Samples T Testi(bağımsız iki örnek t testi), Paired Samples T Testi(bağımlı iki örnek t testi-eşleştirilmiş), One Samples T Testi (tek örnek t testi) dir(KALAYCI;2006:74)

Araştırmalarda en çok kullanılan analiz daha çok bağımsız iki örnek t testidir. Bu araştırmada da bağımsız iki örnek t testi kullanılmıştır.

Bağımsız iki örnek t testi, iki farklı örneklem grubunun ortalamalarını karşılaştırır. Gruplar arasında ortak hiçbir üye yoktur(Örneğin; bayan-erkek, birinci sınıf öğrencisi- ikinci sınıf öğrencisi, yabancı dil bilen- yabancı dil bilmeyen vb.)(KALAYCI;2006:74).

Varyans analizi iki ya da daha fazla ortalama arasında fark olup olmadığı ile ilgili hipotezi test etmek için kullanılır. İki ortalama arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için t testi de kullanılabilir, fakat t testi ikiden fazla ortalamaların karşılaştırılması gereken durumlarda yetersiz kalmaktadır. Varyans analizinde H_0 hipotezi, bütün popülasyonların ortalamalarının eşit olduğu şeklindedir.

Yani ortalamalar arasında fark yoktur. H_0 hipotezi, iki varyans tahminini karşılaştırma ile test edilir. Bunların birincisi, grupların içindeki varyanstır(Mean Square Error). İkinci tahmin, grupların ortalamalarının varyansları üzerine temellenmiştir(Mean Square Between MSB). MSB, sadece H_0 hipotezi doğru ise bir varyans tahminidir. Yani MSE ile MSB yaklaşık eşit ise H_0 hipotezi doğru; MSB, MSE' den büyük ise H_0 hipotezi yanlıştır.

Varyans analizinde hipotezi test etmek için F değeri kullanılır ve bu şu şekilde formüle edilir: $F = \frac{MSB}{MSE}$ 'dir. F değeri, tablo değerinden küçük ise H_0 hipotezi reddedilmez. Yani ortalamalar arasında anlamlı bir fark yoktur. Eğer F değeri tablo değerinden büyük ise H_0 hipotezi reddedilir. Yani ortalamalar arasında anlamlı bir fark vardır yargısına ulaşılır.

Tek yönlü ANOVA en basit varyans analizidir. İki değişken vardır. Bunlar bağımlı ve bağımsız değişkenlerdir. Bağımsız değişkenin içinde ikiden fazla grup olabilir. Tek yönlü ANOVA, bu gruplara göre, bağımlı değişkendeki ortalamalar arasında fark olup olmadığını test eder. Tek yönlü ANOVA örneğinin sonuçlarını incelemeden önce varsayımlar test edilir. Eğer varsayımlar homojen varsayımların tamamının sağlandığı kabul edilir(KALAYCI;2006:74).

t-testi ile sadece iki grup arasındaki farklılıkları incelemekte kullanılan bir yöntemdir. Ancak bazen yapılan araştırmada ikiden fazla grubun karşılaştırılması gerekir. İşte ikiden fazla grubun birbirleriyle bir anda karşılaştırılmalarının gerektiği durumlarda "t" testi yetersiz kalır. Bu sorunu çözmek için yeni analiz yöntemleri geliştirilmiştir. İkiden fazla grubun aynı anda karşılaştırılmalarını sağlamak için geliştirilen testler arasında en çok bilineni ve en çok kullanılanı "tek yönlü varyans analizi"dir. Varyans analizinin ön koşullarından birisi her bir grubun normal dağılım sergileyen bir ana kitleden rasgele seçilmiş örnekler olmasıdır. Ayrıca her bir grubun eşit varyansa sahip olması da istenmektedir. Bu çalışmada da farklı grupların aynı anda test edilmesini sağlamak üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

İki ortalama arasında anlamlı bir fark olup olmadığı T Testi ile gerçekleştirilebilmektedir. Ancak Anova testi T testinden daha güvenilirdir. Varyans analizinde bağımlı ve bağımsız değişkenlerden bahsedilir. Bağımsız değişkenlere faktör adı verilir. Faktörlerin bağımsız değişkenin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Tek yönlü ANOVA en basit varyans analizidir. İki değişken vardır. Bağımsız değişken içinde ikiden fazla grup olabilmektedir. T testinde sadece iki grup arasında varyans analizi yapılabilir. Tek yönlü ANOVA bu gruplara göre, bağımlı değişkendeki ortalamalar arasında fark olup olmadığını test etmektedir.(AKYÖN, 2008:116-117).

Çocukların gördüğü şiddetin, cinsiyet, anne-baba mesleği, anne-baba eğitim durumu, gelir durumu, ailede yaşayan kişi sayısı, kardeş sayısı, yaşadığı yere göre değişip değişmediğini incelemek için Anova testi yapılmıştır. Post-Hoc test olarak Tukey testi kullanılmıştır.

Spearsman's Rank Order korelasyonu (ρ) iki sürekli değişken arasındaki ilişkinin derecesinin hesaplanmasında kullanılan bir testtir. Bu testin sonucunda korelasyon kat sayısı 0,50 ile 1,00 arasında ise iki değişken arasındaki ilişkinin güçlüğü olduğu söylenir. KMO değeri 0,50'den büyük çıkarsa veri setinin faktör

analizi için uygun olduğu söylenir. Barlertt testinin anlamlı olması(sig.), değişkenler arasında yüksek korelasyonlar mevcuttur yani veri seti faktör analizi için uygundur(KALAYCI;2006:322-327).

4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Temel Varsayım: Anne-babanın şiddet içeren davranışlarının termelinde birtakım sosyo-ekonomik, kültürel ve psikolojik faktörler bulunmaktadır. Anne-babanın sahip olduğu özellikler, çocuğa şiddet göstermesinde etkili olmaktadır.

Alt Varsayımlar:

H1: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, cinsiyeti arasında bir ilgi vardır.

H2: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, ikamet durumu arasında bir ilgi vardır.

H3: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, ailenin birliktelik durumu arasında bir ilgi vardır.

H4: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, ailede yaşayan kişi sayısı arasında bir ilgi vardır.

H5: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, sahip olduğu kardeş sayısı arasında bir ilgi vardır.

H6: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, annenin eğitim durumu arasında bir ilgi vardır.

H7: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, annenin meslek durumu arasında bir ilgi vardır.

H8: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, babanın eğitim durumu arasında bir ilgi vardır.

H9: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, babanın meslek durumu arasında bir ilgi vardır.

H10: Çocuğun aile içinde şiddet görmesiyle, ailenin gelir durumu arasında bir ilgi vardır.

5. DEĞİŞKENLER

Araştırmanın bağımlı (sonuç) değişkeni, ailede çocuğa yönelik şiddettir. Bağımsız değişkenler (sebepler) ise, anne-babayla ilgili olan değişkenlerdir. Bunları da ailenin yerleşim yeri, anne-babanın eğitim durumu, anne-babanın meslek durumu, anne-babanın birliktelik durumu, anne-babanın gelir düzeyi, ailede yaşayan kişi sayısı olarak sıralayabiliriz.

6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Şiddet çok yönlü bir olgu olmasına karşın, konu ailenin sahip olduğu birtakım özellikler kapsamında ele alınıp, incelenmiştir. Araştırmada aile içinde çocuğa yönelik şiddet olgusu, ancak fiziksel, duygusal, sözel şiddet ve ihmal boyutuyla incelenmiştir. Aile içinde cinsel şiddet kısmı, araştırmanın başlangıcında gerek çocuğa cinsellik içeren sorular yöneltmenin ve onun doğru anlamasının güçlüğü gerekse bu konuda sağlam bilgilere ulaşmanın zor olması nedeniyle kapsam dışı tutulmuştur.

- Çalışma evreni, Muğla Milas ilçesi olarak belirlenmiştir.
- Araştırmanın Milas Uğurlu Özbilim Dershanesi ile sınırlandırılmasının nedeni bu konuda dershanede yapılan çok çalışmanın olmamasıdır.

Araştırma dershanenin 8. sınıf öğrencileriyle sınırlandırılmıştır.

7. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEME YÖNTEMİ

Araştırmanın evreni olarak Muğla'nın Milas ilçesinde bulunan Uğurlu-Özbilim dershanesinin OKS öğrencileri ele alınmıştır. Yapılan araştırmanın sonuçları örnekler ile sınırlıdır. Uğurlu-Özbilim dershanesinin OKS bazında 200 öğrencisi vardır.

8. ÖLÇEKLERİN GÜVENİLİRLİĞİ

Anketlerin güvenilirlikleri “Cronbach’s Alpha” ile test edilmiştir. Anketin hem tümü hem de şiddeti tetikleyen demografik faktörler kısmı için aynı test yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik testinde “Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet” bölümünde, 924 gibi yüksek güvenilirlik sonucuna ulaşılmıştır (Tablo2).

Cronbach’s Alpha Test Analizi Sonuçları

Tablo 2

	Cronbach's Alpha	N of Items
Aile içinde çocuğa yönelik şiddet	,924	50

$0,80 \leq 0,924 < 1.00$ olması ölçeğin yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Araştırma Bulgularının Değerlendirmesi

Yaptığımız araştırmaya katılan 8. sınıf öğrencilerinin % 54’ü kız, %46’sı da erkeklerden oluşmaktadır.(Tablo 3)

Cinsiyet Dağılımı

Tablo 3

	Frekans (n)	Yüzde Oranı (%)
Kız	108	54,0
Erkek	92	46,0
Toplam	200	100,0

Faktör Analizi

Anketin tamamı faktör analizine tabi tutulmuştur. Kaiser-Meyer-Olkin testi ile faktör analizinin güvenilirliği test edilmiştir. KMO Testi sonucuna göre yapılan faktör analizi testi yüksek güvenilirlik ($0,907 > 0,500$) sağlamaktadır.(Tablo 4)

Tablo 4

KMO TABLOSU

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,907
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2558,039
	Df	276
	Sig.	,000

Faktör analizinde veriler varimax yöntemiyle rotasyona tabi tutularak ankette yer alan maddeler birbiriyle ilişkili olanların bir araya gelmesi sağlanarak faktörler oluşturulmuştur. Faktör analizinde kullanılan Varimax yöntemi en yaygın rotate yöntemidir(AKYÖN:2008:119).

Yaptığımız faktör analizi sonuçlarına göre SPSS programı araştırmayı 5 faktörde toplayarak maddeleri gruplandırmıştır. (Tablo 5) Bu faktörler aile içinde çocuğa yönelik şiddet faktörlerinden oluşmaktadır. Faktör analizinde SPSS anket

sorularının bir bölümünü gruplandırma sırasında dışarıda bırakmıştır. Aile içinde çocuğa yönelik şiddet sorularından 8 tanesi analiz dışı bırakılarak 54 soru ile analiz yapılmıştır. Güvenilirlik testini düşüren ve faktör analizinde birden fazla faktöre dahil olan sorular değerlendirmeden çıkarılmıştır.

Tablo 5
FAKTÖR ANALİZİ TABLOSU

	Component				
	1	2	3	4	5
S34	,838				
S38	,827				
S37	,821				
S35	,789				
S33	,697				
S39	,601				
S54	,598				
S48	,549				
S26		,756			
S31		,744			
S22		,720			
S32		,684			
S19		,626			
S17		,563			
S29			,762		
S25			,727		
S50			,709		
S21			,689		
S46			,639		
S47				,765	
S53				,657	
S11				,548	
S42					,794
S20					,707

0,40'ın altında kalan değerler gösterilmemiştir.

Tüm faktörlerin araştırma varyansını açıklama gücü % 65,251'dir.(Tablo 6)
Faktörlerin isimlendirilmesi ve toplam varyansı açıklama gücü aşağıdadır.

Yapılan faktör analizinde soru 34, 38, 37, 35, 33, 39, 54, 48 bir araya toplanmış ve buna 1. faktör yani 'baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet'; soru 26, 31, 22, 32, 19, 17 bir araya toplanmış ve buna 2. faktör yani 'anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet'; soru 29, 25, 50, 21, 46 bir araya toplanmış ve buna 4. faktör yani 'baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet'; soru 42 ve 20 bir araya toplanmış ve buna da 5. faktör yani 'anne-baba kaynaklı bireysel hakları kısıtlayıcı psikolojik şiddet' adı verilmiştir.

Tablo 6
FAKTÖRLERİN VARYANSI AÇIKLAMA GÜÇLERİ TABLOSU

F	FAKTÖRÜN ADI	TOPLAM VARYANS	VARYANS %	TOPLAM %
1	Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet	5,135	21,397	21,397
2	Anne Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet	3,686	15,360	36,756
3	Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet	3,344	13,933	50,689
4	Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet	1,945	8,103	58,793
5	Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet	1,550	6,459	65,251

Faktör analizi ile elde edilen şiddet türlerinin faktörlerinin maddeleri aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir (Tablo 7,8,9,10,11).

Tablo 7
Baba Kaynaklı Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu

MADDE	BABA KAYNAKLI FİZİKSEL VE SÖZEL ŞİDDET FAKTÖRÜ
34	Babam dövmeyle tehdit eder.
38	Babam saçımı kulağımı çeker.
37	Babam dayak, tekme, tokat atar.
35	Babam hakaret eder.
33	Babam küfür eder.
39	Babam benimle alay eder.
48	Babam yürüyüşümü, sesimi, konuşmamı taklit eder.
54	Babam arkadaşlarımla gezip oynamama izin vermez.

Tablo 8
Anne Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu

MADDE	ANNE KAYNAKLI SÖZEL VE PSİKOLOJİK ŞİDDET FAKTÖRÜ
26	Annem, duygu ve düşüncelerimi söylememi engeller.
31	Annem ile hiçbir isteğimi, planımı, sorunumu paylaşamam.
22	Annem, iyi bir şeyler yapmama rağmen bana bağırır, azarlar.
32	Annem, arkadaşlarımla gezip oynamama izin vermez.
19	Annem, beceriksiz olduğumu söyler.
17	Annem, benimle alay eder.

Tablo 9**Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu**

MADDE	ANNE VE BABA KAYNAKLI EKONOMİK ŞİDDET FAKTÖRÜ
29	Boş zamanlarımda annemin isteği doğrultusunda (ücretli ya da ücretsiz) çalışmak zorunda bırakılıyorum.
25	Annem, yemek yememe izin vermez.
50	Boş zamanlarımda babamın isteği doğrultusunda (ücretli ya da ücretsiz) çalışmak zorunda bırakılıyorum.
21	Annem gururumu kıran görevler verip yapmam için beni zorlar.
46	Babam beni eve, odaya kilitler.

Tablo 10**Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu**

MADDE	BABA KAYNAKLI SÖZEL VE PSİKOLOJİK ŞİDDET FAKTÖRÜ
47	Babam duygu ve düşüncelerimi söylememi engeller.
53	Babam ile hiçbir planımı, sorunumu paylaşamam.
11	Annem, küfür eder.

Tablo 11**Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet Faktörü Anket Soruları Tablosu**

MADDE	ANNE VE BABA KAYNAKLI EĞİTİME YÖNELİK ŞİDDET??*
42	Babam, sürekli çalışmamı ister.
20	Annem, sürekli çalışmamı ister.

LEVENE TABLOLARI

Tablo 12

		1. FAKTÖR	2. FAKTÖR	3. FAKTÖR	4. FAKTÖR	5. FAKTÖR
1	Cinsiyet	+	+	+	+	
2	Yerleşim Yeri	+	+	-	+	+
3	Anne Eğitim Durumu	-	-	-	+	+
4	Baba Eğitim Durumu	-	-	-	-	-
5	Anne Meslek Durumu	-	-	-	+	-
6	Baba meslek Durumu	-	-	-	+	+
7	Birliktelik Durumu	+	-	-	-	-

Levene testini geçenler (+) ile, Levene testini geçemeyenler (-) ile gösterilmiştir.

III. BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

1.GENEL BİLGİLER

Bu araştırmada anket uygulanan 200 OKS öğrencisinin verdiği yanıtların genel bilgilerle ilgili kısımları düz tablolar şeklinde bu bölümde yer almaktadır. Bunlar sırasıyla cinsiyet, yaşanılan yer, anne babanın birliktelik durumu, ailede yaşayan kişi sayısı, kardeş sayısı, annenin eğitim durumu, annenin mesleği, babanın eğitim durumu, babanın mesleği, ailenin aylık gelir durumu hakkındaki bilgilerdir. Bunları tablolar halinde şöyle incelemek mümkündür.

Muğla/Milas Uğurlu Özbilim Dershanesi, 1993 yılında kurulmuştur. Hem OKS hem de ÖSS öğrencilerine yönelik çalışmalar yapmaktadır. Dershanede 1170 öğrenci olup, bunlardan 580 kişi ilköğretim bazında eğitim almaktadır. Gelen öğrencilerin veli profili değerlendirildiğinde daha çok lise ve üzeri bir eğitime sahip oldukları göze çarpmaktadır.

Tablo-13: Örneklemenin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		n	%	Yığılımlı %
Geçerli	Kız	108	54,0	54,0
	Erkek	92	46,0	100,0
	Toplam	200	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine bakıldığında % 54'ünün kız, % 46'sının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo-14: Örneklemin Yerleşim Yerine Göre Dağılımı

		N	%	Yığılımlı %
Geçerli	Köy	34	17,0	17,0
	Kasaba	31	15,5	32,5
	İlçe	107	53,5	86,0
	İl	28	14,0	100,0
	Toplam	200	100,0	

Araştırmaya katılanların ikamet ettikleri yerlere bakıldığında %17'sini köy, %15,5'ini kasaba, %53,5'ini ilçe, %14,0'ını ilde oturanlar oluşturmaktadır.

Tablo-15: Örnekleme Katılanların Ailelerinin Birliktelik Durumları

		n	%	Yığılımlı %
Geçerli	İkisi de sağ ve beraber	175	87,5	87,5
	Annem öldü, babam yaşıyor	3	1,5	89,0
	Babam öldü, annem yaşıyor	6	3,0	92,0
	İkisi de sağ ve ayrı	16	8,0	100,0
	TOPLAM	200	100,0	

Araştırmaya katılanların ailelerinin birliktelik durumlarına bakıldığında %87,5'inin ailesi sağ ve beraber, %8'inin ailesi sağ ve ayrı, %3'ünün babası ölmüş, annesi yaşıyor, %1,5'inin annesi ölmüş, babası yaşıyor. Ayrıca araştırmada anne ve babasının ikisi de ölmüş olan hiç kimse yoktur.

Tablo-16: Örneklem Katılanların Ailelerinde Yaşayan Kişi Sayısına Göre Dağılımı

		n	%	Yığılımlı %
Geçerli	2	8	4,0	4,0
	3	54	27,0	31,0
	4	95	47,5	78,5
	5	34	17,0	95,5
	6 ve üzeri	9	4,5	100,0
	TOPLAM	200	100,0	

Araştırmaya katılanların ailelerinde yaşayan kişi sayısına bakıldığında %47,5'inin 4 kişi, %27,0'ının 3 kişi, %17,0'ının 5 kişi, %4,5'inin 6 ve üzeri, %4,0'ının 2 kişi yaşadığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu evde 4 kişi yaşamaktadır.

Tablo-17: Örneklem Katılanların Sahip Oldukları Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

		n	%	Yığılımlı %
Geçerli	Yok	56	28,0	28,0
	1	103	51,5	79,5
	2	30	15,0	94,5
	3	9	4,5	99,0
	4 ve üzeri	2	1,0	100,0
	Toplam	200	100,0	

Araştırmaya katılanların sahip oldukları kardeş sayısına bakıldığında, %51,5'inin 1 kardeşe sahip olduğu, %28,0'ının kardeşi olmadığı, %15,0'ının 2, %4,5'inin 3, %1,0'ının 4 ve üzeri kardeşe sahip olduğu görülmektedir.

Tablo-18: Örneklem Katılanların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

		n	%	Yığılımlı %
Geçerli	Okur-Yazar Değil	11	5,6	5,6
	İlkokul Mezunu	64	32,5	38,1
	Ortaokul Mezunu	27	13,7	51,8
	Lise Mezunu	40	20,3	72,1
	Yüksekokul/ Üniversite Mezunu	55	27,9	100,0
Toplam		197	100,0	
Data girişinde boş bırakılan değer		3		
Toplam		200		

Araştırmaya katılanların annelerinin eğitim durumuna bakıldığında % 32,0'ının annesinin ilkokul mezunu, % 27,5'inin annesinin yüksekokul/ üniversite mezunu, % 20,0'ının annesinin lise mezunu, % 13,5'inin annesinin ortaokul mezunu olduğu; % 5,5'inin annesinin okur-yazar olmadığı görülmektedir. Araştırmanın yapıldığı Uğurlu Özbilim Dershanesi'nden alınan verilere göre, burada öğretim gören öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bunda Uğurlu Özbilim Dershanesi'nin veli profilinin üst düzey olması belirleyici olmuştur.

Tablo-19: Örnekleme Katılanların Annelerinin Meslek Durumlarına Göre Dağılımı

		n	%	Yığılımlı %
Geçerli	Ev Hanımı	99	50,3	50,3
	Öğretmen	21	10,7	60,9
	Memur	22	11,2	72,1
	İşçi	16	8,1	80,2
	Hemşire	11	5,6	85,8
	Diğer	28	14,2	100,0
Total		197	100,0	
Data girişinde boş bırakılan değer		3		
Toplam		200		

Araştırmaya katılanların annelerinin meslek durumlarına bakıldığında, % 49,5'inin annesinin ev hanımı, % 14,0'ının annesinin diğer, % 11,0'ının annesinin memur, % 10,5'inin annesinin öğretmen, % 8,0'ının işçi, % 5,5'inin hemşire olduğu görülmektedir.

Tablo-20: Örnekleme Katılanların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

		n	%	Yığılımlı %
Geçerli	İlkokul mezunu	44	22,4	22,4
	Ortaokul mezunu	39	19,9	42,3
	Lise mezunu	43	21,9	64,3
	Yüksekokul/ üniversite mezunu	70	35,7	100,0
	Total	196	100,0	
Data girişinde boş bırakılan değer		4		
Toplam		200		

Araştırmaya katılanların babalarının eğitim durumlarına bakıldığında, % 35,0'ının babasının yüksekokul/ üniversite mezunu, 22,0'ının ilkokul mezunu, % 21,5'inin lise mezunu, % 19,5'inin ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılanların tamamının babasının en az ilkokul mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo-21: Örnekleme Katılanların Babalarının Meslek Durumuna Göre Dağılımı

		n	%	Yığılımlı %
Geçerli	Çiftçi	21	10,7	10,7
	Öğretmen	19	9,7	20,4
	İşçi	28	14,3	34,7
	Esnaf	23	11,7	46,4
	Memur	29	14,8	61,2
	Diğer	76	38,8	100,0
	Total	196	100,0	
Data girişinde boş bırakılan değer		4		
Toplam		200		

Araştırmaya katılanların babalarının meslek durumlarına bakıldığında, % 38,0'ının diğer, % 14,5'inin memur, % 14,0'ının işçi, % 11,5'inin esnaf, %10,5'inin çiftçi, % 9,5'inin öğretmen olduğu görülmektedir.

Örnekleme Katılanlarının Ailelerinin Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımları

Tablo 22

		n	%	Yığılımlı %
Geçerli	500 YTL' den az	8	4,0	4,0
	500 – 1000 YTL	48	24,1	28,1
	1000 – 1500 YTL	51	25,6	53,8
	1500 – 2000 YTL	24	12,1	65,8
	2000 – 3000 YTL	37	18,6	84,4
	3000 YTL ve üzeri	31	15,6	100,0
Total		199	100,0	
Data girişinde boş bırakılan değer		1		
Toplam		200		

Araştırmaya katılanların ailelerinin aylık gelir düzeylerine bakıldığında, %25,5'inin 1000-1500 YTL, % 24,0'ının 500-1000 YTL, % 18,5'inin 2000-3000 YTL, % 15,5'inin 3000 YTL ve üzeri, % 12,0'ı 1500-2000 YTL, % 4,0'ı 500 YTL'den az olan aylık gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN FREKANS DAĞILIMLARI

Ailede Çocuğa Yönelik Şiddet Faktörlerinin Frekans Ve Yüzdeleri Tablosu

Tablo 23

		Frekans(n)	Yüzde(%)
Genel Durum	Hiçbir Zaman	0	% 0
	Nadiren	125	% 62,5
	Ara sıra	61	% 30,5
	Sık sık	12	% 6
	Sürekli	2	% 1
Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet	Hiçbir Zaman	30	% 15,3
	Nadiren	99	% 50,5
	Ara Sıra	46	% 23,5
	Sık sık	16	% 8,1
	Sürekli	5	% 2,6
Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet	Hiçbir Zaman	11	% 5,6
	Nadiren	79	% 40,6
	Ara sıra	75	% 38,4
	Sık sık	25	% 12,8
	Sürekli	5	% 2,6
Anne Ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet	Hiçbir Zaman	90	% 45
	Nadiren	83	% 41,5
	Ara sıra	20	% 10
	Sık sık	4	% 2
	Sürekli	3	% 1,5
Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet	Hiçbir Zaman	21	% 10,5
	Nadiren	59	% 29,5
	Ara sıra	85	% 42,5
	Sık sık	32	% 16
	Sürekli	3	% 1,5
Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet	Hiçbir Zaman	8	% 4
	Nadiren	9	% 4,5
	Ara sıra	59	% 29,5
	Sık sık	70	% 35
	Sürekli	4	% 2

Tablo 23'ten anlaşılacağı gibi, çocukların %84.7'si baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddete maruz kalmaktadır. %94.4 gibi büyük bir kitle ise, anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görürken, %55'i anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet görmektedir. Ayrıca %89,5'i baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet %96'sı anne – baba kaynaklı bireysel hakları kısıtlayıcı ve psikolojik şiddet görmektedirler.

2.1. Genel İstatistik Analizler:

Çocukların aile içerisinde şiddet görmesinde cinsiyet faktörünün etkili olup olmadığı T-Testi ile analiz edilmiştir. T-Testi sonuçlarına göre $p:0,001 < 0,05$ olduğu için cinsiyet faktörü ile çocuğun aile içerisinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. T-Testi ortalama tablosuna bakıldığında çocukların aile içerisinde şiddet görmesinde erkek öğrenciler (2,08) ile kız öğrenciler (1,80) arasında anlamlı bir farklılık vardır. Buna göre erkek öğrenciler, kız öğrencilerden daha fazla aile içi şiddete maruz kalmaktadır. (Tablo 24 ve 25)

Tablo 24

Aile İçi Çocuğa Yönelik Şiddet İle İlgili Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Tablosu

	t	Serbestlik derecesi	Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	Ortalama farkı	Ortalama nın standart hatası	95% Farklılığın güven aralığı	
Varyansların eşit olduğu varsayımı	-3,462	198	,001	-,28062	,08107	-,44049	-,12076
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	-3,348	150,554	,001	-,28062	,08382	-,44623	-,11501

Tablo 25

C	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Kız	108	1,8080	,44470	,04279
Erkek	92	2,0886	,69129	,07207

Anne eğitim durumu, anne meslek, baba eğitim durumu, baba meslek, birliktelik durumu ve ikamete yönelik yapılan analizlerde anlamlı bir farklılık bulunamadığı için tabloları yapılmamıştır. ($p>0,05$)

Aile içerisinde Çocuğa Yönelik Şiddet İle Ailede yaşayan kişi sayısı Spearsman Rank Order Sonuçları

Aile içerisinde çocuğa yönelik şiddet ile ailede yaşayan kişi sayısı arasında pozitif ve orta dereceli bir ilişki tespit edilmiştir (,307**). Araştırmada, ailede yaşayan kişi sayısı arttıkça çocuğun gördüğü şiddetin de arttığı görülmektedir (Tablo 26).

Tablo 26

			KSAYI
Spearman's rho	Genel	Korelasyon katsayısı	,307(**)
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,000
		N	200

Aile içerisinde Çocuğa Yönelik Şiddet İle Ailenin Gelir Düzeyi Spearsman Rank Order Sonuçları

Aile içerisinde çocuğa yönelik şiddet ile ailenin gelir düzeyi arasında negatif ve orta dereceli bir ilişki tespit edilmiştir (-,587**). Buna göre, ailede yaşayan kişi sayısı arttıkça çocuğun gördüğü şiddet azalmaktadır. (Tablo 27)

Tablo 27

			GELİR
Spearman's rho	Genel	Korelasyon katsayısı	-,587(**)
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,000
		N	199

Aile içerisinde Çocuğa Yönelik Şiddet İle Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı Spearsman Rank Order Sonuçları

Aile içerisinde çocuğa yönelik şiddet ile çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arasında pozitif ve zayıf bir ilişki tespit edilmiştir (,362**). Buna göre, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça çocuğun gördüğü şiddet artmaktadır. (Tablo 28)

Tablo 28

			KARSAYI
Spearman's rho	Genel	Korelasyon katsayısı	,362(**)
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,000
		N	200

H1: Cinsiyet ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.

Analiz sonuçlarına göre, 108 kız katılımcının ortalaması 1,8080 ve 92 erkek katılımcının ortalaması 2,0886'dır. Yani erkekler aile içerisinde şiddet olaylarına kızlardan daha fazla maruz kalmaktadırlar. Ancak kızların ortalamalarının 1,8080 ve erkeklerin ortalamalarının 2,0886 olduğu göz önüne alındığında kızlarında aile içinde şiddet gördükleri sonucuna varılmaktadır. Bu anlamda aile içinde şiddet görme konusunda erkekler ve kızlar arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 29)

Tablo 29

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart sapma	Ortalamada Standart Sapma
KIZ	108	1,8080	,44470	,04279
ERKEK	92	2,0886	,69129	,07207

Araştırmada “*H1: Cinsiyet ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.*” Hipotezini test etmek amacıyla gerçekleştirilen T-Testi sonuçlarına göre çocuğun erkek olması ile aile içinde şiddete maruz kalması arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu (Ortalama: 2,0886; $p: 0,001 < 0,05$; Hipotez 1 kabul) sonucuna varılmıştır (Tablo 30).

“Örselenme (istismar ve ihmal) durumunun cinsiyet gruplarına göre farklılığını ortaya koymaya çalışan araştırmalardan elde edilen veriler, cinsiyet grupları arasındaki farklılığın önemli olup, örselenme oranlarının kız ve erkek çocukların da istismar edenin kimliğine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir.

Ayan (2007:390), erkek çocukların hem annelerinden (%54), hem de babalarından (%52) daha çok dayak yediğini gösterirken, kız çocukların yarıdan fazlası (%53) annelerinden, yarıdan azı ise (%38) babalarından dayak yemektedir.

Tablo 30

		T- Testi					
		t	Serbestlik derecesi	Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	Ortalama lar farkı	Ortalamanın standart hatası	95% Farklılığın güven aralığı
		Alt	Üst	Alt	Üst	Alt	Üst
Gene l	Varyansların eşit olduğu varsayımı	-3,462	198	,001	-,28062	,08107	-,44049
	Varyansların eşit olmadığı varsayımı	-3,348	150,554	,001	-,28062	,08382	-,44623

“H2: Yerleşim yeri ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır” hipotezini test etmek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA testi sonuçlarına göre çocuğun cinsiyeti ile aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.

Levene sonuçlarına göre varsayımların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır($p>0,05$). Sağlıklı bir Anova testi yapılabileceği, varyans analizinin gerçeği yansıtabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır(Tablo 31).

Tablo 31

	Levene istatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
Genel	1,095	3	196	,352

Levene sonuçlarına göre varsayımların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır($p>0,05$). Sağlıklı bir Anova testi yapılabileceği, varyans analizinin gerçeği yansıtabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır(Tablo 32).

Tablo 32

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Karalar ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Genel	3,155	3	1,052	3,152	,026
Gruplar arası (İlişkisiz Gruplar)					
Gruplar içi (İlişkili Gruplar)	65,404	196	,334		
Toplam	68,559	199			

Ailenin yerleşim yeri ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde çocuğun aile içinde şiddet görmesi ile yerleşim yeri arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır.($p: 0,026<0,05$) (Tablo 33).

Tablo 33

Bağımlı değişken	(I) I	(J) I	Ortalamalar farkı (I-J)	Standart hata	Anlamlılık düzeyi	95% Güven aralığı	
			Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır
Genel	köy	ksb	,07654	,14345	,951	-,2952	,4483
		ilçe	,30996(*)	,11372	,035	,0153	,6046
		il	,24555	,14742	,345	-,1364	,6275
	kasaba	köy	-,07654	,14345	,951	-,4483	,2952
		ilçe	,23342	,11783	,199	-,0719	,5387
		il	,16901	,15060	,676	-,2212	,5593
	ilçe	köy	-,30996(*)	,11372	,035	-,6046	-,0153
		ksb	-,23342	,11783	,199	-,5387	,0719
		il	-,06441	,12262	,953	-,3822	,2533
	il	köy	-,24555	,14742	,345	-,6275	,1364
		ksb	-,16901	,15060	,676	-,5593	,2212
		ilçe	,06441	,12262	,953	-,2533	,3822

Yapılan tukey testi sonuçlarına göre, gruplar arasındaki istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tablo 34’te görülmektedir. Buna göre; ilçede oturan (-,30996*) öğrenciler, köyde oturan öğrencilerden daha fazla şiddet görmektedir.(ilçede oturan öğrenciler ortalaması: -,30996*; *Hipotez 2 kabul*) Aralarındaki ortalamalar farkı (0,30996) ve anlamlılık değeri:0,000 ile 0,05’ten küçüktür. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çocuğun aile içerisinde şiddet görmesi ile ailenin oturduğu yer arasında anlamlı bir ilgi vardır. Bunda yaşanan yerin özellikleri şiddet görmede etkilidir.

“H3:Ailenin birliktelik durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.”

Levene sonuçlarına göre varsayımların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır($p>0,05$). Sağlıklı bir Anova testi yapılamayacağı, varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır(Tablo 34). Bu araştırmaya göre, ailenin birliktelik durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir ilgi bulunamamıştır($p<0,05$; hipotez 3 reddedilmiştir). Dolayısıyla ANOVA testi yapılamamıştır.

Yapılan birçok araştırma sonuçlarının aksine bu çalışmada anne-babanın birliktelik durumu, çocuğun aile içinde şiddet görmesi üzerinde etkili değildir. Bunda araştırmanın örnekleminin sadece bir ilçedeki dershanenin 8. sınıf öğrencileri olarak belirlenmesi etkilidir.

Tablo 34

	Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
Genel	6,703	3	196	,000

Levene sonuçlarına göre varsayımların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır($p>0,05$). Sağlıklı bir Anova testi yapılamayacağı, varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır(Tablo35). Bu araştırmaya göre, ailenin birliktelik durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir ilgi bulunamamıştır($p<0,05$; hipotez 3 reddedilmiştir). Dolayısıyla ANOVA testi yapılamamıştır.

Yapılan birçok araştırma sonuçlarının aksine bu çalışmada anne-babanın birliktelik durumu, çocuğun aile içinde şiddet görmesi üzerinde etkili değildir. Bunda araştırmanın örnekleminin sadece bir ilçedeki dershanenin 8. sınıf öğrencileri olarak belirlenmesi etkilidir.

Tablo35

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Genel Gruplar arası (İlişkisiz Gruplar)	,573	3	,191	,550	,648
Gruplar içi (İlişkili Gruplar)	67,986	196	,347		
Toplam	68,559	199			

“H4: Ailede yaşayan kişi sayısı ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.

Spearman’s Rank Order sonuçlarına göre, ailede yaşayan kişi sayısı ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir ilgi vardır. Buna göre, çocuğun ailesinde yaşayan kişi sayısı arttıkça aile içinde çocuğa şiddetin de artmaktadır.($\rho:0,307$;Hipotez 4 kabul edildi.)(Tablo 36).

Aile toplumun en küçük ve en temel birimidir. Bu anlamda ailenin birçok farklı türü vardır ki bunlardan biri de geniş ailedir. Geniş aile anne-baba, çocuklar,

büyük anne(ler), büyük baba(lar), amca, yenge, hala, dayı, teyze gibi birçok akrabanın aynı evde oturmasına verilen addır. Geniş ailede aile büyüklerinin sözü geçer. Geleneksel değerlere önem verilir. Çocuğun söz hakkı yoktur. Anne-babanın da çocuk üzerinde söz hakkı yoktur. Çocuğu büyük anne-büyük baba yetiştirir. Ortam bu derece kalabalık olunca çocuğun gördüğü şiddet de artmaktadır.

Tablo 36

			KSAYI
Spearman's rho	Genel	Korelasyon katsayısı	,307(**)
		Anlamlılık düzeyi (2- İki yönlü)	,000
		N	200

H5: Sahip olunan kardeş sayısı ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.

Spearsman's Rank Order sonuçlarına göre, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı ile aile içinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir ilgi vardır. Buna göre, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça aile içinde çocuğa şiddetin de arttığı görülmektedir.(rho:0,307;Hipotez 5 kabul edildi.)(Tablo 37)

Tablo 37

			KARSAYI
Spearman's rho	Genel	Korelasyon katsayısı	,362(**)
		Anlamlılık düzeyi (2- İki yönlü)	,000
		N	200
	KARSAYI	Korelasyon katsayısı	1,000
		Anlamlılık düzeyi (2- İki yönlü)	.
		N	200

Bu araştırma aile içinde çocuk nüfusu arttıkça çocukların anne-babalarından daha fazla şiddet gördüklerini göstermektedir. Ailelerin sahip oldukları çocuk sayısı onların sorumluluklarını da arttırmakta, bununla baş edemeyen ebeveynler çocuklarına şiddet göstermek suretiyle problemlerini aşmaya çalışmaktadırlar. Toplumumuza bakıldığında çok çocuk sahibi olan ailelerin genelde maddi durumu iyi olmayan, eğitim seviyesi düşük aileler olduğunu görmekteyiz. Bu aileler, çocuklarını iş gücü olarak gördükleri için böyle bir eğilim içerisine girmektedirler. Öyle ki sahip olduğu çocukların kaç tane olduğunu, isimlerini sayamayacak olanlar var. Ancak burada en can alıcı nokta çocukların, çocuk olduklarının unutulması ve onlara yapabileceklerinden çok daha fazla sorumluluk yüklenmesi gibi girişimlerde bulunulmasıdır. Bu aileler içinde yetişen çocuklar, anne-babalarından bekledikleri, ihtiyaç duydukları hem maddi hem de manevi gereksinimlerini karşılayamamaktadırlar. Bu da çocuklar için oldukça kötü sonuçlar doğurabilecek bir konudur.

“H6: Annenin eğitim durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.”

Levene sonuçlarına göre varsayımların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır($p>0,05$). Sağlıklı bir Anova testi yapılamayacağı, varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır.(**Tablo 38**)

Tablo 38

	Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
Genel	6,696	4	192	,000

Levene sonuçlarına göre varsayımların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır($p>0,05$). Sağlıklı bir Anova testi yapılamayacağı, varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır(**Tablo 39**).

Bu araştırmaya göre, annenin eğitim durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir ilgi bulunamamıştır($p<0,05$; hipotez 6 reddedilmiştir). Dolayısıyla ANOVA testi yapılamamıştır.

Araştırma çocuğun aile içinde şiddete maruz kalmasında anne mesleğinin önemli bir faktör olmadığını göstermektedir.

Tablo 39

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Genel Gruplar arası (İlişkisiz Gruplar)	13,727	4	3,432	13,247	,000
Gruplar içi (İlişkili Gruplar)	49,737	192	,259		
Toplam	63,464	196			

“H7: Annenin meslek durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.”

Levene sonuçlarına göre varsayımların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır($p>0,05$). Sağlıklı bir Anova testi yapılamayacağı, varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır(Tablo 40).

Tablo 40

	Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
ft	6,430	5	191	,000

Bu araştırmaya göre, annenin mesleği ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir ilgi bulunamamıştır($p<0,05$; Hipotez 7 reddedilmiştir). Dolayısıyla ANOVA testi yapılamamıştır.

“H8: Babanın eğitim durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.”

Bu araştırmaya göre, babanın eğitim durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir ilgi bulunamamıştır($p<0,05$; hipotez 8 reddedilmiştir). Dolayısıyla ANOVA testi yapılamamıştır.(Tablo 41)

Tablo 41

	Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
Genel	7,375	3	192	,000

“H9: Babanın meslek durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.”

Bu araştırmaya göre, babanın meslek durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir ilgi bulunamamıştır($p < 0,05$; hipotez 8 reddedilmiştir). Dolayısıyla ANOVA testi yapılamamıştır.(Tablo 42)

Tablo 42

	Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
Genel	6,240	5	190	,000

“H10: Ailenin gelir durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında bir ilgi vardır.”

Levene sonuçlarına göre varsayımların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır($p > 0,05$). Sağlıklı bir Anova testi yapılabileceği, varyans analizinin gerçeği yansıtabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır(Tablo 43).

Bu araştırmaya göre ailenin gelir durumu ile çocuğun aile içinde şiddet görmesi arasında anlamlı bir ilgi vardır

Tablo 43

			GELİR
Spearman's rho	Genel	Korelasyon katsayısı	-,587(**)
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,000
		N	199

2.2. Alt Faktörlerin İstatistik Analizleri:

Faktörlerle ilgili analizler yapılırken her bir faktörün cinsiyet, yaşanılan yer, anne-baba birliktelik durumu, evde yaşayan kişi sayısı, sahip olunan kardeş sayısı, anne eğitim durumu, anne mesleği, baba eğitim durumu, baba mesleği ve aylık gelir gibi aileye ait koşullar ayrı ayrı analiz edilmiştir. Cinsiyetle ilgili analizler bağımsız bir örnek T-Testi adı verilen “Independent-Samples T-Test” ile yapılmıştır. İkamet durumu, birliktelik durumu, anne eğitim durumu, anne meslek durumu ve baba meslek durumu gibi faktörler de ANOVA ile analiz edilmiştir. ANOVA analizinde gruplar arasındaki farklılıklar Post Hoc Tukey testine tabi tutularak değerlendirilmiştir. Bunun yanında ailenin gelir durumu, ailede yaşayan kişi sayısı ve sahip olunan kardeş sayısı da Spearmen’s Rank Order korelasyonu analizi ile test edilmiştir.

2.2.1 BABA KAYNAKLI FİZİKSEL VE SÖZEL ŞİDDET FAKTÖRÜ ANALİZLERİ

Faktörlerle ilgili analizler yapılırken her bir faktörün cinsiyet, yaşanılan yer, anne-baba birliktelik durumu, evde yaşayan kişi sayısı, sahip olunan kardeş sayısı, anne eğitim durumu, anne mesleği, baba eğitim durumu, baba mesleği ve aylık gelir gibi aileye ait koşullar ayrı ayrı analiz edilmiştir. Cinsiyetle ilgili analizler bağımsız bir örnek T-Testi adı verilen “Independent-Samples T-Test” ile yapılmıştır. İkamet durumu, birliktelik durumu, anne eğitim durumu, anne meslek durumu ve baba meslek durumu gibi faktörler de ANOVA ile analiz edilmiştir. ANOVA analizinde gruplar arasındaki farklılıklar Post Hoc Tukey testine tabi tutularak değerlendirilmiştir. Bunun yanında ailenin gelir durumu, ailede yaşayan kişi sayısı ve sahip olunan kardeş sayısı da Spearmen’s Rank Order korelasyonu analizi ile test edilmiştir.

2.2.1.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler

Çocuğun aile içinde baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet görmesinde cinsiyet faktörünün etkili olup olmadığı T-Testi ile analiz edilmiştir. T-Testi sonuçlarına göre $p: 0,000 < 0,05$ olduğu için cinsiyet faktörü ile baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet görme arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. T-Testi ortalama tablosuna bakıldığında baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet görmede erkek öğrenciler (2,03) ile kız öğrenciler (1,59) arasında anlamlı bir farklılık vardır. Buna göre, erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha fazla baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet görmektedirler. (Tablo 44 ve 45)

Tablo 44
Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T-Testi
Tablosu

	t	Serbestlik derecesi	Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	Ortalama lar farkı	Ortalaman ın standart hatası	95% Farklılığın güven aralığı	
Varyansların eşit olduğu varsayımı	-4,033	194	,000	-,43840	,10869	-,65277	-,22403
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	-3,857	136,646	,000	-,43840	,11367	-,66318	-,21361

Tablo 45
Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T-Testi
Ortalama Tablosu

C	N	Ortalama	Standart sapma	Ortalamaların standart hatası
Kız	107	1,5949	,55633	,05378
Erkek	89	2,0333	,94476	,10014

2.2.1.2 İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır. ($p>0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği, Varyans analizinin gerçeği yansıtabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır. (Tablo 46)

Tablo 46
Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve İkamet Durumu Levene Testi

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi - 1	Serbestlik derecesi - 2	Anlamlılık düzeyi
,976	3	192	,405

Ailenin yerleşim yeri ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde ‘Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet’ görme ile ailenin yerleşim yeri arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. ($p:0,016<0,05$) (Tablo 47).

Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve İkamet Durumu ANOVA Tablosu

Tablo 47

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Gruplar arası (İlişkisiz Gruplar)	6,316	3	2,105	3,534	,016
Grupları içi (İlişkili Gruplar)	114,376	192	,596		
Toplam	120,692	195			

Yapılan tukey testi sonuçlarına göre, gruplar arasındaki istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tablo 26’da görülmektedir. Buna göre; ilde oturan (-,42712*) öğrenciler ilçede oturan öğrencilerden daha fazla şiddet görmektedir. Aralarındaki ortalamalar farkı (0, 42712) ve anlamlılık değeri $p:0,000$ ile 0,05 ten küçüktür. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (Tablo 48)

Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve İkamet Durumu Tukey Testi

Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Tablo 48

(I) I	(J) I	Ortalamalar farkı (I-J)	Standart hata	Anlamlılık düzeyi	95% Güven aralığı	
		Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır
Köy	Kasaba	,18743	,19333	,767	-,3136	,6885
	İlçe	,37888	,15248	,065	-,0163	,7740

	İl	-,04824	,19697	,995	-,5587	,4622
Kasaba	Köy	-,18743	,19333	,767	-,6885	,3136
	İlçe	,19145	,15995	,630	-,2231	,6060
	İl	-,23567	,20281	,652	-,7613	,2900
İlçe	Köy	-,37888	,15248	,065	-,7740	,0163
	Kasaba	-,19145	,15995	,630	-,6060	,2231
	İl	-,42712(*)	,16433	,049	-,8530	-,0012
İl	Köy	,04824	,19697	,995	-,4622	,5587
	Kasaba	,23567	,20281	,652	-,2900	,7613
	İlçe	,42712(*)	,16433	,049	,0012	,8530

2.2.1.3 Anne Eğitim Durumu İle İlgili bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olmayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 49)

Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Anne Eğitim Durumu Levene Testi

Tablo 49

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
7,656	4	188	,000

2.2.1.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 50)

Tablo 50

Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Baba Eğitim Durumu Levene Testi

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
7,731	5	189	,000

2.2.1.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 51)

Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Anne Meslek Durumu Levene Testi

Tablo 51

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
5,283	5	187	,000

2.2.1.6. Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 52)

Tablo 52

Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Baba Meslek Durumu Levene Testi

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
12,384	3	191	,000

2.2.1.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır. ($p > 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği Varyans analizinin gerçeği yansıtabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır. (Tablo 53)

Tablo 53

Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Birliktelik Durumu Levene Testi

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
2,601	3	192	,053

Ailenin birlikte yaşama durumu ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde ‘Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet’ görme ile ailenin birlikte yaşama durumu arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmaktadır.($p:0,667>0,05$) (Tablo 54)

Tablo 54

Baba Kaynaklı Fiziksel ve Sözel Şiddet ve Ailenin Birliktelik Durumu ANOVA

Testi

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Gruplar arası (İlişkisiz Gruplar)	,978	3	,326	,523	,667
Gruplar içi (İlişkili Gruplar)	119,714	192	,624		
Toplam	120,692	195			

2.2.1.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler

Gelir düzeyi ile baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet faktörü arasında negatif ve orta dereceli bir ilişki tespit edilmiştir. ($-,587^{**}$) Buna göre ailenin gelir düzeyi arttıkça baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet azalmaktadır. (Tablo 55)

Tablo 55

			GELİR
Spearman's rho	1. faktör	Korelasyon katsayısı	$-,587^{**}$
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,000
		N	195

2.2.1.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler

Çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı ile baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet faktörü arasında pozitif ve zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. (,335**) Buna göre çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet artmaktadır. (Tablo 56)

Tablo 56

			KARSAYI
Spearman's rho	1. faktör	Korelasyon katsayısı	,335(**)
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,000
		N	196

2.2.1.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler

Ailedeki kişi sayısı ile baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet faktörü arasında pozitif ve zayıf bir ilişki tespit edilmiştir (,293**). Buna göre ailedeki kişi sayısı arttıkça baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet artmaktadır (Tablo 57).

Tablo 57

			KSAYI
Spearman's rho	1. faktör	Korelasyon katsayısı	,293(**)
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,000
		N	196

2.2.2. ANNE KAYNAKLI SÖZEL VE PSİKOLOJİK ŞİDDET FAKTÖRÜ ANALİZLERİ

2.2.2.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler

Çocuğun aile içinde anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görmesinde cinsiyet faktörünün etkili olup olmadığı T-Testi ile analiz edilmiştir. T-Testi sonuçlarına göre $p: 0,212 > 0,05$ olduğu için cinsiyet faktörü ile anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. (Tablo 58) Bu nedenle de T-Testi ortalama tablosu yapılmadı.

Anne Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Tablosu

Tablo 58

	t	Serbestlik derecesi	Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	Ortalamlar farkı	Farklılıkların standart hatası	95% Farklılıkların güven aralığı	
Varyansların eşit olduğu varsayımı	-1,253	193	,212	-,13414	,10703	-,34525	,07696
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	-1,246	182,940	,215	-,13414	,10770	-,34664	,07835

Anlamlı bir fark olmadığından ortalama tablosu hesaplanmamıştır.

2.2.2.2. İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır. ($p > 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği Varyans analizinin gerçeği yansıtılabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır. (Tablo 59)

Tablo 59**Anne Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet ve yerleşim Yeri Levene Testi**

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
1,543	3	191	,205

Ailenin yerleşim yeri ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde ‘Anne Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet’ ile ailenin yerleşim yeri arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmaktadır.($p:0,59 > 0,05$) (Tablo 60)

Tablo 60

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Gruplar arası (İlişkisiz Gruplar)	4,115	3	1,372	2,522	,059
Gruplar içi (İlişkili Gruplar)	103,909	191	,544		
Toplam	108,024	194			

2.2.2.3. Anne Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olmayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 61)

Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Anne Eğitim Durumu Levene Testi

Tablo 61

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
4,079	4	190	,003

2.2.2.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 62)

Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Ve Baba Eğitim Durumu Levene Testi

Tablo 62

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
3,575	5	186	,004

2.2.2.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 63)

Tablo 63

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
3,487	5	189	,005

2.2.2.6. Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 64)

Tablo 64

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
5,917	3	188	,001

2.2.2.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır (Tablo 65).

Tablo 65

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
8,895	2	192	,000

2.2.2.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler

Ailenin gelir düzeyi ile anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearsman's Rank Order korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, negatif ve zayıf bir ilişki tespit edilmiştir (-,447**). Buna göre, ailenin gelir düzeyi arttıkça anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet azalmaktadır.(Tablo 66)

Tablo 66

			GELİR
Spearman's rho	2. Faktör	Korelasyon katsayısı	-,447(**)
		Anlamlılık derecesi (2-yönlü)	,000
		N	195

2.2.2.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler

Çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı ile anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearsman's Rank Order korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, pozitif ve zayıf bir ilişki tespit

edilmiştir (,313**). Buna göre, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet artmaktadır (Tablo 67).

Tablo 67

			KARSAYI
Spearman's rho	2. Faktör	Korelasyon katsayısı	,313(**)
		Anlamlılık derecesi (2-yönlü)	,000
		N	195

2.2.2.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler

Ailedeki kişi sayısı ile anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearsman's Rank Order korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, pozitif ve zayıf bir ilişki tespit edilmiştir (,304**). Buna göre, ailedeki kişi sayısı arttıkça anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet artmaktadır (Tablo 68).

Tablo 68

			KSAYI
Spearman's rho	2. Faktör	Korelasyon katsayısı	,304(**)
		Anlamlılık derecesi (2-yönlü)	,000
		N	195

2.2.3.ANNE VE BABA KAYNAKLI EKONOMİK ŞİDDET FAKTÖRÜ İLE İLGİLİ BİLGİLER

2.2.3.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler

Çocuğun aile içinde anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet görmesinde cinsiyet faktörünün etkili olup olmadığı T-Testi ile analiz edilmiştir. T-Testi sonuçlarına göre $p: 0,002 < 0,05$ olduğu için cinsiyet faktörü ile anne ve babadan ekonomik şiddet görme arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. T-Testi ortalama tablosuna bakıldığında kızların erkeklerden daha fazla ekonomik şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. (Tablo 69 ve 70)

Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Tablosu

Tablo 69

	t	Serbestlik derecesi	Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	Ortalama farkı	Farklılığın standart hatası	95% Farklılıkların güven aralığı	
Varyansların eşit olduğu varsayımı	-3,128	198	,002	-,27506	,08792	-,44844	-,10168
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	-2,983	129,820	,003	-,27506	,09221	-,45749	-,09263

**Anne ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T-Testi
Ortalama Tablosu**

Tablo 70

C	N	Ortalama	Standart sapma	Ortalamaların standart hatası
Kız	108	1,2697	,40571	,03904
Erkek	92	1,5448	,80128	,08354

2.2.3.2 İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 71)

Tablo 71

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
5,277	3	196	,002

2.2.3.3. Anne Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olmayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 72)

Tablo 72

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
11,878	4	192	,000

2.2.3.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 73)

Tablo 73

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
10,784	3	192	,000

2.2.3.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 74)

Tablo 74

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
9,075	5	191	,000

2.2.3.6. Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 75)

Tablo 75

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
4,378	5	190	,001

2.2.3.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 76)

Tablo 76

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
7,315	3	196	,000

2.2.3.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler

Ailenin gelir düzeyi ile anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearsman's Rank Order korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, negatif ve orta dereceli bir ilişki tespit

edilmiştir (-,538**). Buna göre, ailenin gelir düzeyi arttıkça anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet azalmaktadır.(Tablo 77)

Tablo 77

			GELİR
Spearman's rho	f3	Korelasyon katsayısı	-,538(**)
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,000
		N	199

2.2.3.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler

Çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı ile anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearsman's Rank Order korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, pozitif ve zayıf bir ilişki tespit edilmiştir (,325**). Buna göre, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet artmaktadır (Tablo 78).

Tablo 78

			KARSAYI
Spearman's rho	3. Faktör	Korelasyon katsayısı	,325(**)
		Anlamlılık derecesi (2-yönlü)	,000
		N	195

2.2.3.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler

Ailedeki kişi sayısı ile anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearsman's Rank Order korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, pozitif ve çok zayıf bir ilişki tespit edilmiştir (,200**). Buna göre, ailedeki kişi sayısı arttıkça anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet artmaktadır (Tablo 79).

Tablo 79

			KSAYI
Spearman's rho	3. Faktör	Korelasyon katsayısı	,200(**)
		Anlamlılık derecesi (2-yönlü)	,004
		N	200

2.2.4. BABA KAYNAKLI SÖZEL VE PSİKOLOJİK ŞİDDET FAKTÖRÜ ANALİZLERİ

2.2.4.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler: Çocuğun aile içinde baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görmesinde cinsiyet faktörünün etkili olup olmadığı T-Testi ile analiz edilmiştir. T-Testi sonuçlarına göre $p: 0,047 < 0,05$ olduğu için cinsiyet faktörü ile anne ve babadan ekonomik şiddet görme arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. T-Testi ortalama tablosuna bakıldığında kızların erkeklerden daha fazla baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. (Tablo 80 ve 81)

Tablo 80
Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T-Testi
Tablosu

	t	Serbestlik derecesi	Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	Ortalama farkı	Farklılıkların standart hatası	95% Farklılıkların güven aralığı	
Varyansların eşit olduğu varsayımı	-1,996	198	,047	-,21112	,10576	-,41967	-,00256
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	-1,972	180,775	,050	-,21112	,10704	-,42232	,00009

Tablo 81
Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet İle Cinsiyet Farklılıkları T-Testi
Ortalama Tablosu

C	N	Ortalama	Standart sapma	Ortalamaların standart hatası
1	108	2,0170	,69162	,06655
2	92	2,2282	,80411	,08383

2.2.4.2 İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır. ($p>0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği Varyans analizinin gerçeği yansıtılabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır. (Tablo 82)

Tablo 82

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
2,275	3	196	,081

Ailenin yerleşim yeri ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde ‘Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet’ ile ailenin yerleşim yeri arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır.($p:0,81>0,05$) (Tablo 83)

Tablo 83

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Varyansların eşit olduğu varsayımı	13,007	3	4,336	8,564	,000
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	99,229	196	,506		
Toplam	112,236	199			

Yapılan tukey testi sonuçlarına göre, gruplar arasındaki istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tablo 83’te görülmektedir. Buna göre; köyde (-,58643) ve kasabada yaşayan öğrencilerin (-,54415) anlamlı olarak ilçede yaşayan çocuklardan daha yüksek bir şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. ilçe ve ilde oturan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.(Tablo 84)

Tablo 84

(I) I	(J) I	Ortalamalar farkı (I-J)	Standart hata	Anlamlılık düzeyi	95% Güven aralığı	
		Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır
Köy	Kasaba	,07654	,14345	,951	-,2952	,4483
	İlçe	,30996(*)	,11372	,035	,0153	,6046
	il	,24555	,14742	,345	-,1364	,6275
Kasaba	Köy	-,07654	,14345	,951	-,4483	,2952
	İlçe	,23342	,11783	,199	-,0719	,5387
	il	,16901	,15060	,676	-,2212	,5593
İlçe	Köy	-,30996(*)	,11372	,035	-,6046	-,0153
	Kasaba	-,23342	,11783	,199	-,5387	,0719
	il	-,06441	,12262	,953	-,3822	,2533
il	Köy	-,24555	,14742	,345	-,6275	,1364
	Kasaba	-,16901	,15060	,676	-,5593	,2212
	İlçe	,06441	,12262	,953	-,2533	,3822

2.2.4.3. Anne Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği Varyans analizinin gerçeği yansıtabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır(Tablo 85)

Tablo 85

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
2,033	4	192	,091

Annenin eğitim durumu ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde ‘Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet’ ile annenin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır.($p:0,000<0,05$) (Tablo 86)

Tablo 86

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Varyansların eşit olduğu varsayımı	25,388	4	6,347	15,158	,000
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	80,395	192	,419		
Toplam	105,783	196			

Yapılan tukey testi sonuçlarına göre, gruplar arasındaki istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tablo 87’de görülmektedir. Buna göre; annesi okur-yazar olmayan çocuklar (-,72527), annesi ilkokul mezunu olan çocuklar (-,47331) ve annesi ortaokul mezunu olan çocuklar (-,56985) anlamlı olarak annesi lise mezunu olan çocuklardan daha yüksek bir şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. Annesi yüksek okul/üniversite mezunu olan çocuklarla, annesi lise mezunu olan çocuklar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.(Tablo 87)

Tablo 87

(I) ANEGT	(J) ANEGT	Ortalamalar farkı (I-J)	Standart hata	Anlamlılık düzeyi	95% Güven aralığı	
Okur-yazar değil	İlkokul mezunu	,25196	,21121	,755	-,3297	,8336
	Ortaokul mezunu	,15542	,23146	,962	-,4820	,7928
	Lise mezunu	,72527(*)	,22030	,010	,1186	1,3320
	Yüksekokul /üniversite mezunu	,99782(*)	,21373	,000	,4092	1,5864
İlkokul mezunu	Okur-yazar değil	-,25196	,21121	,755	-,8336	,3297
	Ortaokul mezunu	-,09654	,14850	,966	-,5055	,3124
	Lise mezunu	,47331(*)	,13043	,003	,1141	,8325
	Yüksekokul /üniversite mezunu	,74586(*)	,11898	,000	,4182	1,0735
Ortaokul mezunu	Okur-yazar değil	-,15542	,23146	,962	-,7928	,4820
	İlkokul mezunu	,09654	,14850	,966	-,3124	,5055
	Lise mezunu	,56985(*)	,16117	,005	,1260	1,0137
	Yüksekokul /üniversite mezunu	,84240(*)	,15206	,000	,4236	1,2611
Lise mezunu	Okur-yazar değil	-,72527(*)	,22030	,010	-1,3320	-,1186
	İlkokul mezunu	-,47331(*)	,13043	,003	-,8325	-,1141

	Ortaokul mezunu	-,56985(*)	,16117	,005	-1,0137	-,1260
	Yüksekokul /üniversite mezunu	,27255	,13447	,257	-,0978	,6428
Yüksekokul/ üniversite mezunu	Okur-yazar değil	-,99782(*)	,21373	,000	-1,5864	-,4092
	İlkokul mezunu	-,74586(*)	,11898	,000	-1,0735	-,4182
	Ortaokul mezunu	-,84240(*)	,15206	,000	-1,2611	-,4236
	Lise mezunu	-,27255	,13447	,257	-,6428	,0978

2.2.4.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 88)

Tablo 88

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
3,013	3	192	,031

2.2.4.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği Varyans analizinin gerçeği yansıtılabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır. (Tablo 89)

Tablo 89

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
,978	5	191	,432

Annenin meslek durumu ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde ‘Baba Kaynaklı Sözel ve Psikolojik Şiddet’ ile annenin meslek durumu arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. ($p: 0,000 < 0,05$) (Tablo 90)

Tablo 90

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Varyansların eşit olduğu varsayımı	21,046	5	4,209	9,488	,000
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	84,737	191	,444		
Toplam	105,783	196			

Yapılan tukey testi sonuçlarına göre, gruplar arasındaki istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tablo 66’da görülmektedir. Buna göre; ev hanımı (-,71867) ve işçi

(-,86649) olan çocukların anlamlı olarak annesi öğretmen olan çocuklardan daha yüksek bir şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. Annesi memur, hemşire ve diğer meslek gruplarından olan çocukların arasında baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.(Tablo 91)

Tablo 91

(I) ANMESLK	(J) ANMESLK	Ortalamalar farkı (I-J)	Standart hata	Anlamlılık düzeyi	95% Güven aralığı	
		Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır
Ev hanımı	Öğretmen	,71867(*)	,16002	,000	,2580	1,1794
	Memur	,48253(*)	,15699	,029	,0306	,9345
	İşçi	-,14782	,17947	,963	-,6645	,3689
	Hemşire	,83798(*)	,21169	,001	,2285	1,4474
	Diğer	,56201(*)	,14257	,002	,1516	,9724
Öğretmen	Ev hanımı	-,71867(*)	,16002	,000	-1,1794	-,2580
	Memur	-,23615	,20320	,854	-,8211	,3489
	İşçi	-,86649(*)	,22103	,002	-1,5028	-,2302
	Hemşire	,11931	,24791	,997	-,5944	,8330
	Diğer	-,15667	,19228	,965	-,7102	,3969
Memur	Ev hanımı	-,48253(*)	,15699	,029	-,9345	-,0306
	Öğretmen	,23615	,20320	,854	-,3489	,8211
	İşçi	-,63034(*)	,21885	,050	-1,2604	-,0003
	Hemşire	,35545	,24596	,699	-,3526	1,0636
	Diğer	,07948	,18976	,998	-,4668	,6258
İşçi	Ev hanımı	,14782	,17947	,963	-,3689	,6645
	Öğretmen	,86649(*)	,22103	,002	,2302	1,5028
	Memur	,63034(*)	,21885	,050	,0003	1,2604
	Hemşire	,98580(*)	,26088	,003	,2347	1,7368
	Diğer	,70982(*)	,20874	,010	,1089	1,3108
Hemşire	Ev hanımı	-,83798(*)	,21169	,001	-1,4474	-,2285
	Öğretmen	-,11931	,24791	,997	-,8330	,5944
	Memur	-,35545	,24596	,699	-1,0636	,3526
	İşçi	-,98580(*)	,26088	,003	-1,7368	-,2347

	Diğer	-,27597	,23702	,853	-,9583	,4064
Diğer	Ev hanımı	-,56201(*)	,14257	,002	-,9724	-,1516
	Öğretmen	,15667	,19228	,965	-,3969	,7102
	Memur	-,07948	,18976	,998	-,6258	,4668
	İşçi	-,70982(*)	,20874	,010	-1,3108	-,1089
	Hemşire	,27597	,23702	,853	-,4064	,9583

2.2.4.6 Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır. ($p>0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği Varyans analizinin gerçeği yansıtabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır. (Tablo 92)

Tablo 92

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
1,846	5	190	,106

Yapılan tukey testi sonuçlarına göre, gruplar arasındaki istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tablo 69’de görülmektedir. Buna göre; babası çiftçi (-,88561), işçi olan olan çocuklar (-,90645) anlamlı olarak babası öğretmen olan çocuklardan daha yüksek bir şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. Babası esnaf, memur ve diğer meslek gruplarından olan çocuklar arasında baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.(Tablo 93)

Tablo 93

(I) BBMESLK	(J) BBMESLK	Ortalamalar farkı (I-J)	Standart hata	Anlamlılık düzeyi	95% Güven aralığı	
		Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır	Üst sınır	Alt sınır
Çiftçi	Öğretmen	,88561(*)	,21294	,001	,2726	1,4987
	İşçi	-,02083	,19414	1,000	-,5798	,5381
	Esnaf	,47797	,20298	,178	-,1064	1,0624
	Memur	,64943(*)	,19270	,012	,0946	1,2042
	Diğer	,59982(*)	,16580	,005	,1225	1,0772
Öğretmen	Çiftçi	-,88561(*)	,21294	,001	-1,4987	-,2726
	İşçi	-,90645(*)	,19989	,000	-1,4819	-,3309
	Esnaf	-,40764	,20849	,372	-1,0079	,1926
	Memur	-,23619	,19850	,841	-,8077	,3353
	Diğer	-,28579	,17250	,562	-,7824	,2108
İşçi	Çiftçi	,02083	,19414	1,000	-,5381	,5798
	Öğretmen	,90645(*)	,19989	,000	,3309	1,4819
	Esnaf	,49880	,18926	,094	-,0461	1,0437
	Memur	,67026(*)	,17818	,003	,1573	1,1833
	Diğer	,62066(*)	,14867	,001	,1926	1,0487
Esnaf	Çiftçi	-,47797	,20298	,178	-1,0624	,1064
	Öğretmen	,40764	,20849	,372	-,1926	1,0079
	İşçi	-,49880	,18926	,094	-1,0437	,0461
	Memur	,17145	,18778	,943	-,3692	,7121
	Diğer	,12185	,16005	,974	-,3389	,5826
Memur	Çiftçi	-,64943(*)	,19270	,012	-1,2042	-,0946
	Öğretmen	,23619	,19850	,841	-,3353	,8077
	İşçi	-,67026(*)	,17818	,003	-1,1833	-,1573
	Esnaf	-,17145	,18778	,943	-,7121	,3692
	Diğer	-,04960	,14679	,999	-,4722	,3730
Diğer	Çiftçi	-,59982(*)	,16580	,005	-1,0772	-,1225
	Öğretmen	,28579	,17250	,562	-,2108	,7824
	İşçi	-,62066(*)	,14867	,001	-1,0487	-,1926
	Esnaf	-,12185	,16005	,974	-,5826	,3389
	Memur	,04960	,14679	,999	-,3730	,4722

2.2.4.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 94)

Tablo 94

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
3,904	3	196	,010

2.2.4.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler

Gelir durumu ile baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet faktörü arasında negatif ve orta derece bir ilişki tespit edilmiştir. (-,484*) Buna göre ailenin gelir durumu arttıkça şiddet azalmaktadır. (Tablo 95)

Tablo 95

			GELİR
Spearman's rho	4. Faktör	Korelasyon katsayısı	-,484(**)
		Anlamlılık düzey (2-yönlü)	,000
		N	199

2.2.4.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler

Çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı ile baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet faktörü arasında pozitif ve zayıf dereceli bir ilişki bulunmuştur(0,208**). Buna göre çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet de artmaktadır(Tablo 96)

Tablo 96

			KARSAYI
Spearman's rho	4. Faktör	Korelasyon katsayısı	,208(**)
		Anlamlılık düzey (2-yönlü)	,003
		N	200

2.2.4.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler

Ailede yaşayan kişi sayısı ile baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet arasında pozitif ve zayıf dereceli bir ilişki bulunmuştur(0,171**). Buna göre, ailede yaşayan kişi sayısı arttıkça baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet pozitif yönde ve zayıf dereceli olarak artmaktadır(Tablo 97).

Tablo 97

			KSAYI
Spearman's rho	4. Faktör	Korelasyon katsayısı	,171(*)
		Anlamlılık düzey (2-yönlü)	,016
		N	200

2.2.5. ANNE VE BABA KAYNAKLI BİREYSEL HAKLARI KISITLAYICI PSİKOLOJİK ŞİDDET FAKTÖRÜ

2.2.5.1. Cinsiyet Faktörü İle İlgili Bilgiler

Çocuğun aile içinde baba kaynaklı eğitime yönelik şiddet görmesinde cinsiyet faktörünün etkili olup olmadığı T-Testi ile analiz edilmiştir. T-Testi sonuçlarına göre $p: 0,279 > 0,05$ olduğu için cinsiyet faktörü ile anne ve baba kaynaklı eğitime yönelik şiddet görme arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. T-Testi ortalama tablosuna kaldıkları Bu nedenle de T-Testi ortalama tablosu yapılmadı. (Tablo 98)

Anne ve Baba Kaynaklı Eğitime Yönelik Şiddet ile Cinsiyet Farklılıkları T-Testi Tablosu

Tablo 98

	t	Serbestlik derecesi	Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	Ortalama ar farkı	Farklılıkları n standart hatası	95% Farklılıkların güven aralığı	
Varyansların eşit olduğu varsayımı	-1,076	198	,283	-,14815	,13770	-,41969	,12339
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	-1,085	197,326	,279	-,14815	,13657	-,41747	,12117

Anlamlı bir fark olmadığından ortalama tablosu yoktur.

2.2.5.2. İkamet Yeri İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır. ($p>0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği Varyans analizinin gerçeği yansıtılabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır. (Tablo 99)

Tablo 99

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
,051	3	196	,985

Ailenin yerleşim yeri ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde ‘Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ile Ailenin Yerleşim Yeri’ arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmaktadır. ($p:0,59>0,05$) (Tablo 100)

Tablo 100

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Varyansların eşit olduğu varsayımı	6,851	3	2,284	2,477	,063
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	180,744	196	,922		
Toplam	187,595	199			

2.2.5.3. Anne Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği Varyans analizinin gerçeği yansıtılabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır. (Tablo 101)

Tablo 101

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
1,720	4	192	,147

Annenin eğitim durumu ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde ‘Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet ile annenin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmaktadır. ($p: 0,537 > 0,05$) (Tablo 102)

Tablo 102

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Varyansların eşit olduğu varsayımı	2,866	4	,716	,783	,537
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	175,627	192	,915		
Toplam	178,492	196			

2.2.5.4. Baba Eğitim Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 103)

Tablo 103

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
4,392	3	192	,005

2.2.5.5. Anne Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 104)

Tablo 104

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
4,120	5	191	,001

2.2.5.6 Baba Meslek Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu ortaya çıkmaktadır. ($p<0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılabileceği Varyans analizinin gerçeği yansıtılabileceği ve yorumların sağlıklı olabileceği anlaşılmaktadır. (Tablo 105)

Tablo 105

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
,895	5	190	,485

Babanın meslek durumu ile ilgili olarak p değeri incelendiğinde ‘Anne ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Psikolojik Şiddet’ ile babanın meslek durumu arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmaktadır.($p:0,164 < 0,05$) (Tablo 106)

Tablo 106

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Varyansların eşit olduğu varsayımı	7,274	5	1,455	1,593	,164
Varyansların eşit olmadığı varsayımı	173,542	190	,913		
Toplam	180,816	195			

2.2.5.7. Ailenin Birliktelik Durumu İle İlgili Bilgiler

Levene sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı ortaya çıkmaktadır. ($p < 0,05$). Sağlıklı bir ANOVA testi yapılamayacağı, Varyans analizinin gerçeği yansıtamayacağı ve yorumların sağlıklı olamayacağı anlaşılmaktadır. (Tablo 107)

Tablo 107

Levene İstatistik	Serbestlik derecesi 1	Serbestlik derecesi 2	Anlamlılık düzeyi
3,567	3	196	,015

2.2.5.8. Ailenin Gelir Durumu İle İlgili Bilgiler

Anne ve baba kaynaklı kişisel hakları kısıtlayıcı ve duygusal şiddet faktörü ile anne –babanın birliktelik durumu arasında bir ilişki olup olmadığı Spearsman's Rank Order korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, anne-baba kaynaklı kişisel hakları kısıtlayıcı şiddet faktörü ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.(Tablo 108)

Tablo 108

			GELİR
Spearman's rho	5. Faktör	Korelasyon katsayısı	,108
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,130
		N	199

2.2.5.9. Çocuğun Sahip Olduğu Kardeş Sayısı İle İlgili Bilgiler

Anne-baba kaynaklı kişisel hakları kısıtlayıcı psikolojik şiddet faktörü ile çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arasında bir ilişki olup olmadığı Spearsman's Rank Order korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, anne-baba kaynaklı kişisel hakları kısıtlayıcı şiddet faktörü ile çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arasında bir ilişki bulunamamıştır(Tablo109).

Tablo 109

			KARSAYI
Spearman's rho	5. Faktör	Korelasyon katsayısı	,108
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,130
		N	199

2.2.5.10. Ailede Yaşayan Kişi Sayısı İle İlgili Bilgiler

Anne-baba kaynaklı kişisel hakları kısıtlayıcı psikolojik şiddet faktörü ile ailede yaşayan kişi sayısı arasında bir ilişki olup olmadığı Spearmen's Rank Order korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, anne-baba kaynaklı kişisel hakları kısıtlayıcı şiddet faktörü ile ailede yaşayan kişi sayısı arasında çok zayıf ve pozitif bir ilişki tespit edilmiştir(0,142*). Buna göre, ailede yaşayan kişi sayısı arttıkça anne ve baba kaynaklı bireysel hakları kısıtlayıcı psikolojik şiddet de artmaktadır(Tablo 110).

Tablo 110

			KSAYI
Spearman's rho	5. Faktör	Korelasyon katsayısı	,142(*)
		Anlamlılık düzeyi (2-yönlü)	,045
		N	200

IV. BÖLÜM:

GENEL DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine bakıldığında % 54'ünün kız, % 46'sının erkek olduğu görülmektedir.

Çocukların aile içerisinde şiddet görmesinde erkek öğrenciler ile kız öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık vardır. Buna göre erkek öğrenciler, kız öğrencilerden daha fazla aile içi şiddete maruz kalmaktadır.

Araştırmanın sonucunda aile içerisinde çocuğa yönelik şiddette ailenin demografik özelliklerinin etkili olduğu da ortaya çıkartılmıştır.

Araştırmaya katılanların yerleşim yerlerine bakıldığında %17'sini köy, %15,5'ini kasaba, %53,5'ini ilçe, %14,0'ını ilde oturanlar oluşturmaktadır.

Çocukların anne-babalarının birliktelik durumlarına bakıldığında %87,5'inin ailesi sağ ve beraber, %8'inin ailesi sağ ve ayrı, %3'ünün babası ölmüş, annesi yaşıyor, %1,5'inin annesi ölmüş, babası yaşadığı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada anne ve babasının ikisi de ölmüş olan hiç kimse yok. Ailelerinde yaşayan kişi sayısına bakıldığında %47,5'inin 4 kişi, %27,0'ının 3 kişi, %17,0'ının 5 kişi, %4,5'inin 6 ve üzeri, %4,0'ının 2 kişi yaşadığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu evde 4 kişi yaşamaktadır. Öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısına bakıldığında, %51,5'inin 1 kardeşe sahip olduğu, %28,0'ının kardeşi olmadığı, %15,0'ının 2, %4,5'inin 3, %1,0'ının 4 ve üzeri kardeşe sahip olduğu görülmektedir. Annelerinin eğitim durumu hususunda % 32,0'ının annesinin ilköğretim mezunu, % 27,5'inin annesinin yükseköğretim/ üniversite mezunu, % 20,0'ının annesinin lise mezunu, % 13,5'inin annesinin ortaokul mezunu olduğu; % 5,5'inin annesinin okur-yazar olmadığı görülmektedir. Bu öğrencilerin annelerinin meslek durumlarına bakıldığında, % 49,5'inin annesinin ev hanımı, % 14,0'ının annesinin

diğer, % 11,0'nın annesinin memur, % 10,5'inin annesinin öğretmen % 8,0'nın işçi, % 5,5'inin hemşire olduğu görülmektedir.

Babalarının eğitim durumlarına bakıldığında, % 35,0'nın babasının yüksekokul/ üniversite mezunu, 22,0'nın ilkokul mezunu, % 21,5'inin lise mezunu, % 19,5'inin ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Babalarının meslek durumlarına bakıldığında, % 38,0'nın diğer, % 14,5'inin memur, % 14,0'nın işçi, % 11,5'inin esnaf, %10,5'inin çiftçi, % 9,5'inin öğretmen olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılanların ailelerinin aylık gelir düzeyleri incelendiğinde, %25,5'inin 1000-1500 YTL, % 24,0'nın 500-1000 YTL, % 18,5'inin 2000-3000 YTL, % 15,5'inin 3000 YTL ve üzeri, % 12,0'ı 1500-2000 YTL, % 4,0'ı 500 YTL'den az olan aylık gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

Anketin tamamı faktör analizine tabi tutulmuş olup Kaiser-Meyer-Olkin testi ile güvenilirliği test edilmiştir. KMO Testi sonucuna göre yapılan faktör analizi testinin yüksek güvenilirlik sağladığı görülmüştür.

Anket sonuçlarına göre; çocuklar baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet, anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet, anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet, baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet, anne ve baba kaynaklı bireysel hakları kısıtlayıcı ve duygusal şiddet görmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 15,3'ü hiçbir zaman, % 55,1'i nadiren, % 21,9'u ara sıra, % 6,2'si sık sık, % 1,5'i her zaman baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddete maruz kalmaktadırlar.

Bu öğrencilerin % 5,6'sı hiçbir zaman, % 50,3'ü nadiren, % 33,3'ü ara sıra, % 8,7'si sık sık, % 2,1'i her zaman anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddete maruz kalmaktadırlar.

Anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddete maruz kalmaları bakımından öğrencilerin % 45'i hiçbir zaman, % 45'i nadiren, %6,5'i ara sıra, % 2'si sık sık, % 1,5'i her zaman bu tür şiddete uğradıkları saptanmıştır.

Araştırmaya katılan % 10,5'i hiçbir zaman, % 45,5'i nadiren, % 34'ü ara sıra, % 9,5'i Sık sık, % 1,5'i her zaman baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet gördüğünü belirtmiştir.

Anne ve baba kaynaklı bireysel hakları kısıtlayıcı duygusal şiddete uğrama bakımından öğrencilerin % 4'ünün hiçbir zaman, % 18,5'inin nadiren, %37,5'inin ara sıra, % 27'sinin sık sık, % 13'ünün her zaman bu şiddet türüne uğradıkları tespit edilmiştir.

Aile içerisinde çocuğa yönelik şiddetle ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında ise çocukların tamamı aile içerisinde en az bir tür şiddete maruz kalmaktadır. Bunların % 63,5'i nadiren, % 30,5'i ara sıra, % 5,5'i sık sık, % 0,5'i her zaman şiddet görmektedir. Faktörlerin hepsi teker teker incelendiğinde;

* Baba Kaynaklı Fiziksel Ve Sözel Şiddet Görmeleri Bakımından;

Erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha fazla baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet görmektedirler.

Ailenin yerleşim yeri çocuğun şiddet görmesi üzerinde etkili bir faktördür. Buna göre ilde oturan öğrenciler, ilçede oturan öğrencilerden daha fazla şiddet görmektedir.

Anne eğitim, baba eğitim anne meslek baba meslek durumu ve anne-babanın birlikte yaşama durumu çocuğun baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet görmesinde etkili bir faktör değildir.

Ailenin gelir düzeyi ile baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet görme arasında bir farklılık vardır. Buna göre; ailenin gelir düzeyi arttıkça baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet azalmaktadır.

Çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı ile baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet arasında bir ilişki vardır. Buna göre; çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet de artmaktadır.

Ailedeki kişi sayısı ile baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet arasında bir ilişki vardır. Buna göre ailedeki kişi sayısı arttıkça baba kaynaklı fiziksel ve sözel şiddet de artmaktadır.

Anne Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Görmeleri Bakımından;

Cinsiyet, ailenin yerleşim yeri, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, anne meslek durumu, anne-babanın birliktelik durumu, ile anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Ailenin gelir düzeyi ile anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet arasında bir ilişki bulunmuştur. Buna göre; ailenin gelir düzeyi arttıkça çocuğun anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme oranı azalmaktadır.

Çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı ile anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet arasında bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme oranı da artmaktadır. Ailedeki kişi sayısı ile anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, ailedeki kişi sayısı arttıkça çocuğun anne kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet artmaktadır.

Anne Ve Baba Kaynaklı Ekonomik Şiddet Görmeleri Bakımından;

Cinsiyet faktörü ile anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet görme arasında bir ilişki bulunmaktadır. Kızların erkeklerden daha fazla ekonomik şiddete maruz kaldıkları görülmektedir.

Yerleşim yeri, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, anne meslek durumu, baba meslek durumu, anne babanın birliktelik durumu arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

Ailenin gelir düzeyi ile anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre, ailenin gelir düzeyi arttıkça anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet de azalmaktadır.

Çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı ile anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı arttıkça anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet artmaktadır. Ailedeki kişi sayısı ile anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, ailedeki kişi sayısı arttıkça anne ve baba kaynaklı ekonomik şiddet artmaktadır.

Baba Kaynaklı Sözel Ve Psikolojik Şiddet Görmeleri Bakımından;

Çocuğun aile içinde baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görmesinde cinsiyet faktörünün etkili olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; kızların erkeklerden daha fazla baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddete maruz kaldıkları görülmektedir.

Baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet ile ailenin yerleşim yeri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; köyde ve kasabada yaşayan öğrencilerin anlamlı olarak ilçede yaşayan öğrencilerden daha yüksek bir şekilde baba kaynaklı psikolojik ve sözel şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. Baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme açısından köy ve kasabada oturanlar, ilçe ve ilde oturanlardan anlamlı olarak farklıdır.

Baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet ile annenin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre; annesi okur-yazar olmayan, annesi ilkokul mezunu olan ve annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin, anlamlı olarak annesi lise mezunu olan öğrencilerden daha fazla baba kaynaklı sözel ve

psikolojik şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. Annesi yüksekokul/üniversite mezunu olan öğrencilerle, annesi lise mezunu olan öğrencilerin baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görmeleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Baba eğitim durumu ve anne-babanın birliktelik durumu ile baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

Baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet ile annenin meslek durumu arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre; annesi ev hanımı ve işçi olan öğrencilerin anlamlı olarak annesi öğretmen olan öğrencilerden daha yüksek bir şekilde baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. Annesi memur, hemşire, diğer meslek gruplarından olan öğrencilerin arasında baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet ile babanın meslek durumu arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre; babası çiftçi ve işçi olan öğrenciler anlamlı olarak babası öğretmen olan gruptan daha yüksek bir şekilde baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. Babası esnaf, memur ve diğer meslek gruplarından olan öğrenciler arasında baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet görme açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Gelir durumu ile baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet faktörü arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre ailenin gelir durumu arttıkça şiddetin azaldığı görülmektedir.

Çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı ile baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet faktörü arasında bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kardeş sayısı arttıkça baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddetin de arttığı görülmektedir.

Ailede yaşayan kişi sayısı ile baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet arasında bir ilişki bulunmuştur. Buna göre ailede yaşayan kişi sayısı arttıkça baba kaynaklı sözel ve psikolojik şiddet az da olsa artmaktadır.

Anne Ve Baba Kaynaklı Bireysel Hakları Kısıtlayıcı Duygusal Şiddet Görmeleri Bakımından;

Çocuğun aile içinde baba kaynaklı eğitime yönelik şiddet görmesinde cinsiyet faktörünün etkili olmadığı saptanmıştır.

Yerleşim yeri, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, anne meslek durumu, baba meslek durumu, birliktelik durumu, gelir düzeyi ve kardeş sayısı ile anne ve baba kaynaklı bireysel hakları kısıtlayıcı duygusal şiddet arasında bir ilişki saptanmamıştır.

Anne baba kaynaklı kişisel hakları kısıtlayıcı ve duygusal şiddet faktörü ile ailede yaşayan kişi sayısı arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır. Buna göre, ailede yaşayan kişi sayısı arttıkça anne ve baba kaynaklı kişisel hakları kısıtlayıcı duygusal şiddet çok zayıf olmakla birlikte artmaktadır.

Günümüzde aile içi şiddet olaylarına çok fazla rastlanmaktadır. Öyle ki şiddet olgusu günümüz toplumlarının en önemli sosyal bir sorunlarından biri haline gelmiştir. Aile içinde yaşanan şiddetin mağdurları daha çok kadınlar ve çocuklar olmaktadır.

Çocuk istismarı ve ihmali her geçen gün biraz daha artmaktadır. Kadınların yaşadığı şiddet çoğu zaman gün yüzüne çıkabilirken çocuklara yönelik şiddet hep gizli kalmakta ya da çok fazla önemsenmemektedir. Çünkü çocuklara aile içinde yaşatılan şiddet olayları daha çok onu terbiye etme gerekçesine dayandırıldığı için toplumun konuya bakış açısı bunun sıradan bir olay olduğu şeklindedir. Çoğu zaman aile de çevredekilere ‘çocuğum değil mi? döverim de severim de’ şeklinde bir söylemle karşı koyabilmektedir. Zaten aile, kişilerin özel alanı olduğu için

karışılmaması gerektiğinde dair bir görüş hakimdir. Ancak çocukların karşılaştığı şiddet olayları şiddetini arttırarak her gün yüzlerce haberle karşımıza gelmekte ve bu olaylarda sonuçları yaralama ve hatta ölümle sonuçlanan vakalar ortaya çıkmaktadır.

Yaralanma ve ölümle sonuçlanan şiddet olaylarını ayırmak kolaydır. Sonuçta ortada canlı kanıtlar vardır. Ancak duygusal anlamdaki şiddet olaylarını anlamak oldukça güçtür. Yaralanma ve ölümle sonuçlanan şiddet olayları daha çok hastanelere gelmektedir. Burada hastane yetkililerine düşen bir takım görevler bulunmaktadır. Örneğin çocuğun ailesinin çocuğa ne olduğuyla ilgili verdiği ifadeye göre olayı kaza ya da kasti diye nitelendirmeden önce mutlaka ilgili birimlere haber verip onların konuyla ilgili bir soruşturma başlatması sağlanmalıdır. Yani bir rapor verip geçmek yerine kurumlar arası yapılan bir iş birliği ile olayın aydınlatılması sağlanmalıdır. Bu anlamda çocuğa şiddet bir suç olduğu için gerekli durumlarda kamu davasının açılması sağlanmalıdır.

Ailesinden şiddet gördüğü kesinleşen bir çocuk o aileden alınıp bir çocuk yetiştirme yurduna verilmelidir. Bu anlamda çocuk yetiştirme yurtlarının sayısı arttırılmalı, koşulları iyileştirilmelidir. Bu konuda devlete büyük görevler düşmektedir. Yurtların arttırılması ve koşullarının iyileştirilmesi oldukça masraflı olacaktır. Bu nedenle devlet bütçesinden bu yurtlar için bir fon ayrılmalı ve bu yurtlar için kullanılmalıdır. Bu anlamda yurtlarda çalışan personelin iyi bir eğitimden geçmiş olması gerekmektedir. Yurt personeli içerisinde çocuk ve ergen psikologları mutlaka bulunmalıdır. Buradaki çocukları iyi bir eğitime tabi tutabilecek sabırlı kişiler burada çalışmalıdır.

Aile içinde çocuğa yönelik şiddet mutlaka ölümle veya yaralanmayla sonuçlanacak diye bir şey söylenemez. Aile çocuğun bütün temel gereksinimlerinin karşılandığı, kişiliğinin oluştuğu, toplumla uyumunun sağlandığı biricik yerdir. Çocuk kendisini en çok bu ortam içerisinde güvende hisseder. Ancak şiddete maruz kalıyorsa öncelikle ailesinden soğuyacaktır. Yani şiddetle büyüyen çocuk ona şiddet uygulayan kişi veya kişilere tepki geliştirmeye başlayacaktır.

Toplumların geleceği olan çocuklar onlar için en önemli kurum olan aile içerisinde ilk olarak en yakınlarından daha sonra da çevresindekilerden nefret etmeyi öğrenecektir. Nefretle büyüyen çocuk hiç kimseye güvenmeyecek, herkesi düşman olarak görecektir, her an herkesten bir zarar görecekmışçesine davranış geliştirecektir. Yani ailesinde fiziksel, psikolojik, sözlü, cinsel şiddet ve ihmale uğrayan çocuk sorunlu bir birey olarak yetişecektir. Bu anlamda ne kendisine ne de içinde yaşadığı topluma faydalı bir kişi olamayacaktır. İşte bu yüzden aile içinde yaşanan şiddetin önlenmesi çocukların sağlıklı, mutlu, kendine ve çevresine güvenli, başarılı birer insan olarak yetişmesini sağlayacaktır.

Aile içi özel hayat olarak adlandırıldığı için müdahale şansı azdır denir. Ancak çocukları korumak için de bazı önlemlerin alınması şarttır. Öncelikle yeni evlenecek olan kişilere aile danışmanlığı adı altında bir hizmet verilmelidir. Kişiler evlenmeden önce bu danışmanlık hizmetlerinden yararlanmaya başlamalıdır. İlk önce ailenin tanımı yapılmalı, bayana kadın olarak hakları, erkeğe erkek olarak hakları anlatılmalı, kişilerin karşılıklı olarak birbirlerinden beklentileri bu çalışmalarla açıklığa kavuşturulmalıdır. Evlilik sonrasında da devam eden süreçte bireyler için çocuğun anlamı, çocuktan beklentileri sorulmalı, çocuğun onlar için ne anlam ifade ettiği öğrenildikten sonra gerçek anlamda çocukla ilgili her şey söylenmeli, çocuğun onlara yükleyeceği sorumluluklara hazır olup olmadıkları sorgulanmalıdır. Eğer kişiler tüm bu eğitimlerden sonra kendilerini bir çocuk sahip olmaya hazır hissediyorlarsa o zaman bir çocuk sahibi olmaları gerektiği anlatılmalıdır. Tabi aile danışmanlığının görevi burada bitmemektedir. Aile çocuk sahibi olduktan sonra aile danışmanlığı biriminin çocuk yetiştirme dalı devreye girmeli aileleri zaman zaman ziyaret edip onları çocuğu doğru bir şekilde yetiştirmek için bilgilendirmelidir. Belki günümüz toplumlarının birçoğunda bu biraz ideal kalmaktadır ancak önemli olan çocuğun şiddet olgusuyla hiç karşılaşmadan onu hem fiziksel, psikolojik, cinsel açıdan sağlıklı, mutlu, kendisine ve toplumuna yararlı bir birey olarak yetiştirmektir.

Çocuk istismar ve ihmalinin önüne geçilmesi için ailelerin çocukların gelişim dönemlerini bilmeli ve onların bu dönemlerine uygun hareket etmelidir. Onlara

kızmak yerine bir zamanlar kendilerinin de bir çocuk olduklarını unutmamalıdır. Çocuklarının yaşadığı problemlerde onları yalnız bırakmamalı, onlara ellerinden geldiğince yardım etmelidirler. Ayrıca aileler, aile kurallarını koyarken bunların çok katı, değişmez, anlaşılabilir nitelikte olmamasına dikkat etmelidirler. Çocuğun arkadaşlarını tanımalı, onlarla da iyi ilişkiler kurmaya özen göstermelidirler. Anne-babalar çocuklarını şiddet ortamında yetiştirmemeye dikkat etmeli, çocuklarının onların tartışmalarına tanık olmasını engellemeliler. Çocukların gelişim düzeyine göre onlara sorumluluk vermeliler, yapabileceklerinden fazlasını beklemek hem çocuk hem de aile için hayal kırıklığı yaratabilir.

Şiddetin önlenmesi noktasında en önemli konulardan biri de toplumu çocuğa yönelik şiddet, istismar ve ihmal gibi konularda yapılan bir takım çalışmalarla duyarlı hale getirilmelidir. Çocuğun tanımına bakıldığında erken yaşlarında anneye babaya ya da etrafındaki yakınlarına bağımlı yani tüm ihtiyaçları bu kişiler tarafından karşılanan, sevgi ve ilgi bekleyen, hiçbir şeyi tek başına yapamayacak kadar aciz olan bir varlık olduğu görülmektedir. Bu derecede anne-babasına bağlı varlıkları şiddet kavramıyla bağdaştırmak oldukça zordur. Ancak çocuk şiddet görerek büyüdüğünde büyüdüğü zaman şiddet uygulayıcısı bir anne-baba olacaktır. Bu da problemli çocuklar, problemli gençlik, problemli toplumlar demektir.

Çocuklar yapıları gereği hassas ve narindirler. Onlar gelişim dönemlerinde yaşadıkları olayların etkilerini ömür boyu taşıyabilmektedirler. Bu nedenle de şiddet, tüm toplumlar için, önüne geçilmesi gereken en önemli konulardan biridir.

EK-1: Anket Örneği

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket bilimsel nitelikte olup, aile içi ilişkilerde çocuğa yönelik davranışları belirlemeyi amaçlamaktadır. 8. sınıfta okuyan öğrencilere yönelik araştırmamız kapsamındaki bu sorulara vereceğiniz cevaplar, bilimsel değerlendirme amacıyla kullanılacaktır.

Ankette verdiğiniz cevaplar anne-babanız ve dersane öğretmenleriniz dahil hiç kimse tarafından görölmeyecektir.

Soruları doğru bir şekilde cevaplamanız araştırmanın bilimsel bir nitelik kazanması bakımından çok önemlidir. Lütfen anket formlarına adınızı ve soyadınızı yazmayınız.

Katılımınızdan dolayı çok teşekkür ederim.

UĞURLU ÖZBİLİM DERSHANESİ

REHBER ÖĞRETMENİ

Yeliz YILMAZ ÖZKAN

ANKET SORULARI

1. Cinsiyetiniz nedir?
 - a) Kız
 - b) Erkek
2. Nerede yaşıyorsunuz?
 - a) Köy
 - b) Kasaba
 - c) İlçe
 - d) İl
3. Anne – babanızın birliktelik durumu nedir?
 - a) İkisi de sağ ve beraber
 - b) Annem öldü, babam yaşıyor.
 - c) Babam öldü, annem yaşıyor
 - d) İkisi de öldü
 - e) İkisi de sağ ve ayrı
4. Evde kaç kişi yaşıyorsunuz?
 - a) 2
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 5
 - e) 6 ve üzeri
5. Kaç kardeşiniz var? (Kendinizi dahil etmeyiniz)
 - a) Yok
 - b) 1
 - c) 2
 - d) 3
 - e) 4 ve üzeri
6. Annenizin eğitim durumunu belirtiniz
 - a) Okur-yazar değil.
 - b) İlkokul mezunu
 - c) Ortaokul mezunu
 - d) Lise mezunu
 - e) Yüksekokul/ üniversite mezunu
7. Annenizin mesleğini belirtiniz
 Annem
8. Babanızın eğitim durumunu belirtiniz
 - a) Okur-yazar değil.
 - b) İlkokul mezunu
 - c) Ortaokul mezunu
 - d) Lise mezunu
 - e) Yüksekokul/ üniversite mezunu
9. Babanızın mesleğini belirtiniz
 Babam

10. Ailenizin aylık gelirini belirtiniz

- a) 500 YTL' den az
- b) 500 – 1000 YTL
- c) 1000 – 1500 YTL
- d) 1500 – 2000 YTL
- e) 2000 – 3000 YTL
- f) 3000 YTL ve üzeri

ANNE BABA TARAFINDAN YAPILAN DAVRANIŞLAR						
Annem		Sürekli	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
11	Küfür eder					
12	Dövmekle tehdit eder					
13	Hakaret eder					
14	Üzerime yürür					
15	Dayak, tekme, tokat, yumruk atar					
16	Saçımı / kulağımı çeker.					
17	Benimle alay eder					
18	Beni küçümser					
19	Beceriksiz olduğumu söyler.					
20	Sürekli çalışmamı(ev işleri, dersler, dışarıdaki işler vs.) ister.					
21	Gururumu kıran görevler verip yapmam için zorlar.					
22	İyi bir şeyler yapmama rağmen bana bağırıldığı, azarladığı oluyor.					
23	Kızdığı zaman harçlığımı keser.					
24	Eve odaya kilitlediği oluyor.					
25	Yemek yememe izin vermediği oluyor.					
26	Duygu ve düşüncelerimi söylememi engeller.					

27	Yürüyüşümü, sesimi, konuşmamı, gülmemi taklit eder					
28	İftira atar					
29	Boş zamanlarımda annemin isteği doğrultusunda belli bir ücret karşılığı çalışmak zorunda bırakılıyorum.					
30	Kardeşimle/arkadaşım ile kıyaslar.					
31	Hiçbir isteğimi, planımı, sorunumu paylaşmam.					
32	Arkadaşlarımla gezip oynamama izin vermez.					
BABAM		Sürekli	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
33	Küfür eder					
34	Dövmekle tehdit eder					
35	Hakaret eder					
36	Üzerime yürür					
37	Dayak, tekme, tokat atar					
38	Saçımı / kulağımı çeker					
39	Benimle alay eder					
40	Beni küçümser					
41	Beceriksiz olduğumu söyler					
42	Sürekli çalışmamı(ev işleri, dersler, dışarıdaki işler vs.) ister					
43	Gururumu kıran görevler verip yapmam için zorlar.					
44	İyi bir şeyler yapmama rağmen bana bağırıldığı, azarladığı olur					
45	Kızdığı zaman harçlığımı kestigi olur					
46	Eve, odaya kilitlediği olur					
47	Duygu ve düşüncelerimi söylememi engeller					
48	Yürüyüşümü, sesimi, konuşmamı, gülmemi taklit eder.					
49	İftira atar.					

50	Boş zamanlarımda babamın isteği doğrultusunda belli bir ücret karşılığı çalışmak zorunda bırakılıyorum.					
51	Kardeşimle/arkadaşım ile kıyaslar.					
52	Beni sevmediğini, istemediğini hissettirir					
53	Hiçbir isteğimi, planımı, sorunumu paylaşamam.					
54	Arkadaşlarımla gezip oynamama izin vermez.					

KAYNAKÇA

AKTAŞ, Aliye Mavili; (2006), **Aile İçi Şiddet Kadının ve Çocuğun Korunması**, Elma Yayınevi, Ankara.

AYAN, Sezer; (2007), **AİLE İÇİNDE ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET**(Sivas İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı Uygulamalı Sosyoloji Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sivas.

AKYÖN, Fehmi Volkan; (2008), **İşyerinde Şiddete Karşı Çalışanların Bireysel Çatışma Yönetimi Yaklaşımları; Sağlık Sektöründe Bir Araştırma**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

ARIKAN, Çiğdem; (1988), “Ailede Çocuğa Yönelik Şiddet”, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Meslek Yüksek Okulu Dergisi**, 1-2-3:, s: 75-97.

(1997), **21. Yüzyılın Eşiğinde Örf ve Adetlerimiz (Türk Töresi)**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, s.3.

ERTEN, Yavuz-ARDALI, Cahit; (1996), “Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları”, **Cogito-Şiddet**, Editör: Özlem Solok, Yapı Kredi Yayınları:643, Sayı:6-7 Kış-Bahar, İstanbul, s. 143-163.

ESEN, Sevgi; (2001), “Türkiye’de Aile Hizmetleri İle İlgili Politikalar”, Editörler: A.Mavili Aktaş, Çiğdem Arıkan, Veli Duyan, Sunay İl, Ümit Onat, Erden Ünlü, **1. Ulusal Aile Hizmetleri Sempozyumu (2000’li Yıllarda Aile Hizmetleri)**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, s. 55-59.

GIDDENS, Anthony; (2000), **Sosyoloji**, Ayraç Yayınevi, Ankara.

GÜNERİ, F.; (1997), “Aile İçinde Kadına Yöneltilen Şiddet” **Evdeki Terör: Kadına Yönelik Şiddet**, Mor Çatı Sığınma Vakfı Yayınları, İstanbul, s. 87-92.

İÇLİ, Gönül; (2002), **Sosyolojiye Giriş**, Anı Yayıncılık, Ankara.

KALAYCI, Şeref; (2006), **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti, Ankara.

KAPCI, Emine Gül; (2004), “İlköğretim Öğrencilerinin Zorbalığa Maruz Kalma Türünün ve Sıklığının Depresyon, Kaygı ve Benlik Saygısıyla İlişkisi”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt.37, Sayı.1, Ankara.

KAYA, Mine, Gülşen Güneş, Burhanettin Kaya ve Erkan Pehlivan, (2005), ”Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Boyun Eğici Davranışlar ve Şiddetle İlişkisi”, **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, Cilt.5, Sayı.5.

KIZILÇELİK, Sezgin-ERJEM, Yaşar; (1996), **Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü**, Saray Kitabevleri, İzmir.

KOCACIK, Faruk; (2000), **Toplumbilim Ders Notları**, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, No:84, Sivas.

KOCACIK, Faruk; (2004), **Aile İçi İlişkilerde Kadına Yönelik Şiddet Türkiye’den Örnekler**, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, No:93, Sivas.

KORNBLUM, W. &Julian, J., (1992), **Social Soruns**, Nem Jersey: A Simon&Schuster.m

KÖKNEL, Özcan; (2006), **Bireysel ve Toplumsal Şiddet**, 5. Baskı, Altın Yayınları, İstanbul.

MARSHALL, Gordon; (1999), **Sosyoloji Sözlüğü**, Çev:Osman Akınhay-Derya Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

NAİM, Ali İnan; (1998), “Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet”, T.C.Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Bilim Serisi 113, Ankara.

OZANKAYA, Özer; (1984), **Toplumbilime Giriş**, “S” Yayınları, Ankara.

ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem; (2001), **Ailede İletişim ve Yaşam**, Pdrem Yayınları, Ankara.

SAYGIN, Işıl; (2001), “Türkiye’de Aile Hizmetleri İle İlgili Politikalar”, Editörler: A.Mavili Aktaş, Çiğdem Arıkan, Veli Duyan, Sunay İl, Ümit Onat, Erden Ünlü, **1. Ulusal Aile Hizmetleri Sempozyumu (2000’li Yıllarda Aile Hizmetleri)**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, s. 51-54.

POLAT, Oğuz; (2001), **Çocuk ve Şiddet**, Der Yayınları, İstanbul.

TANER, Yasemen-GÖKLER, Bahar; (2004), “Çocuk istismarı ve ihmali: psikiyatrik yönleri”, Hacettepe Tıp Dergisi, Ankara, 82-86.

TEZCAN, Mahmut; (1996), “Bir Şiddet Ortamı Olarak Okul”, **Cogito-Şiddet**, Editör: Özlem Solok, Yapı Kredi Yayınları:643, Sayı:6-7 Kış-Bahar, İstanbul, s. 105-108.

TUĞRUL, Belma; “Hacettepe Üniversitesi Beytepe Ve Gülveren Anaokulları Aile-Okul Etkileşim Programı”, Editörler: A.Mavili Aktaş, Çiğdem Arıkan, Veli Duyan, Sunay İl, Ümit Onat, Erden Ünlü, **1. Ulusal Aile Hizmetleri Sempozyumu (2000’li Yıllarda Aile Hizmetleri)**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, s. 238-242.

TOLAN, Barlas, (1996), **Toplum Bilimlerine Giriş**, Murat&Adım, Ankara.

TUTAR, Hasan, (2004), **İş Yerinde Psikolojik Şiddet**, Platin Yayınları, İstanbul.

ÜLKEN, Hilmi Ziya; (1991), “Aile”, Aile Yazıları Bilim Serisi 5/1, Dikeçgil, B. Çiğdem T.C. Aile Araştırma Kurumu, Ankara, s. 190.

ÜNSAL, Artun; (1996), “Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi”, *Cogito*. sayı 6-7. Kış-Bahar, s.29-36.

VAHİP, Işıl; (2002), Evdeki Şiddet ve Gelişimsel Boyutu: Farklı Bir Açıdan Bakış”, **Türk Psikiyatri Dergisi**, Cilt. 4, Sayı.13, 2002.

VATANDAŞ, Celalettin; (2003), **Aile ve Şiddet:Türkiye’de Eşler Arası Şiddet**, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, No:58, Afyon.

YILDIRIM, Aysel; (1998), **Sıradan Şiddet Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları**, Boyut Kitapları Yayıncılık, İstanbul.

(http://aile_hekimligi.uludag.edu.tr/ders5.html).

<http://www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/88.pdf>

(<http://dosyalar.hurriyet.com.tr//aileici/aileicisiddet/asp>).

(<http://www.psikologum.com/editor.asp?aid=121>).

(<http://sosyalhizmetuzmani.org/cocukistismariveonlenmesi.doc>).